EESTI NSV TSIVIILPROTSESSI KOODEKS

Inv. 164.

ARH

158258

3. VII A-26850 III

EESTI NSV TSIVIILPROTSESSI KOODEKS

Teine trükk

Riigi ja õiguse ajaloo osakond
4.01.1964

KIRJASTUS «EESTI RAAMAT»
TALLINN 1965

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

158258 ARHIIVKOGU

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI SEADUS

«EESTI NSV TSIVIILPROTSESSI KOODEKSI» KINNITAMISE KOHTA

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

§ 1. Kinnitada «Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi tsiviilprotsessi koodeks» ja kehtestada alates 1. jaanuarist 1965.

§ 2. Teha Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile ülesandeks kindlaks määrata «Eesti NSV tsiviilprotsessi koodeksi» ellurakendamise kord ja kinnitada nende Eesti NSV seadusandlike aktide loetelu, mis kaotavad kehtivuse seoses «Eesti NSV tsiviilprotsessi koodeksi» ellurakendamisega.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
esimees
A. Müürisepp

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi
sekretär
B. Tolbast

Tallinn, 12. juunil 1964

EESTI NSV TSIVIILPROTSESSI KOODEKS

I OSA

ÜLDSÄTTED

1. peatükk

PÕHISÄTTED

§ 1. Tsiviilkohtumenetluse seadusandlus

(1) Menetluse kord tsiviilasjades kõikides Eesti NSV kohtutes määratakse kindlaks «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilkohtumenetluse alustega» ja nendega kooskõlas väljaantavate teiste NSV Liidu seaduste ning «Eesti NSV tsiviilprotsessi koodeksiga».

(2) Tsiviilkohtumenetluse seadusandlus määrab kindlaks tsiviil-, perekonna-, töö- ja kolhoosiõiguslikest suhetest tekkivate vaidlusasjade, administratiivõiguslikest suhetest tekkivate asjade ja erimenetluse asjade läbivaatamise korra. Administratiivõiguslikest suhetest tekkivad asjad ja erimenetluse asjad vaadatakse läbi kohtumenetluse üldiste eeskirjade järgi NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega kehtestatud üksikute eranditega.

(3) Menetlus tsiviilasjades toimub tsiviilprotsessi seaduste järgi, mis kehtivad asja läbivaatamise, üksikute protsessuaalsete toimingute teostamise või kohtuotsuse täitmise ajal.

§ 2. Tsiviilkohtumenetluse ülesanded

(1) Nõukogude tsiviilkohtumenetluse ülesanneteks on tsiviilasjade õige ja kiire läbivaatamine ning lahendamine, mille eesmärgiks on kaitsta NSV Liidu ühiskondlikku ja riiklikku korda, sotsialistlikku majandussüsteemi sotsialistlikku omandit, kodanike poliitilisi, tööalaseid, elamualaseid ning teisi isiklikke ja varalisi õigusi ning seadusega kaitstud huve, samuti riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide õigusi ja seadusega kaitstud huve.

(2) Tsiviilkohtumenetlus peab soodustama sotsialistliku seaduslikkuse tugevdamist, õiguserikkumiste ärahoidmist ning kodanike kasvatamist nõukogude seaduste kõrvalekaldumatu täitmise ja sotsialistliku ühiselu reeglite austamise vaimus.

§ 3. Õigus pöörduda kohtusse kohtuliku kaitse saamiseks

(1) Igal asjast huvitatud isikul on õigus pöörduda seadusega kindlaksmääratud korras kohtusse rikutud või vaidlustatud õiguse või seadusega kaitstud huvi kaitseks.

(2) Kohtusse pöördumise õigusest loobumine on tühine.

§ 4. Tsiviilasja algatamine kohtus

Kohus asub tsiviilasja läbivaatamisele:

1) isiku avalduse alusel, kes pöördub oma õiguse või seadusega kaitstud huvi kaitseks;

2) prokuröri avalduse alusel;

3) riigivalitsemisorganite, ametiühingute, riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja teiste kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide või

üksikute kodanike avalduste alusel juhtudel, kui nad seaduse järgi võivad kohtusse pöörduda teiste isikute õiguste ja huvide kaitseks.

§ 5. Õigusemõistmine ainult kohtu poolt ja kodanike võrdõiguslikkuse alusel seaduse ja kohtu ees

Tsiviilasjades mõistab õigust ainult kohus ja kõikide kodanike võrdõiguslikkuse alusel seaduse ja kohtu ees, sõltumata nende sotsiaalsest, varalisest ja ametiseisundist, rahvuslikust ja rassilisest kuuluvusest ning usutunnistusest.

§ 6. Rahvakaasistujate osavõtt ja kollegiaalsus asjade läbivaatamisel

(1) Tsiviilasju vaatavad kõikides kohtutes läbi seadusega kindlaksmääratud korras valitud kohtunikud ja rahvakaasistujad.

(2) Tsiviilasjad vaadatakse kõikides esimese astme kohtutes läbi koosseisus kohtunik ja kaks rahvakaasistujat.

(3) Rahvakaasistujatel on kohtuistungil eesistujaga võrdsed õigused kõikide asja läbivaatamisel ja otsuse tegemisel tekkivate küsimuste lahendamisel.

(4) Kassatsiooni korras vaatavad kohtud asju läbi koosseisus kolm kohtu liiget, kohtuliku järelevalve korras aga koosseisus mitte vähem kui kolm kohtu liiget.

§ 7. Kohtunike sõltumatus ja nende allumine ainult seadusele

Õigusemõistmisel tsiviilasjades on kohtunikud ja rahvakaasistujad sõltumatud ning alluvad ainult seadusele. Kohtunikud ja rahvakaasistujad lahen-

davad tsiviilasju seaduse alusel kooskõlas sotsialistliku õigusteadvusega ning tingimustes, mis välistavad kohtunike kõrvalise mõjutamise.

§ 8. Keel, milles toimub kohtulik menetlus

(1) Kohtulik menetlus tsiviilasjades toimub eesti keeles, rajoonides (linnades) aga, kus enamuses on vene rahvusest elanikkond, ka vene keeles.

(2) Isikutele, kes ei valda keelt, milles toimub kohtulik menetlus, tagatakse õigus teha avaldusi, anda seletusi ja ütlusi, esineda kohtus ja esitada taotlusi emakeeles, samuti kasutada seadusega kehtestatud korras tõlgi abi.

(3) Vastavalt seadusega kehtestatud korrale antakse asjast osavõtvatele isikutele kohtudokumendid kätte tõlgituna nende emakeelde või teise keelde, mida nad valdavad.

§ 9. Kohtuliku arutamise avalikkus

(1) Asjade arutamine on kõikides kohtutes avalik, välja arvatud juhud, millal see on vastuolus riikliku saladuse hoidmise huvidega.

(2) Peale selle võib kohtulik arutamine toimuda kinniste uste taga kohtu motiveeritud määruse alusel selleks, et hoiduda avaldamast andmeid asjast osavõtvate isikute intiimelu kohta.

(3) Asja arutamise juures kinnisel kohtuistungil viibivad asjast osavõtvad isikud, ühiskondlike organisatsioonide ja töötajate kollektiivide esindajad, kellel on lubatud osa võtta kohtulikust arutamisest, vajalikel juhtudel aga ka tunnistajad, eksperdid ja tõlgid.

(4) Alla kuueteistkümne aasta vanuseid kodanikke, kui nad ei ole asjast osavõtvad isikud või tunnistajad, ei lubata viibida kohtuistungisaalis,

välja arvatud juhud, kui kohus seda vajalikuks peab.

(5) Kohtuotsused kuulutatakse kõikidel juhtudel avalikult.

§ 10. Asjade lahendamine kehtiva seadusandluse alusel

(1) Kohus peab asja lahendama NSV Liidu ning liidu- ja autonoomsete vabariikide seaduste, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi ning liidu- ja autonoomsete vabariikide ülemnõukogude presiidiumide seadluste ning NSV Liidu, liidu- ja autonoomsete vabariikide kõrgemate riigivalitsemisorganite määruste alusel. Kohus rakendab samuti teiste riigivõimu- ja -valitsemisorganite poolt neile antud pädevuse piirides väljaantud akte.

(2) Välismaa õiguse norme rakendab kohus kooskõlas seadusega.

(3) Vaieldavat suhet reguleeriva seaduse puudumisel rakendab kohus seadust, mis reguleerib taolisi suhteid, sellise seaduse puudumisel aga lähtub kohus nõukogude seadusandluse üldistest alustest ja mõttest.

§ 11. NSV Liidu Ülemkohtu ja Eesti NSV Ülemkohtu järelevalve kohtuliku tegevuse üle

(1) Vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilkohtumenetluse aluste» §-le 13 teostab NSV Liidu Ülemkohus seadusega kehtestatud piirides järelevalvet Eesti NSV kohtuorganite kohtuliku tegevuse üle.

(2) Eesti NSV Ülemkohus teostab järelevalvet Eesti NSV kohtuorganite kohtuliku tegevuse üle.

§ 12. Prokuröri järelevalve tsiviilkohtumenetluses

(1) Vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilkohtumenetluse aluste» §-le 14 järelevalvet NSV Liidu ja Eesti NSV seaduste täpse täitmise üle tsiviilkohtumenetluses teostab NSV Liidu peaprokurör nii vahetult kui ka Eesti NSV prokuröri ja teiste temale alluvate prokuröride kaudu.

(2) Prokurör on kohustatud tsiviilkohtumenetluse kõikides staadiumides õigeaegselt tarvitusele võtma seadusega ettenähtud abinõud seaduse igasuguste rikkumiste kõrvaldamiseks, olenemata sellest, kes seaduserikkumise toime pani.

(3) Oma volitusi tsiviilkohtumenetluses teostab prokurör sõltumata ükskõik millistest organitest ja ametiisikutest, alludes ainult seadusele ja juhindudes NSV Liidu peaprokuröri juhenditest.

§ 13. Kohtuotsuse ja -määruse kohustuslikkus

(1) Vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilkohtumenetluse aluste» §-le 15 on jõustunud kohtuotsus ja -määrus kohustuslik kõikidele riigiasutustele, ettevõtetele, kolhoosidele ja muudele kooperatiivsetele ning ühiskondlikele organisatsioonidele, ametiisikutele ja kodanikele ning kuuluvad täitmisele kogu NSV Liidu territooriumil.

(2) Kohtuotsuse ja -määruse kohustuslikkus ei võta asjast huvitatud isikutelt võimalust pöörduda kohtusse õiguste ja seadusega kaitstud huvide kaitseks, kui vaidlust nende kohta ei vaadatud läbi ega lahendatud kohtu poolt.

§ 14. Tõeliste asjaolude ning poolte õiguste ja kohustuste väljaselgitamine kohtu poolt

(1) Kohus, piirdumata esitatud materjalidega ja seletustega, peab tarvitusele võtma kõik seadusega ettenähtud abinõud tõeliste asjaolude ning poolte õiguste ja kohustuste igakülgseks, täielikuks ja objektiivseks väljaselgitamiseks.

(2) Kohus peab selgitama asjast osavõtvatele isikutele nende õigused ja kohustused, hoiatama protsessuaalsete toimingute sooritamise või sooritamata jätmise tagajärgede eest ja osutama asjast osavõtvatele isikutele kaasabi nende õiguste teostamisel.

2. peatükk

PÄDEVUS

§ 15. Tsiviilasjade kuulumine kohtuorganite pädevusse

(1) Kohtute pädevusse kuuluvad:

1) tsiviil-, perekonna-, töö- ja kolhoosiõiguslikest suhetest tekkivad vaidlusasjad, kui kas või üks pooltest vaidluses on kodanik või kolhoos, välja arvatud juhud, kui seda liiki vaidluste lahendamine on seadusega antud administratiiv- või teiste organite pädevusse;

2) vaidlusasjad vastavatest rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevate lepingute kohta ühelt poolt riigiasutuste, ettevõtete, kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide ning teiselt poolt raudtee- või õhutranspordiorganite vahel seoses kaupade veoga rahvusvahelistel raudtee- ja õhuliinide otseühendusteedel;

3) käesoleva koodeksi §-s 236 loetletud administratiivõiguslikest suhetest tekkinud asjad;

4) käesoleva koodeksi §-s 250 loetletud erimenetluse asjad.

([2]) Kohtute pädevusse kuuluvad ka teised seaduse järgi kohtuorganite kompetentsi antud asjad.

([3]) Samuti vaatavad kohtud läbi asju, millest võtavad osa välisriigi kodanikud või välismaa ettevõtted ja organisatsioonid.

§ 16. Tsiviilasjade kuulumine seltsimehelike kohtute pädevusse

«Eesti NSV seltsimehelike kohtute põhimääruses» ettenähtud juhtudel võidakse tsiviilasju läbi vaadata seltsimehelikes kohtutes.

§ 17. Vaidluste üleandmine vahekohtutele otsustamiseks

Tsiviilõigussuhetest tekkinud vaidluse võib seaduses või rahvusvahelistes kokkulepetes ettenähtud juhtudel poolte kokkuleppel üle anda lahendamiseks vahekohtule, Üleliidulise Kaubanduspalati juures asuvaile Merearbitraaži Komisjonile või Väliskaubanduse Arbitraaži Komisjonile.

§ 18. Mitme omavahel seotud nõude alluvus

Mitme omavahel seotud nõude ühendamisel, milledest osa kuulub kohtu, osa aga arbitraažiorganite pädevusse, kuuluvad kõik nõuded läbivaatamisele kohtus.

KOHTU KOOSSEIS. TAANDAMINE

§ 19. Kohtu koosseis

(1) Tsiviilasjad vaadatakse kõikides esimese astme kohtutes läbi koosseisus kohtunik ja kaks rahvakaasistujat.

(2) Eesti NSV Ülemkohtu tsiviilasjade kohtukolleegium vaatab kassatsiooni või kohtuliku järelevalve korras läbi kaebusi ja proteste otsuste või määruste peale kolmest kohtu liikmest koosnevas koosseisus.

(3) Eesti NSV Ülemkohtu presiidium vaatab läbi proteste kohtuliku järelevalve korras presiidiumi liikmete enamiku osavõtul.

(4) Eesti NSV Ülemkohtu pleenum vaatab läbi proteste kohtuliku järelevalve korras mitte vähem kui $^2/_3$ Eesti NSV Ülemkohtu koosseisu osavõtul.

(5) Juhtudel, kui käesoleva koodeksiga on kohtunikule antud õigus ainuisikuliselt lahendada üksikuid küsimusi, tegutseb ta kohtu nimel.

(6) Küsimusi, mida kohtunik võib lahendada ainuisikuliselt, võib kohus otsustada ka kollegiaalselt.

§ 20. Küsimuste lahendamise kord kohtu poolt

(1) Kõik asja arutamisel tekkinud küsimused otsustavad kohtunikud häälteenamusega. Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumis ja pleenumis loetakse protest tagasilükatuks, kui protesti poolt ja vastu on antud võrdne arv hääli.

(2) Küsimuste otsustamisel ei ole ühelgi kohtunikul õigust keelduda oma hääle andmisest. Viimasena hääletab eesistuja.

(3) Kohtunik või rahvakaasistuja, kes esimese astme kohtu otsuse, kassatsiooni- või järelevalveastme kohtu määruse tegemisel enamuse arvamusega ei nõustu, võib esitada oma eriarvamuse kirjalikult. Eriarvamus võetakse toimikusse, kuid kohtuistungil seda ei avaldata.

(4) Kui kohtuotsusele, mille suhtes üks kohtunikest jäi eriarvamusele, ei esitata kassatsioonikaebust või protesti, siis otsuse jõustumisel saadetakse asi Eesti NSV Ülemkohtu esimehele.

§ 21. Kohtuniku, prokuröri ja teiste protsessist osavõtvate isikute taandamine

Kohtunik, rahvakaasistuja, prokurör, kohtuistungi sekretär, ekspert ja tõlk ei või osa võtta asja läbivaatamisest ja kuuluvad taandamisele, kui nad on isiklikult, otseselt või kaudselt huvitatud asja lõpplahendusest või kui esinevad muud asjaolud, mis tekitavad kahtlust nende erapooletuses.

§ 22. Kohtunike taandamise alused

(1) Kohtunik või rahvakaasistuja ei või osa võtta asja läbivaatamisest ja kuuluvad taandamisele:

1) kui nad antud asja eelnevast läbivaatamisest võtsid osa tunnistajana, eksperdina, tõlgina, esindajana, prokurörina või kohtuistungi sekretärina;

2) kui nad on poolte või teiste asjast osavõtvate isikute sugulased;

3) kui nad on isiklikult, otseselt või kaudselt huvitatud asja lõpplahendusest või kui esinevad muud asjaolud, mis tekitavad kahtlust nende erapooletuses.

(2) Kohtu koosseisu ei või kuuluda isikud, kes on omavahel sugulased.

§ 23. Kohtuniku korduva osavõtu lubamatus asja läbivaatamisest

(1) Asja teistkordsel arutamisel esimeses, samuti ka kassatsiooni- või järelevalveastmes ei või kohtu koosseisu kuuluda isik, kes on juba osa võtnud antud asja arutamisest esimeses astmes, kassatsiooniastmes või järelevalveastmes.

(2) Osavõtt asja läbivaatamisest esimese, kassatsiooni- või järelevalveastme kohtus ei võta kohtunikult õigust võtta osa sama asja läbivaatamisest Eesti NSV Ülemkohtu pleenumil.

(3) Osavõtt asja läbivaatamisest Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi koosseisus ei võta Ülemkohtu liikmelt õigust võtta osa sama asja läbivaatamisest esimese, kassatsiooni- või järelevalveastme kohtus.

§ 24. Prokuröri, eksperdi, tõlgi ja kohtuistungi sekretäri taandamise alused

(1) Käesoleva koodeksi § 22 punktides 2 ja 3 tähendatud taandamise alused laienevad ka prokurörile, eksperdile, tõlgile ja kohtuistungi sekretärile.

(2) Peale selle ei või ekspert osa võtta asja läbivaatamisest:

1) kui ta on või oli teenistuslikus või muus sõltuvuses pooltest või teistest asjast osavõtvatest isikutest;

2) kui ta viis läbi revideerimist, mille materjalid olid antud tsiviilasja algatamise aluseks.

(3) Taandamise aluseks ei ole prokuröri, eksperdi, tõlgi või kohtuistungi sekretäri eelnev osavõtt antud asja läbivaatamisest vastavalt kas prokurörina, eksperdina, tõlgina või kohtuistungi sekretärina.

§ 25. Ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi esindaja taandamise alused

Ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi esindajat võidakse taandada, kui ta on isiklikult, otseselt või kaudselt huvitatud asja lõpplahendusest või kui esinevad muud asjaolud, mis kutsuvad esile kahtluse tema erapooletuses.

§ 26. Avaldus taanduste kohta

(1) Kui esinevad käesoleva koodeksi §-des 21—25 tähendatud asjaolud, on kohtunik, rahvakaasistuja, prokurör, ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi esindaja, ekspert, tõlk ja kohtuistungi sekretär kohustatud taanduma.

(2) Samadel alustel võivad taandust avaldada asjast osavõtvad isikud.

(3) Taandus peab olema motiveeritud ja avaldatud enne asja sisulise läbivaatamise algust. Taanduse hilisem avaldamine on lubatud ainult juhtudel, kui selle alus sai taandust avaldavale isikule teatavaks pärast asja läbivaatamise algust. Kui tähendatud asjaolud said kohtule teatavaks pärast asja läbivaatamise algust, peab kohus neist kohtuistungil teatama selleks, et lahendada taandamise küsimus.

§ 27. Avaldatud taanduste lahendamise kord

(1) Taanduse avaldamise korral kuulab kohus ära isiku, kelle vastu avaldati taandus, kui ta soovib seletust anda, samuti ka asjast osavõtvate isikute arvamuse.

(2) Küsimus ühe kohtuniku taandamisest lahendatakse ülejäänud kohtunike poolt taandatava juuresolekuta. Häälte jagunemise korral loetakse kohtunik taandatuks.

(3) Küsimus mitme kohtuniku või kogu kohtu koosseisu taandamisest lahendatakse sama kohtu kogu koosseisu poolt lihthäälteenamusega.

(4) Küsimus prokuröri, ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi esindaja, eksperdi, tõlgi ja kohtuistungi sekretäri taandamisest lahendatakse asja läbivaatava kohtu poolt.

(5) Taandamisküsimuse lahendamiseks eemaldub kohus nõupidamistuppa ja teeb määruse.

§ 28. Avaldatud taanduste rahuldamise tagajärjed

(1) Rahvakohtuniku, rahvakaasistuja või kogu kohtu koosseisu taandamise korral, kui asi on läbivaatamisel rajooni (linna) rahvakohtus, vaadatakse asi läbi samas kohtus, kuid teises koosseisus, või saadetakse Eesti NSV Ülemkohtusse edasiandmiseks teisele rajooni (linna) rahvakohtule läbivaatamiseks, kui rajooni (linna) rahvakohtus, kus asi on läbivaatamisel, ei ole rahvakohtuniku asendamine võimalik.

(2) Kohtuliikme või kogu kohtu koosseisu taandamisel, kui asi on läbivaatamisel Eesti NSV Ülemkohtus, vaadatakse asi läbi samas kohtus, kuid teises koosseisus.

4. peatükk

TÕENDID

§ 29. Tõendid

(1) Tõenditeks tsiviilasjas on igasugused faktilised andmed, millede alusel kohus teeb seaduses määratud korras kindlaks poolte haginõudeid ja vastuväiteid põhjendavate asjaolude olemasolu või puudumise, samuti muud asja õige lahendamise suhtes tähtsust omavad asjaolud.

(2) Need andmed tehakse kindlaks järgmiste vahenditega: poolte ja kolmandate isikute seletustega, tunnistajate ütlustega, kirjalike tõenditega, asitõenditega ja ekspertide arvamustega.

§ 30. Tõendamise ja tõendite esitamise kohustus

(1) Kumbki pool peab tõendama neid asjaolusid, milledele ta tugineb kui oma nõuete ja vastuväidete alusele.

(2) Tõendeid esitavad pooled ja teised asjast osavõtvad isikud. Kui esitatud tõendid ei ole küllaldased, teeb kohus pooltele ja teistele asjast osavõtvatele isikutele ettepaneku esitada täiendavaid tõendeid või kogub neid ise omal algatusel.

§ 31. Tõendite kuuluvus

Kohus võtab tõenditest vastu ainult neid, mis omavad asjas tähtsust. Kohtu määrus esitatud tõendite mittelubamise kohta peab olema motiveeritud.

§ 32. Tõendite lubatavus

Asjaolusid, mis seaduse järgi peavad kinnitamist leidma teatud tõendamisvahenditega, ei või tõendada mingite teiste tõendamisvahenditega.

§ 33. Tõendamisest vabastamise alused

(1) Ei vaja tõendamist kohtu poolt üldiselt teadaolevaiks tunnistatud asjaolud.

(2) Faktid, mis ühes tsiviilasjas on tuvastatud jõustunud kohtuotsusega, ei vaja tõendamist teiste tsiviilasjade arutamisel, milledest võtavad osa samad isikud.

(3) Jõustunud kohtuotsus kriminaalasjas on

kohustuslik kohtule, kes vaatab läbi selle isiku tegude tsiviilõiguslike tagajärgede asja, kelle suhtes tehti kohtuotsus kriminaalasjas, ainult küsimustes, kas need teod leidsid aset ja kas need pani toime antud isik.

§ 34. Tõendite hindamine

(1) Kohus hindab tõendeid oma siseveendumuse kohaselt, mis põhineb kõikide asjaolude igakülgsel, täielikul ja objektiivsel läbivaatamisel nende kogumis kohtuistungil ning juhindudes seadusest ja sotsialistlikust õigusteadvusest.

(2) Ühelgi tõendil ei ole kohtu jaoks ette kindlaksmääratud jõudu.

§ 35. Kohtulikud erinõuded

(1) Kui on vajadus koguda tõendeid teises linnas või rajoonis, teeb asja läbivaatav kohus vastavale kohtule ülesandeks teostada teatud protsessuaalsed toimingud.

(2) Määruses kohtuliku erinõude kohta kirjeldatakse lühidalt arutatava asja sisu, näidatakse ära väljaselgitamisele kuuluvad asjaolud, tõendid, mida erinõuet täitval kohtul tuleb koguda. See määrus on kohustuslik kohtule, kellele see on adresseeritud, ja peab olema täidetud kümne päeva jooksul.

§ 36. Kohtuliku erinõude täitmise kord

(1) Kohtulik erinõue täidetakse kohtuistungil käesolevas koodeksis kehtestatud eeskirjade järgi. Asjast osavõtvatele isikutele teatatakse istungi aeg ja koht, kuid nende mitteilmumine ei takista erinõude täitmist.

(2) Protokollid ja kõik erinõude täitmisel kogu-

tud materjalid saadetakse viivitamatult asja läbivaatavale kohtule.

(3) Kui asjast osavõtvad isikud või tunnistajad, kes andsid seletusi või ütlusi erinõuet täitvas kohtus, ilmuvad kohtusse, kes asja läbi vaatab, annavad nad seletusi ja ütlusi üldises korras.

§ 37. Tõendite tagamine

(1) Isikud, kellel on põhjust karta, et neil asjas vajalike tõendite esitamine muutub hiljem võimatuks või raskendatuks, võivad paluda kohut või kohtunikku tagada need tõendid.

(2) Tõendite tagamine enne asja algatamist kohtus toimub notariaalorganite poolt «Eesti NSV riiginotariaadi põhimääruses» ettenähtud korras.

§ 38. Avaldus tõendite tagamise kohta

(1) Avalduses tõendite tagamise kohta peab olema märgitud tõendid, mida on vaja tagada, asjaolud, mille kindlakstegemiseks vajatakse neid tõendeid, põhjused, mis ajendasid avaldajat tõendite tagamist taotlema, samuti ka asi, mille jaoks tõendite tagamine on vajalik.

(2) Avaldus tõendite tagamise kohta esitatakse kohtule, kelle tööpiirkonnas tuleb teostada toimingud tõendite tagamiseks.

(3) Kohtuniku määruse peale tõendite tagamisest keeldumise kohta võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 39. Tõendite tagamise kord

(1) Tõendite tagamise avaldus vaadatakse läbi kohtuistungil, edasilükkamatuil juhtudel aga kohtuniku poolt ainuisikuliselt avalduse andmise päe-

val käesoleva koodeksiga kindlaksmääratud korras.

(2) Avaldajale ja teistele asjast osavõtvatele isikutele teatatakse istungi aeg ja koht, kuid nende mitteilmumine ei takista avalduse läbivaatamist tõendite tagamise kohta.

(3) Protokollid ja kõik tõendite tagamise korras kogutud materjalid saadetakse kohtule, kes asja sisuliselt arutab.

§ 40. Poolte ja kolmandate isikute seletused

(1) Poolte ja kolmandate isikute seletused neile teadaolevate, asjas tähtsust omavate asjaolude kohta kuuluvad kontrollimisele ja hindamisele kõrvuti teiste asja kohta kogutud tõenditega.

(2) Poole poolt faktide tunnustamine, millele teine pool rajab oma nõuded ja vastuväited, ei ole kohtule kohustuslik.

(3) Kohus võib tunnustatud fakti lugeda tuvastatuks, kui ta ei kahtle selles, et tunnustamine vastab asjaoludele, ei riku kellegi õigusi ega seaduslikke huve ja ei ole toimunud pettuse, vägivalla, ähvarduse või eksimuse mõjul või tõe varjamise eesmärgil.

§ 41. Tunnistaja ütlused

(1) Tunnistajaks võib olla iga isik, kellele võivad teada olla mingid asjasse puutuvad asjaolud.

(2) Tunnistajana ei või välja kutsuda ja üle kuulata:

1) esindajat tsiviilasjas ja kaitsjat kriminaalasjas — asjaolude suhtes, mis said talle teatavaks seoses esindaja või kaitsja kohustuste täitmisega;

2) isikut, kes oma füüsiliste või psüühiliste puuduste tõttu ei ole võimeline õigesti tajuma asjas

tähtsust omavaid fakte või andma nende kohta õigeid ütlusi.

(3) Isik, kes taotleb tunnistaja väljakutsumist, on kohustatud ära märkima, milliseid asjas tähtsust omavaid asjaolusid võib tunnistaja kinnitada, ja teatama kohtule tema ees- ja perekonnanime ning elukoha.

§ 42. Tunnistaja kohustused

(1) Tunnistajana kohtu poolt väljakutsutud isik on kohustatud ilmuma ja andma kohtule tõepäraseid ütlusi temale teadaolevate faktide kohta.

(2) Kohus võib tunnistaja üle kuulata tema viibimise kohas, kui ta haiguse, vanaduse, invaliidsuse või muude mõjuvate põhjuste tõttu ei ole võimeline kohale ilmuma kohtu väljakutsel.

§ 43. Tunnistaja vastutus

(1) Kui väljakutsutud tunnistaja ei ilmu kohtuistungile põhjustel, mida kohus ei loe mõjuvaiks, karistatakse teda rahatrahviga kuni 10 rubla, teistkordse väljakutse peale mitteilmumise korral aga kohaldatakse sundtoomist.

(2) Ilmumisest keeldumise või oma kohustuste täitmisest keeldumise eest kannab tunnistaja kriminaalvastutust vastavalt «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-le 173, teadvalt vale ütluse andmise eest aga vastavalt «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-le 175.

§ 44. Kirjalikud tõendid

Kirjalikeks tõenditeks on igasugused aktid, dokumendid ning ametlikud ja isiklikud kirjad, mis sisaldavad andmeid asjas tähtsust omavate asjaolude kohta.

§ 45. Kirjalike tõendite väljanõudmise ja esitamise kord

(1) Isik, kes esitab kirjaliku tõendi või taotluse selle väljanõudmise kohta, on kohustatud tähendama, milliseid asjas tähtsust omavaid asjaolusid selle tõendi abil võidakse tuvastada.

(2) Isik, kes taotleb, et kohus nõuaks mingi kirjaliku tõendi välja teistelt isikutelt, peab kirjeldama seda tõendit ja tähendama alused, mille põhjal ta arvab, et tõend on antud isiku käes.

(3) Kirjalikud tõendid, mida kohus nõuab riigiasutustelt, ettevõtetelt, kolhoosidelt ja muudelt kooperatiivsetelt ja ühiskondlikelt organisatsioonidelt või kodanikelt, saadetakse vahetult kohtule.

(4) Samuti võib kohtunik anda isikule, kes taotleb kirjaliku tõendi väljanõudmist, õiendi tema õiguse kohta selle saamiseks ja kohtule esitamiseks.

§ 46. Kirjalike tõendite esitamise kohustus

(1) Riigiasutused, ettevõtted, kolhoosid ja muud kooperatiivsed ning ühiskondlikud organisatsioonid või kodanikud, kellel ei ole võimalik kas üldse või kindlaksmääratud tähtajaks esitada kohtu poolt nõutud kirjalikku tõendit, on kohustatud sellest kohtule teatama ühes põhjuste äranäitamisega.

(2) Mitteteatamise korral või kohtu poolt nõutud kirjalike tõendite mitteesitamisel kindlaksmääratud tähtajaks põhjustel, mida kohus ei loe kaaluvaiks, karistatakse riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside, kooperatiivsete ja muude ühiskondlike organisatsioonide süüdiolevaid ametiisikuid või kodanikke rahatrahviga kuni 10 rubla.

(3) Trahvi määramine ei vabasta vastavaid ametiisikuid ja kodanikke kohustusest esitada kohtu poolt nõutud kirjalik tõend.

§ 47. Kirjalike tõendite vaatlus ja uurimine nende hoidmise kohas

Kui kirjalike tõendite esitamine kohtule osutub raskendatuks, võib kohus nõuda vastavas korras tõestatud väljavõtte esitamist või läbi viia tõendite vaatluse ja uurimise nende hoidmise kohas.

§ 48. Originaaldokumentide tagastamine

(1) Kirjalikud tõendid esitatakse üldreeglina originaalis. Kui on esitatud dokumendi ärakiri, on kohtul vajaduse korral õigus nõuda originaali esitamist.

(2) Toimikus olevad originaaldokumendid võidakse pärast kohtuotsuse jõustumist isikute palvel, kes esitasid need dokumendid, neile tagastada. Seejuures jäetakse toimikusse kohtuniku poolt tõestatud dokumendi ärakiri.

§ 49. Asitõendid

Asitõenditeks on esemed, mis oma omaduste, kvaliteedi, eriliste tundemärkide või olemasoluga võivad olla vahendiks asjas tähtsust omavate asjaolude kindlakstegemisel.

§ 50. Asitõendite väljanõudmine

Asitõendite väljanõudmine ja esitamine toimub käesoleva koodeksi §-s 45 kehtestatud korras.

§ 51. Kohustus esitada asitõendeid

Asitõendite esitamise kohustus ja mitteesitamise korral vastutuse küsimused reguleeritakse käesoleva koodeksi §-s 46 kehtestatud korras.

§ 52. Asitõendite hoidmine

(1) Asitõendid võetakse asja juurde kohtu määrusega.

(2) Asitõendid säilitatakse toimikus või antakse nimekirja alusel kohtu asitõendite hoidmise kohta.

(3) Asitõendeid, mida ei saa toimetada kohtusse, hoitakse nende asukohas; neid tuleb üksikasjalikult kirjeldada vaatlusprotokollis ning vajaduse korral fotografeerida ja pitseerida.

(4) Kohus võtab tarvitusele abinõud esemete hoidmiseks muutmatus seisundis.

§ 53. Kiiresti riknevate asitõendite vaatlus

Toiduaineid ja teisi kiiresti riknevaid esemeid vaatleb kohus viivitamatult ning pärast seda tagastab isikutele, kellelt need saadi, või annab üle vastavatele asutustele, ettevõtetele või organisatsioonidele, kes võivad neid sihipäraselt kasutada. Viimasel juhul peab esemete valdajale hiljem tagastama sama liiki ja väärtusega esemed või nende väärtuse riiklike hindade järgi, mis kehtivad tagastamise momendil.

§ 54. Asitõendite tagastamine

(1) Pärast kohtuotsuse jõustumist tagastatakse asitõendid isikutele, kellelt nad saadi, või antakse üle isikutele, kelle õigust nendele esemetele kohus tunnistas.

(2) Esemed, mis seaduse järgi ei või olla kodanike valduses, antakse üle vastavatele riigiasutustele või ettevõtetele.

(3) Üksikutel juhtudel võib asitõendid pärast kohtu poolt vaatlemist ja uurimist tagastada enne asja lõpetamist isikutele, kellelt nad saadi, kui viimased seda taotlevad ja kui sellise taotluse rahul-

damine on võimalik ilma asja läbivaatamist kahjustamata.

§ 55. Ekspertiisi määramine

(1) Teaduse, kunsti, tehnika või käsitööonduse alal eriteadmisi nõudvate ja asjas tähtsust omavate asjaolude väljaselgitamiseks võib kohtunik tõendite tagamise korras ja asja kohtulikuks arutamiseks ettevalmistamise ajal, kohus aga asja läbivaatamise ajal määrata ekspertiisi.

(2) Igal asjast osavõtval isikul on õigus esitada kohtule küsimusi, mida peab ekspertiis selgitama. Lõpliku asjaolude ringi, mille kohta on nõutav eksperdi arvamus, määrab kohus. Asjast osavõtvate isikute poolt esitatud küsimuste tagasilükkamist peab kohus motiveerima.

§ 56. Ekspertide määramine kohtu poolt ja ekspertiisi tegemise kord

(1) Ekspertiisi teevad vastavate asutuste eksperdid või teised kohtu poolt määratud spetsialistid. Eksperdina võib välja kutsuda iga isiku, kellel on arvamuse andmiseks vajalikud teadmised. Eksperdi määramisel võtab kohus arvesse asjast osavõtvate isikute arvamused.

(2) Kui on määratud mitu eksperti, on neil õigus omavahel nõu pidada. Kui eksperdid jõuavad ühisele arvamusele, kirjutavad kõik ühele arvamusele alla. Eksperdid, kes teiste ekspertidega ei nõustunud, koostavad arvamuse eraldi.

(3) Ekspertiis tehakse kohtus või väljaspool kohut, kui see on vajalik uurimise iseloomu tõttu või kui uurimise eseme kohtusse toomine on võimatu või raskendatud.

§ 57. Eksperdi kohustused ja õigused

(1) Eksperdiks määratud isik on kohustatud kohtu kutsel ilmuma ja andma objektiivse arvamuse temale esitatud küsimuste kohta.

(2) Kui ekspert kohtu kutse peale ei ilmu või keeldub oma kohustuste täitmisest või annab teadvalt vale arvamuse, rakendatakse tema suhtes «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 173 ja 175 ettenähtud abinõusid.

(3) Ekspert võib arvamuse andmisest keelduda, kui temale esitatud materjalid on puudulikud või kui tal ei ole temale pandud kohustuse täitmiseks vajalikke teadmisi. Neil juhtudel teatab ekspert kohtule kirjalikult, et arvamuse andmine on võimatu.

(4) Kuivõrd see on vajalik arvamuse andmiseks, võib ekspert tutvuda asja materjalidega, osa võtta arvamuse andmiseks vajalike tõendite uurimisest kohtu poolt ning paluda kohtult täiendavaid materjale.

§ 58. Eksperdi arvamus

(1) Ekspert annab oma arvamuse kirjalikult. Eksperdi arvamus peab sisaldama toimunud uurimiste üksikasjalise kirjelduse, nende tulemusena tehtud järeldused ja põhjendatud vastused kohtu poolt esitatud küsimustele.

(2) Kui ekspert teeb ekspertiisi teostamisel kindlaks asja kohta tähtsust omavad asjaolud, mille kohta temale küsimusi ei esitatud, on tal õigus võtta järeldused nende asjaolude kohta oma arvamusse.

§ 59. Täiendav ja korduv ekspertiis

(1) Eksperdi arvamuse ebaselguse või puudulikkuse korral võib kohus määrata täiendava ekspertiisi.

(2) Eksperdi arvamusega mittenõustumise korral põhjendamatuse motiivil või mitme eksperdi arvamuste vasturääkivuse puhul võib kohus määrata korduva ekspertiisi, tehes selle teostamise ülesandeks teisele eksperdile või teistele ekspertidele.

§ 60. Eksperdi arvamuse hindamine kohtu poolt

Eksperdi arvamus ei ole kohtule kohustuslik ja seda hinnatakse käesoleva koodeksi §-s 34 ettenähtud eeskirjade järgi. Kohtu mittenõustumine arvamusega peab olema vastavalt motiveeritud asja kohta tehtud otsuses või määruses.

5. peatükk

KOHTUKULUD

§ 61. Kohtukulud

Kohtukulud koosnevad riigilõivust ja asja läbivaatamisega seotud kuludest.

§ 62. Riigilõivu suurus

(1) Igalt hagiavalduselt nii esialgse hagi, vastuhagi kui ka vaidluseseme suhtes iseseisvate nõuetega kolmanda isiku avalduselt juba alustatud protsessis võetakse riigilõivu järgmises suuruses:

1) kui hagihind on kuni 20 rubla — 30 kopikat;
2) kui hagihind on 20 rubla ja rohkem, kuni 50 rubla — 50 kopikat;
3) kui hagihind on 50 rubla ja rohkem, kuni 500 rubla — 2% hagihinnast;

4) kui hagihind on 500 rubla ja rohkem — 6% hagihinnast;
5) kolhooside omavahelistes vaidlustes ja kolhooside vaidlustes riigiasutustega, ettevõtetega, kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonidega — 1% hagihinnast, kuid mitte alla 10 kopika;
6) mittevaralise iseloomuga ja hindamisele mittekuuluvates hagides — 30 kopikat;
7) hagides eluruumi üürilepingu muutmise ja lõpetamise kohta — 30 kopikat;
8) hagides vara arestist vabastamise kohta — 30 kopikat.

(2) Erimenetluse asjade avaldustelt tasutakse riigilõivu 30 kopikat.

(3) Kassatsioonikaebustes kohtuotsuste peale tasutakse riigilõivu pooles ulatuses käesolevas paragrahvis tähendatud lõivumääradest, mis on arvutatud kaebusega vaidlustatud summast.

(4) Kohtumääruste peale esitatud erikaebustelt riigilõivu ei tasuta.

(5) Asjas olevatest paberitest ja dokumentidest ärakirjade väljaandmise eest, sealhulgas kohtuotsuste ja -määruste ärakirjade korduva väljaandmise eest, võetakse riigilõivu 20 kopika suuruses.

§ 63. Hagihind

(1) Hagihind määratakse kindlaks:

1) raha sissenõudmise hagides — hagetava summaga;

2) vara nõudmise hagides — hagetava vara väärtusega;

3) alimentide nõudmise hagides — ühe aasta maksete kogusummaga;

4) tähtajaliste maksete või väljamaksmiste hagides — kõigi maksete või väljamaksmiste kogu-

summas, kuid mitte rohkem kui kolme aasta eest;

5) tähtajatute või eluaegsete maksete või väljamaksmiste hagides — kõigi maksete või väljamaksmiste kogusummaga kolme aasta eest;

6) hagides maksete või väljamaksmiste vähendamise või suurendamise kohta — summaga, mille võrra vähendatakse või suurendatakse makseid või väljamaksmisi, kuid mitte rohkem kui ühe aasta eest;

7) hagides maksete või väljamaksmiste lõpetamise kohta — allesjäänud maksete või väljamaksmiste kogusummaga, kuid mitte rohkem kui ühe aasta eest;

8) hagides varakasutuslepingu ennetähtaegse lõpetamise kohta — varakasutustasu kogu summaga lepingu kehtivuse järelejäänud tähtaja eest, kuid mitte rohkem kui kolme aasta eest;

9) hagides omandiõiguse kohta ehitistele, mis kuuluvad kodanikele isikliku omandiõiguse alusel — ehitise maksumusega, kuid mitte alla selle inventariseerimise hinde, või selle puudumisel mitte alla kohustusliku kindlustuse hinde, ehitiste jaoks aga, mis kuuluvad riigiasutustele, ettevõtetele, kolhoosidele ja muudele kooperatiivsetele ja ühiskondlikele organisatsioonidele, mitte alla ehitise bilansilise hinde;

10) mitmest iseseisvast nõudest koosnevates hagides — kõikide nõuete kogusummaga.

(²) Hagihinna näitab hageja. Juhul kui näidatud hind ilmselt ei vasta hagetava vara tegelikule maksumusele, määrab hagihinna kohtunik.

§ 64. Riigilõivu täiendav tasumine

(¹) Kui hagi esitamise momendil on raske tema hinda kindlaks määrata, määrab riigilõivu suuruse

esialgselt kohtunik ühes maksmata lõivu täiendava sissenõudmisega vastavalt asja lahendamisel kindlaksmääratud hagihinnale.

(2) Haginõude suurendamise korral tasutakse lõivu puuduv summa vastavalt hagihinna suurenemisele.

§ 65. Riigilõivu tagastamine

(1) Riigilõiv tuleb hagejale tagastada juhul:

1) kui riigilõivu tasuti rohkem seaduses nõutud summast;

2) kui keelduti hagiavalduse vastuvõtmisest;

3) kui hagiavaldus tagastati hagejale käesoleva koodeksi §-s 141 tähendatud alustel;

4) kui asja menetlus lõpetati käesoleva koodeksi § 226 punktis 1 ja 2 ettenähtud alustel;

5) kui hagi jäeti läbi vaatamata käesoleva koodeksi § 230 punktides 1 ja 2 ettenähtud alustel.

(2) Kui riigilõivu tasuti rohkem seaduses nõutud summast, tagastatakse riigilõiv ülemäära tasutud summa ulatuses.

(3) Riigilõivu tagastamine toimub finantsorganite poolt kohtuniku või kohtu määruse alusel — tingimusel, kui avaldus tagastamise kohta esitati kohtule enne aastase tähtaja möödumist summa eelarvesse kandmise päevast.

§ 66. Asja läbivaatamisega seotud kulud

Asja läbivaatamisega seotud kuludeks on:

1) tunnistajatele ja ekspertidele väljamaksmisele kuuluvad summad;

2) paikliku vaatluse teostamisega seotud kulud;

3) kostja tagaotsimisega seotud kulud;

4) kohtuotsuse täitmisega seotud kulud.

§ 67. Tunnistajatele, ekspertidele ja tõlkidele väljamaksmisele kuuluvad summad

(1) Tunnistajatele, ekspertidele ja tõlkidele hüvitatakse seoses kohtusse ilmumisega tekkinud sõiduja eluruumi üürimise kulud ning makstakse välja päevarahad.

(2) Ekspertidele ja tõlkidele tasutakse nende poolt kohtu ülesandel tehtud töö, kui see töö ei kuulu nende ametialaste kohustuste hulka.

(3) Tunnistajatena kohtusse kutsutud töölistele ja teenistujatele säilitatakse töökohas keskmine töötasu äraoleku aja eest seoses kohtusse ilmumisega. Tunnistajatele, kes ei ole töölised ja teenistujad, tasutakse nende töölt või tavalisest tegevusest eemalviibimise eest.

§ 68. Tunnistajatele ja ekspertidele väljamaksmisele kuuluvate summade sissenõudmine pooltelt

(1) Summad, mis kuuluvad väljamaksmisele tunnistajatele ja ekspertidele või on vajalikud paikliku vaatluse teostamisega seotud kulude tasumiseks, tasub ette see pool, kes esitas vastava taotluse. Kui tähendatud taotluse esitasid mõlemad pooled või kui tunnistajate ja ekspertide väljakutsumine või paikliku vaatluse teostamine toimub kohtu algatusel, tasutakse nõutavad summad poolte poolt võrdselt.

(2) Käesolevas paragrahvis loetletud summasid ei tasu pool, kes on vabastatud kohtukulude tasumisest.

§ 69. Tunnistajatele, ekspertidele ja tõlkidele kuuluvate summade väljamaksmine

(1) Tunnistajatele, ekspertidele ja tõlkidele tasumisele kuuluvad summad maksab välja kohus pärast nende poolt oma kohustuste täitmist. Tunnistajatele ja ekspertidele tasutakse need summad sõltumata nende summade sissenõudmisest pooltelt.

(2) Väljamaksmise korra ja väljamaksmisele kuuluvate summade suuruse määrab kindlaks Eesti NSV Ministrite Nõukogu.

§ 70. Kohtukulude tasumisest vabastamine

(1) Kohtukulude tasumisest riigituludesse vabastatakse:

1) hageja — töölised ja teenistujad palga sissenõudmise hagides ja muudest tööõiguslikest suhetest tulenevates nõuetes, samuti ka kolhoosnikud töö tasustamise hagides kolhooside vastu;

2) hagejad autoriõigusest tulenevates hagides, samuti ka õigusest avastusele, leiutusele ja ratsionaliseerimisettepanekule;

3) hagejad alimentide sissenõudmise hagides;

4) hagejad kehavigastusega või muu terviserikkega, samuti ka toitja surmaga tekitatud kahju hüvitamise hagides;

5) sotsiaalkindlustuse organid kahju tekitajalt kannatanule väljamakstud summade sissenõudmise hagides, samuti ka ebaõigesti väljamakstud pensionide ja toetuste sissenõudmise hagides;

6) hagejad hagides, mis on esitatud tsiviilkohtumenetluse korras pärast süüdimõistva kohtuotsuse tegemist sissenõude suuruse kindlaksmää-

ramiseks, samuti ka hagides, mis süüdimõistva kohtuotsuse tegemisel jäeti läbi vaatamata;

7) prokuratuuriorganid, samuti ka riigivalitsemisorganid, ametiühingud, riigiasutused, ettevõtted, kolhoosid ja muud kooperatiivsed ja ühiskondlikud organisatsioonid või kodanikud, kes algatasid asja teiste isikute õiguste ja huvide kaitseks (käesoleva koodeksi § 4);

8) kodanikud ja administratiivorganid — administratiivõiguslikest suhetest tulenevates asjades.

(2) NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega võidakse ette näha teised juhud kohtukulude riigituludesse maksmisest vabastamise kohta.

(3) Kohtul või kohtunikul on õigus kodanikku tema varalisest seisundist lähtudes vabastada kohtukulude tasumisest riigituludesse.

§ 71. Kohtukulude tasumise pikendamine ja ajatamine

Kohus või kohtunik võib ühele või mõlemale poolele nende varalisest seisundist lähtudes pikendada või ajatada riigituludesse sissenõutavate kohtukulude tasumist.

§ 72. Kohtukulude jagamine poolte vahel

(1) Poolele, kelle kasuks tehti otsus, mõistab kohus teiselt poolelt välja kõik asjas kantud kohtukulud, kuigi see pool oli vabastatud kohtukulude tasumisest riigituludesse. Kui hagi on rahuldatud osaliselt, siis mõistetakse käesolevas paragrahvis tähendatud summad hagejale proportsionaalselt kohtu poolt rahuldatud haginõuete suurusele, kostjale aga proportsionaalselt haginõuete sellele osale, milles hagi rahuldamata jäeti.

(2) Käesolevas paragrahvis tähendatud eeskir-

jad kehtivad samuti riigilõivu kohta, mida pooled on tasunud kassatsioonikaebuse esitamisel.

(3) Kui kõrgema astme kohus muudab tehtud otsuse või teeb uue otsuse asja uueks läbivaatamiseks saatmata, muudab ta vastavalt kohtukulude jaotust.

§ 73. Kulude tasumine advokaadi abi eest

(1) Poolele, kelle kasuks tehti otsus, mõistab kohus teiselt poolelt välja kulud asjast osavõtnud advokaadi abi eest kuni viie protsendi ulatuses haginõuete rahuldatud osast või kohtu poolt rahuldamata jäetud hagi osast, kuid mitte üle kehtestatud taksi.

(2) Juhul kui vastavalt kehtestatud korrale advokaadi abi oli osutatud poolele tasuta, võib kohus nõuda nimetatud summa sisse õigusnõuandla kasuks.

(3) Kui hageja ei toeta oma nõudeid seoses sellega, et kostja rahuldas need vabatahtlikult, siis mõistab kohus hageja palvel kostjalt välja kulud advokaadi abi eest.

§ 74. Tasu sissenõudmine kaotatud tööaja eest

Poolele, kes pahauskselt esitas põhjendamata hagi või vaidluse hagi vastu või kes süstemaatiliselt oma tegevusega takistas asja õiget ja kiiret läbivaatamist ja otsustamist, võib kohus teise poole kasuks panna talle faktiliselt kaotatud tööaja eest tasu maksmise vastavalt keskmisele töötasule, kuid mitte üle viie protsendi esitatud haginõude summast.

§ 75. Kohtukulude ja advokaadi abi eest makstud kulude jaotamine hagist loobumise ja poolte kokkuleppe korral

(1) Hageja hagist loobumise korral tema poolt tehtud kulutusi kostja poolt ei hüvitata. Kui aga hageja ei toeta oma nõudeid seoses sellega, et kostja täitis need vabatahtlikult pärast hagi esitamist, mõistab kohus hageja palvel kostjalt välja kõik hageja poolt asjas kantud kohtukulud ja kulud advokaadi abi tasumise eest.

(2) Kui pooled kokkuleppe sõlmimisel ei määranud kohtukulude ja advokaadi abi tasumise kulude jaotamise korda, otsustab kohus selle küsimuse vastavalt käesoleva koodeksi §-dele 72, 73 ja 77.

§ 76. Kohtukulude hüvitamine pooltele

(1) Kui teiste isikute õiguste ja huvide kaitseks asja algatanud prokuratuuriorganite, samuti ka riigivalitsemisorganite, ametiühingute, riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide ja üksikute kodanike hagi (käesoleva koodeksi § 4) jäetakse täielikult või osaliselt rahuldamata, hüvitatakse kostjale eelarvelistest vahenditest tema poolt kantud kohtukulud täielikult või proportsionaalselt haginõuete sellele osale, mis jäeti rahuldamata.

(2) Kostjale, kes on kohtu poolt kaasa tõmmatud käesoleva koodeksi § 108 lg. 3 ettenähtud korras, hüvitatakse hagi rahuldamata jätmise korral tema poolt kantud kulud eelarvelistest vahenditest.

(3) Kui rahuldatakse vara arestist vabastamise hagi, hüvitatakse hagejale tema poolt kantud kohtukulud eelarvelistest vahenditest.

§ 77. Kohtukulude hüvitamine riigile

(1) Kulud, mida kohus kandis seoses asja läbivaatamisega, ja riigilõiv, mille tasumisest hageja oli vabastatud, nõutakse sisse kostjalt riigituludesse proportsionaalselt rahuldatud haginõuete osale.

(2) Hagi rahuldamata jätmise korral nõutakse kulud, mida kohus kandis seoses asja läbivaatamisega, sisse hagejalt riigituludesse.

(3) Kui hagi rahuldati osaliselt, aga kostja on vabastatud kohtukulude tasumisest, nõutakse kulud, mida kohus kandis seoses asja läbivaatamisega, sisse riigituludesse hagejalt, kes ei ole vabastatud kohtukulude tasumisest, proportsionaalselt haginõuete sellele osale, mis jäeti rahuldamata.

(4) Kui mõlemad pooled on kohtukulude kandmisest vabastatud, siis kantakse kulud, mida kohus kandis seoses asja läbivaatamisega, riigi arvele.

(5) Kui isik, kes hoidub kõrvale temalt väljamõistetud maksete tasumisest, kuulutatakse tagaotsitavaks, mõistab kohus temalt välja riigituludesse tagaotsimise kulud.

§ 78. Edasikaebamine määruste peale kohtukuludega seoses olevates küsimustes

Kohtumääruse peale küsimustes, mis on seoses kohtukuludega, võib esitada erikaebuse või -protesti.

6. peatükk

KOHTULIKUD RAHATRAHVID

§ 79. Kohtulike rahatrahvide määramine

(1) Kohus või kohtunik määrab kohtulikke rahatrahve käesolevas koodeksis ettenähtud juhtudel ja korras.

(2) Kohtu poolt riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide ametiisikutele määratud rahatrahvid nõutakse sisse nende isiklikest vahenditest.

(3) Ärakiri määrusest rahatrahvi määramise kohta saadetakse viivitamatult isikule, kellele rahatrahv määrati.

§ 80. Rahatrahvist vabastamine või rahatrahvi vähendamine

(1) Viie päeva jooksul, arvates määruse ärakirja saamise päevast, võib isik, kellele rahatrahv määrati, paluda rahatrahvi määranud kohut rahatrahvist vabastamist või rahatrahvi suuruse vähendamist. See avaldus vaadatakse läbi kohtuistungil. Isikule, kellele rahatrahv määrati, teatatakse istungi aeg ja koht, kuid tema mitteilmumine ei takista avalduse läbivaatamist.

(2) Rahatrahvist vabastamisest või rahatrahvi suuruse vähendamisest keeldumise kohta tehtud kohtumääruse peale võib esitada erikaebuse või -protesti.

7. peatükk

PROTSESSUAALSED TÄHTAJAD

§ 81. Protsessuaalsete tähtaegade arvutamine

(1) Protsessuaalsed toimingud sooritatakse seadusega kindlaksmääratud tähtaegadel. Neil juh-

tudel, kui protsessuaalsed tähtajad ei ole seadusega kindlaks määratud, määratakse nad kohtu poolt.

(2) Protsessuaalsete toimingute sooritamise tähtajad määratakse kindlaks täpse kalendripäevaga ühes sündmuse äranäitamisega, mis kindlasti peab saabuma, või ajalise perioodiga. Viimasel juhul võib toimingut teostada kogu peroodi vältel.

(3) Aastate, kuude ja päevadega arvutatava protsessuaalse tähtaja kulgemine algab kalendaarsele daatumile järgnevast päevast või sündmuse saabumisega, millega määratakse tähtaja algus.

§ 82. Protsessuaalsete tähtaegade lõppemine

(1) Aastatega arvutatav tähtaeg lõpeb tähtaja viimase aasta vastaval kuul ja päeval. Kuudega arvutatav tähtaeg lõpeb tähtaja viimase kuu vastaval kuupäeval. Kui kuudega arvutatava tähtaja lõpp langeb sellisesse kuusse, milles vastavat kuupäeva ei ole, lõpeb tähtaeg selle kuu viimasel päeval.

(2) Kui tähtaja lõpp langeb mittetööpäevale, siis loetakse tähtaja lõpuks järgmine tööpäev.

(3) Protsessuaalseid toimingud, millede teostamiseks on kehtestatud tähtaeg, võidakse sooritada tähtaja viimasel päeval kuni kella kahekümne neljani. Kui aga protsessuaalne toiming tuleb teostada kohtus, loetakse tähtaja lõpuks see tund, millal kehtestatud eeskirjade järgi kohtus lõpeb töö.

(4) Tähtaega ei loeta möödalastuks, kui kaebus, dokumendid või rahasummad on ära antud postile või telegraafile tähtaja viimasel päeval enne kella kahtekümmend nelja.

§ 83. Protsessuaalsete tähtaegade möödalaskmise tagajärjed

(1) Protsessuaalsete toimingute teostamise õigus lõpeb seadusega kehtestatud või kohtu poolt kindlaksmääratud tähtaegade lõppemisega.

(2) Pärast protsessuaalsete tähtaegade lõppemist esitatud kaebused ja dokumendid jäetakse läbi vaatamata.

§ 84. Protsessuaalsete tähtaegade peatamine

Asja menetluse peatamisega peatub kõigi veel mitte lõppenud protsessuaalsete tähtaegade kulgemine. Tähtaegade peatumine algab menetluse peatamise aluseks olevate asjaolude tekkimise ajast. Protsessuaalsete tähtaegade kulgemine jätkub menetluse uuendamise päevast.

§ 85. Protsessuaalsete tähtaegade pikendamine

Kohtu poolt määratud tähtaegu võib kohus pikendada.

§ 86. Protsessuaalsete tähtaegade ennistamine

(1) Möödalastud tähtaja võib ennistada isikutele, kes seadusega kehtestatud tähtaja mööda lasksid kohtu või kohtuniku poolt kaaluvaiks tunnistatud põhjustel.

(2) Avaldus möödalastud tähtaja ennistamise kohta esitatakse kohtule, kus tuli teostada protsessuaalne toiming, ning vaadatakse läbi kohtuistungil. Asjast osavõtvatele isikutele teatatakse kohtuistungi aeg ja koht, kuid nende mitteilmumine ei takista avalduse läbivaatamist.

(3) Üheaegselt avalduse esitamisega tähtaja ennistamise kohta tuleb teostada vastav protsessuaalne toiming, mille suhtes tähtaeg mööda lasti.

(4) Kohtumääruse peale möödalastud protsessuaalse tähtaja ennistamisest keeldumise kohta võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 87. Tsiviilasjade läbivaatamise tähtajad

(1) Esimese astme kohus vaatab tsiviilasjad läbi mitte hiljem kui ühe kuu jooksul, arvates avalduse vastuvõtmisest.

(2) Alimentide sissenõudmise, kehavigastuse või mõne muu terviserikkega, samuti ka toitja surmaga tekitatud kahju hüvitamise ning tööõigussuhetest tekkivate nõuete asjad, kui pooled on samas linnas või rajoonis, peavad kohtud läbi vaatama hiljemalt 10 päeva jooksul, teistel juhtudel aga hiljemalt kahekümne päeva jooksul, arvates avalduse vastuvõtmisest.

(3) Käesoleva paragrahvi lg. 1 ja 2 tähendatud tähtaegade hulka ei arvata aega, mille jooksul asja menetlus on takistatud kohtust mitteolenevatel põhjustel. Asja menetluse takistatuse kohta koostab kohtunik määruse.

8. peatükk

KOHTU TEADAANDED JA KOHTUSSE KUTSUMINE

§ 88. Kohtukutsed

(1) Asjast osavõtvatele isikutele teatatakse kohtukutsetega kohtuistungi või üksikute protsessuaalsete toimingute teostamise aeg ja koht, tunnistajad, eksperdid ja tõlgid aga kutsutakse kutsetega kohtusse.

(2) Asjast osavõtvatele isikutele peab olema kohtukutse kätte antud sellise arvestusega, et neil

oleks küllaldane tähtaeg õigeaegseks ilmumiseks kohtusse ja asjas ettevalmistumiseks.

(3) Kohtukutse toimetatakse isikule, kellele teatatakse, või väljakutsutavale isikule kätte poole või mõne teise asjast osavõtva isiku poolt tähendatud aadressil. Kui kodanik tegelikult ei ela teatatud aadressil, võib kohtukutse saata tema töökohta.

(4) Vajalikel juhtudel võib asjast osavõtvatele isikutele, samuti tunnistajatele ekspertidele ja tõlkidele teatada või neid välja kutsuda telefonogrammiga või telegrammiga.

§ 89. Kutse sisu

(1) Kohtukutses peab olema märgitud:

1) selle isiku perekonna-, ees- ja isanimi või nimetus, kellele kutse on adresseeritud;

2) kohtu nimetus ja täpne aadress;

3) ilmumise koht ja aeg;

4) asja nimetus, milles antud isik välja kutsutakse või millest talle teatatakse;

5) kellena antud isik välja kutsutakse;

6) ettepanek asjast osavõtvatele isikutele esitada kõik nendel olevad tõendid asja kohta;

7) adressaadi äraolekul kutse vastuvõtnud isiku kohustus esimesel võimalusel kutse adressaadile üle anda;

8) mitteilmumise tagajärjed.

(2) Üheaegselt kutsega saadab kohtunik kostjale hagiavalduse ärakirja ja sellele lisatud dokumentide ärakirjad, kui viimased on esitatud. Koos hagejale adresseeritud kutsega saadab kohtunik ärakirjad kostja vastuhagi avaldusest ja kirjalikest seletustest, kui need on kohtusse saabunud.

§ 90. Kutsete kätteandmine

(1) Kutsed saadetakse posti teel või käskjala kaudu. Adressaadile kutse kätteandmise aeg märgitakse kätteantavale kutsele ja kutse teisele eksemplarile, mis tagastatakse kohtule.

(2) Asjast osavõtva isiku nõusolekul võib kohtunik anda talle kutse kätte teisele asjas väljakutsutud isikule kätteandmiseks. Isik, kellele kohtunik tegi ülesandeks kutse edasiandmise, on kohustatud tagastama kohtusse kutse teise eksemplari ühes adressaadi allkirjaga kutse kättesaamise kohta.

(3) Kodanikule antakse kutse kätte isiklikult allkirja vastu kutse teisel, kohtule tagastataval eksemplaril. Riigiasutusele, ettevõttele, kolhoosile või muule kooperatiivsele või ühiskondlikule organisatsioonile adresseeritud kutse antakse kätte vastavale ametiisikule, kes kirjutab alla kutse teisele eksemplarile.

(4) Kui kutset kättetoimetav isik ei saa kätte asjas väljakutsutud isikut tema elu- või töökohas, antakse kutse kätte kellelegi temaga kooselavale täisealisele perekonnaliikmele, nende puudumisel aga majavalitsusele, küla või alevi töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele või töökoha administratsioonile. Tähendatud juhtudel on kutse vastuvõtnud isik kohustatud kutse teisele eksemplarile märkima oma perekonna-, ees- ja isanime ning samuti ka oma suhte adressaadiga või ametikoha. Kutse vastuvõtnud isik on kohustatud selle esimesel võimalusel viivitamata adressaadile kätte andma.

(5) Adressaadi ajutise äraoleku korral märgib kutset kättetoimetav isik kutse teisele eksemplarile, kuhu adressaat lahkus ja millal on oodata tema tagasisaabumist.

§ 91. Kutse vastuvõtmisest keeldumise tagajärjed

(1) Adressaadi keeldumise korral kutse vastuvõtmisest teeb kutset kättetoimetav isik vastava märkuse kutsele, milline tagastatakse kohtule.

(2) Kutse vastuvõtmisest keeldumine ei takista asja läbivaatamist.

§ 92. Kohustus teatada aadressi muutmisest asja menetluse kestel

(1) Asjast osavõtvad isikud on kohustatud kohtule teatama oma aadressi muutmisest asja menetluse kestel.

(2) Sellise teate puudumise korral saadetakse kutse kohtule teadaoleval viimasel aadressil ja loetakse kättetoimetatuks, kuigi adressaat sellel aadressil enam ei elanud.

§ 93. Kutse kätteandmine, kui kostja viibimiskoht ei ole teada

Kui kostja faktiline viibimiskoht ei ole teada, vaatab kohus asja läbi pärast kutse tagasisaabumist, millel on kostja viimase teadaoleva elukoha või vara asukoha järgse küla töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee või kostja viimase teadaoleva elukoha majavalitsuse ametiisiku allkiri selle kohta, et kutset ei olnud võimalik adressaadile kätte anda tema äraoleku tõttu.

§ 94. Kostja tagaotsimine

(1) Kui kostja viibimiskoht ei ole teada alimentide sissenõudmise ja kehavigastusega või mõne muu terviserikkega, samuti ka toitja surmaga tekitatud kahju hüvitamise hagides, peab kohtunik välja kuulutama kostja tagaotsimise.

(2) Kui kostja viibimiskoht ei ole teada riigiasu-

tuste, ettevõtete, kolhooside või muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide hagides kodanike vastu, võib kohtunik välja kuulutada kostja tagaotsimise.

(3) Kostja tagaotsimist teostavad miilitsaorganid kohtu määruse alusel.

(4) Kostja tagaotsimise kulud nõutakse kohtu poolt sisse riigi kasuks.

(5) Käesoleva paragrahvi eeskirju rakendatakse ka kohtuotsuste täitmise staadiumis.

9. peatükk

PROTOKOLLID

§ 95. Protokolli pidamise kohustuslikkus

(1) Esimese astme kohtus koostatakse protokoll iga kohtuistungi, samuti ka iga üksiku protsessuaalse toimingu kohta.

(2) Kassatsiooni- ja järelevalveastme kohtus peetakse protokolli juhul, kui kohus peab seda vajalikuks.

§ 96. Protokolli sisu

(1) Kohtuistungil või väljaspool istungit teostatud üksiku protsessuaalse toimingu protokoll peab kajastama asja arutamise või üksiku protsessuaalse toimingu kõiki küsimusi.

(2) Kohtuistungi protokollis tuleb kohustuslikult ära märkida:

1) kohtuistungi toimumise aasta, kuu, kuupäev ja koht;

2) kohtuistungi alguse ja lõppemise aeg;

3) asja läbivaatava kohtu nimetus, koosseis ja kohtuistungi sekretär;

4) asja nimetus poolte äratähendamisega;

5) andmed asjast osavõtvate isikute, samuti tunnistajate, ekspertide ja tõlkide ilmumise kohta;

6) andmed kutsete kätteandmise ja asjast osavõtvate isikute, samuti tunnistajate, ekspertide ja tõlkide kohtuistungile mitteilmumise kohta;

7) eesistuja korraldused ja määrused, mis kohus tegi nõupidamistuppa eemaldumata;

8) asjast osavõtvate isikute avaldused ja taotlused;

9) märkus selle kohta, et kohus on pooltele ja teistele asjast osavõtvatele isikutele nende protsessuaalseid õigusi ja kohustusi selgitanud;

10) poolte ja teiste asjast osavõtvate isikute seletuste põhiline sisu, tunnistajate ütlused, ekspertide suulised arvamused, küsimused ekspertidele, märkused asitõendite ja kirjalike tõendite vaatluse kohta kohtu poolt, teostatud vaatluste tulemused;

11) asjast osavõtvate riigivalitsemisorganite, samuti ka ühiskondlike organisatsioonide ja töötajate kollektiivide esindajate arvamuse lühike sisu;

12) poolte kohtulike vaidluste ja prokuröri arvamuse lühike sisu;

13) andmed kohtu eemaldumise kohta nõupidamistuppa, märkus kohtumääruste ja -otsuse avaldamise ning nende peale edasikaebamise korra ja tähtaegade selgitamise kohta.

§ 97. Protokolli koostamine

(1) Protokollid koostatakse kohtuistungi sekretäri poolt vahetult kohtuistungil või üksikute väljaspool kohtuistungit toimuvate protsessuaalsete toimingute teostamisel.

(2) Erandina võidakse kohtuistungi protokolli lõplikult vormistada mitte hiljem kui kolme päeva jooksul pärast kohtuistungi lõppemist.

(3) Asjast osavõtvatel isikutel on õigus taotleda selliste asjaolude sissekandmist protokolli, milliseid nad peavad asjas oluliseks.

(4) Protokollile kirjutavad alla eesistuja ja sekretär. Kõik muudatused, parandused ja täiendused peavad protokollis olema õiendatud.

§ 98. Märkused protokolli kohta

Asjast osavõtvatel isikutel on õigus tutvuda kohtuistungi protokolliga ja kolme päeva jooksul, arvates protokollile allakirjutamise päevast, esitada oma kirjalikud märkused protokollis esinevate ebaõigsuste, puudulikkuse või ebatäpsuste kohta.

§ 99. Protokolli kohta esitatud märkuste läbivaatamine

(1) Märkused protokolli kohta vaatab läbi eesistuja ja märkustega nõustumise korral tõestab nende õigsust.

(2) Kui eesistuja esitatud märkustega ei nõustu, kuuluvad need läbivaatamisele kohtus, kusjuures eesistuja ja vähemalt üks rahvakaasistuja peavad olema kohtunike hulgast, kes võtsid osa asja arutamisest. Vajaduse korral kutsutakse välja isikud, kes protokolli kohta märkused tegid. Märkuste läbivaatamise tulemusena teeb kohus määruse nende õigsuse tõestamise või tagasilükkamise kohta. Märkused võetakse igal juhul toimikusse.

(3) Märkused protokolli kohta tuleb läbi vaadata kolme päeva jooksul, arvates nende esitamise päevast.

II OSA

ASJAST OSAVÕTVAD ISIKUD; NENDE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

10. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 100. Asjast osavõtvad isikud

Asjast osavõtvateks isikuteks on: pooled, kolmandad isikud, esindajad, prokurör, riigivalitsemisorganid, ametiühingud, riigiasutused, ettevõtted, kolhoosid ja muud kooperatiivsed ning ühiskondlikud organisatsioonid või üksikud kodanikud, kes võtavad protsessist osa käesoleva koodeksi §-des 4 ja 122 tähendatud alustel, avaldajad ja muud asjast huvitatud kodanikud, riigivalitsemisorganid, riigiasutused, ettevõtted, kolhoosid ja muud kooperatiivsed ning ühiskondlikud organisatsioonid käesoleva koodeksi §-des 236 ja 250 loetletud asjades.

§ 101. Asjast osavõtvate isikute õigused

(1) Asjast osavõtvatel isikutel on õigus tutvuda asja materjalidega, teha nendest väljakirjutusi ja saada ärakirju, osa võtta kohtuistungitest, esitada taandusi ja tõendeid, osa võtta nende uurimisest, esitada teistele asjast osavõtvatele isikutele, tun-

nistajatele ja ekspertidele küsimusi, esitada taotlusi, anda kohtule suulisi ja kirjalikke seletusi, esitada omapoolseid põhjendeid ja kaalutlusi kõigi kohtuliku arutamise käigus tõusetunud küsimuste kohta, vastu vaielda teiste asjast osavõtvate isikute taotlustele, põhjenditele ja kaalutlustele, edasi kaevata kohtuotsuste ja -määruste peale ja kasutada teisi käesolevas koodeksis ettenähtud protsessuaalseid õigusi.

(2) Käesoleva koodeksi §-s 116 tähendatud esindajatel on õigus edasikaebust esitada kohtuotsusele või -määrusele ainult siis, kui see on volikirjas eriti märgitud.

§ 102. Asjast osavõtvate isikute kohustus kasutada oma õigusi heauskselt

(1) Asjast osavõtvad isikud on kohustatud heauskselt kasutama kõiki neile kuuluvaid protsessuaalseid õigusi.

(2) Igasugune nende õiguste kuritarvitamine, mille eesmärgiks on venitada protsessi või viia kohus eksitusse, tõkestatakse kohtu poolt. Kui asjast osavõtvad isikud kasutavad oma õigusi pahatahtlikult, võib kohus nende suhtes rakendada käesoleva koodeksi §-s 74 ettenähtud eeskirju.

§ 103. Tsiviilprotsessuaalne õigusvõime

Võime omada tsiviilprotsessuaalseid õigusi ja kohustusi, s. t. tsiviilprotsessuaalne õigusvõime, on võrdsel määral kõigil NSV Liidu kodanikel, sõltumata nende vanusest, soost, sotsiaalsest päritolust, varalisest ja teenistuslikust seisundist, rahvuslikust ja rassilisest kuuluvusest ning usutunnistusest, samuti ka riigiasutustel, ettevõtetel,

kolhoosidel ja muudel kooperatiivsetel ning ühiskondlikel organisatsioonidel, kellel on juriidilise isiku õigused.

§ 104. Tsiviilprotsessuaalne teovõime

(1) Võime kohtus teostada oma õigusi ja teha asjaajamine ülesandeks esindajaile (tsiviilprotsessuaalne teovõime) kuulub täisealiseks saanud kodanikele ja juriidilistele isikutele.

(2) Viieteistkümne kuni kaheksateistkümne aasta vanuste alaealiste, samuti ka piiratult teovõimeliseks tunnistatud kodanike õigusi ja seadusega kaitstud huve kaitsevad kohtus nende vanemad, lapsendajad või hooldajad, kuid sellistest asjadest osavõtmiseks on kohus kohustatud kaasa tõmbama alaealisi endid või piiratult teovõimeliseks tunnistatud kodanikke.

(3) Seaduses ettenähtud juhtudel ja asjades, mis tulenevad töö-, abielu- ja perekonna- ning kolhoosiõiguslikest suhetest ja samuti ka tehingutest, mis on seotud saadud töötasu käsutamisega, on alaealistel õigus isiklikult kaitsta kohtus oma õigusi ja seadusega kaitstud huve. Alaealistele abi osutamise eesmärgil nende vanemate, lapsendajate ja hooldajate kaasatõmbamine osavõtmiseks sellistes asjades sõltub kohtu suvast.

(4) Kuni 15 aasta vanuste lapseealiste, samuti ka vaimuhaiguse või nõrgamõistuslikkuse tõttu teovõimetuks tunnistatud kodanike õigusi ja seadusega kaitstud huve kaitsevad kohtus nende seaduslikud esindajad — vanemad, lapsendajad või eestkostjad.

POOLED; NENDE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

§ 105. Pooled

(1) Poolteks — hagejaks või kostjaks — võivad tsiviilprotsessis olla kodanikud, samuti riigiasutused, ettevõtted, kolhoosid ja muud kooperatiivsed ning ühiskondlikud organisatsioonid, kes kasutavad juriidilise isiku õigusi.

(2) Isikule, kelle huvides algatati asi prokuröri, riigivalitsemisorganite, ametiühingute, riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide või üksikute kodanike avalduste järgi (käesoleva koodeksi § 4), teatab kohus algatatud protsessist ja ta võtab sellest osa hagejana.

§ 106. Poolte õigused

(1) Pooled kasutavad võrdseid protsessuaalseid õigusi.

(2) Peale käesoleva koodeksi §-s 101 ettenähtud õiguste on hagejal õigus muuta hagi alust või eset, suurendada või vähendada haginõude määra või hagist loobuda. Kostjal on õigus hagi õigeks võtta.

(3) Pooled võivad asja lõpetada kokkuleppega.

(4) Kohus ei võta vastu hageja loobumist hagist, hagi õigeksvõtmist kostja poolt ega kinnita poolte kokkulepet, kui need toimingud on vastuolus seadusega või rikuvad kellegi õigusi ja seadusega kaitstud huve.

(5) Hagist loobumise vastuvõtmine, samuti ka poolte kokkuleppe kinnitamine kohtu poolt võtab

TRÜ Raamatukogu

pooltelt õiguse pöörduda kohtusse hagiga teistkordselt sama eseme suhtes ja samadel alustel.

(6) Pooltel on õigus nõuda kohtuotsuse sundtäitmist, viibida kohtutäituri toimingute juures kohtuotsuse täitmisel.

(7) Isikud, kes võtavad osa administratiivõiguslikest suhetest tekkivatest ja erimenetluse asjadest, kasutavad poolte õigusi ja kannavad poolte kohustusi, välja arvatud seadusega kindlaksmääratud erandid.

§ 107. Mitme hageja või kostja osavõtt asjast

(1) Hagi võib esitada ühiselt mitme hageja poolt või mitme kostja vastu. Iga hageja või kostja esineb protsessis teise poole suhtes iseseisvalt.

(2) Ühe kaasosalise toimingud kohtus ei või tulla teistele kaasosalistele kasuks ega kahjuks.

(3) Kaasosalised võivad asjaajamise teha ülesandeks ühele endi hulgast, ehkki tal üldse ei olnud õigust võõraste asjade ajamiseks.

§ 108. Mittevastava poole asendamine

(1) Teinud asja arutamise ajal kindlaks, et hagi on esitatud mitte selle isiku poolt, kellele kuulub nõudeõigus, või mitte selle isiku vastu, kes hagis peab olema kostjaks, võib kohus asja lõpetamata, hageja nõusolekul, lubada esialgse hageja või kostja asendamist vastava hageja või kostjaga.

(2) Kui hageja ei nõustu enda asendamisega teise isikuga, võib see isik astuda protsessi kolmanda isikuna, kes esitab iseseisvaid nõudeid vaidluse eseme suhtes, millest kohus teatab antud isikule.

(3) Kui hageja ei nõustu kostja asendamisega teise isikuga, võib kohus selle isiku kaasa tõmmata teise kostjana.

(4) Pärast mittevastava poole asendamist alustatakse asja läbivaatamist algusest peale.

§ 109. Protsessuaalne õigusjärglus

(1) Vaidlustatud või kohtuotsusega tuvastatud õigussuhte ühe poole väljalangemise korral (kodaniku surm, juriidilise isiku olemasolu lõppemine, nõudest loobumine, võla üleviimine) lubab kohus selle poole asendamist tema õigusjärglasega. Õigusjärglus on võimalik igas protsessi staadiumis.

(2) Õigusjärglasele on kohustuslikud kõik enne tema protsessi astumist sooritatud toimingud samal määral, kui nad oleksid olnud kohustuslikud õiguseelnejale.

12. peatükk

KOLMANDAD ISIKUD

§ 110. Kolmandad isikud, kes esitavad iseseisvaid nõudeid vaidluseseme suhtes

Kolmandad isikud, kes esitavad iseseisvaid nõudeid vaidluseseme suhtes, võivad asjasse astuda kuni kohtuotsuse tegemiseni. Neil on kõik hageja õigused ja kohustused.

§ 111. Kolmandad isikud, kes ei esita iseseisvaid nõudeid vaidluseseme suhtes

(1) Kolmandad isikud, kes ei esita iseseisvaid nõudeid vaidluseseme suhtes, võivad asjasse astuda hageja või kostja poolel kuni kohtuotsuse tegemiseni, kui kohtuotsus selles asjas võib mõjuda nende õigustele või kohustustele ühe poole suhtes. Neid võidakse kaasa tõmmata asjast osa võtma ka poolte või prokuröri taotlusel või kohtu algatusel.

(2) Kolmandad isikud, kes ei esita iseseisvaid nõudeid, kasutavad poole protsessuaalseid õigusi ning kannavad poole protsessuaalseid kohustusi, välja arvatud õigus muuta hagi alust ja eset, suurendada või vähendada haginõuete määra, loobuda hagist, hagi õigeks võtta või sõlmida kokkulepet, samuti ka nõuda kohtuotsuse või -määruse täitmist.

§ 112. Avaldused kolmandate isikute kaasatõmbamiseks

Avaldused kolmandate isikute kaasatõmbamiseks ja kolmandate isikute avaldused asjasse astumiseks hageja või kostja poolele peavad sisaldama täpselt äratähendatud alused, mille põhjal tuleb kolmandad isikud asjasse kaasa tõmmata või lubada neil asjasse astuda.

§ 113. Kolmandate isikute kaasatõmbamine tööle ennistamise asjades

Ebaõigelt vallandatud või üleviidud isikute tööle või endisele ametikohale ennistamise asjades võib kohus omal algatusel kaasa tõmmata kolmanda isikuna kostja poolel ametiisiku, kelle korraldusel töötaja vallandati või üle viidi. Kui kohus tuvastab, et vallandamine või üleviimine toimus seaduse ilmse rikkumisega, peab ta süüdiolevale ametiisikule panema samas protsessis kohustuse tasuda riigi ettevõttele, asutusele, kolhoosile või muule kooperatiivsele või ühiskondlikule organisatsioonile kahju, mis tekitati vallandatule töölt sunnitud puudumise eest tasu või palgavahe väljamaksmisega. Neil juhtudel määratakse ametiisikutelt väljamõistetavate summade suurus kindlaks tööseadusandlusega.

13. peatükk

ESINDUS KOHTUS

§ 114. Asjaajamine esindajate kaudu

(1) Kodanikud võivad kohtus asju ajada isiklikult või esindajate kaudu. Kodaniku isiklik osavõtt asjast ei võta temalt õigust omada selles asjas esindajat.

(2) Juriidiliste isikute asju ajavad kohtus nende organid, kes tegutsevad volituste piirides, mis neile seadusega, põhikirjaga või põhimäärusega on antud, või nende esindajad.

(3) Organisatsioonide juhatajad, kes esinevad juriidilise isiku organina, esitavad kohtule dokumendid, mis tõendavad nende teenistuslikku seisundit või volitusi.

§ 115. Seaduslikud esindajad

(1) Teovõimetute kodanike, täielikku teovõimet mitteomavate kodanike ja piiratult teovõimeliseks tunnistatud kodanike õigusi ja seadusega kaitstud huve kaitsevad kohtus nende seaduslikud esindajad: vanemad, lapsendajad, eestkostjad, hooldajad, kes esitavad kohtule nende volitusi tõendavad dokumendid.

(2) Seaduslikud esindajad sooritavad esindatava nimel kõiki protsessuaalseid toiminguid, milliste sooritamiseks on õigus esindataval, kitsendustega, mis on ette nähtud seaduses.

(3) Asjas, millest peaks osa võtma kodanik, kes on ettenähtud korras tunnistatud teadmata äraolijaks, esineb tema esindajana eestkostja, kes on määratud kaitsma ja valitsema teadmata äraolija vara.

(4) Asjas, millest peaks osa võtma surnud või

ettenähtud korras surnuks kuulutatud isiku pärija, kui pärandvara ei ole veel kellegi poolt vastu võetud, esineb pärija esindajana eestkostja, kes on määratud kaitsma ja valitsema pärandvara.

(5) Käesolevas paragrahvis ettenähtud juhtudel võivad seaduslikud esindajad teha asja ajamise kohtus ülesandeks nende poolt esindajaks valitud teisele isikule.

§ 116. Isikud, kes võivad olla kohtus esindajateks

Esindajateks kohtus võivad olla:

1) advokaadid;

2) riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide töötajad — nende asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide asjades;

3) ametiühingute poolt volitatud isikud tööliste ja teenistujate asjades, samuti ka isikute asjades, kelle õiguste ja huvide kaitset teostatakse ametiühingute kaudu;

4) organisatsioonide volinikud, kellele seadusega, põhikirjaga või põhimäärusega on antud õigus kaitsta nende organisatsioonide liikmete õigusi ja huve;

5) riigivalitsemisorganite, ametiühingute, riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide volinikud, kellele on seadusega antud õigus kaitsta teiste isikute õigusi ja huve (käesoleva koodeksi § 4);

6) üks kaasosalistest teiste kaasosaliste ülesandel (käesoleva koodeksi § 107);

7) muud isikud, keda lubab asja läbivaatav kohus olla antud asjas esindajaks.

§ 117. Esindaja volituste vormistamine

(1) Esindaja volitused peavad olema väljendatud volikirjas, mis on välja antud ja vormistatud vastavalt seadusele.

(2) Riigiasutuste ja ettevõtete nimel antakse volikirjad välja juhataja või tema poolt volitatud ametiisiku allkirjaga ning asutuse või ettevõtte pitsati jäljendi lisamisega.

(3) Kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide nimel antakse volikirjad välja põhikirjaga (põhimäärusega) volitatud ametiisikute allkirjaga ja kolhoosi või organisatsiooni pitsati jäljendiga.

(4) Kodanike kirjalikud volitused tõestatakse notariaalselt.

(5) Volikirja asjaajamiseks kohtus võivad kodanikud tõestada ka asutuses, ettevõttes või organisatsioonis, kus nad töötavad või õpivad, või majavalitsuses, kus nad elavad; sõjaväeteenistujad — vastavas sõjaväeosas; kolhoosnikud ja teised maakohas elunevad isikud — küla töörahva saadikute nõukogu täitevkomitees; ravil viibivad kodanikud — vastavas raviasutuses.

(6) Karistuse kandmisel viibivate isikute volikirja võib tõestada kinnipidamise koha administratsioon.

(7) Ametiühingute ja teiste organisatsioonide volinikud (käesoleva koodeksi § 116 punktid 3, 4 ja 5) peavad kohtule esitama dokumendid, mis tõendavad vastavate organisatsioonide ülesandel antud asjas esinduse teostamist.

(8) Advokaadi volitused tõestatakse õigusnõuandla poolt väljaantava orderiga.

(9) Käesoleva koodeksi § 116 punktides 6 ja 7 tähendatud esindajate volitused võivad olla väljendatud volikirjas või volitaja poolt kohtus suuliselt tehtud avalduses, mis on kantud kohtuistungi protokolli.

§ 118. Esindaja volitused

(1) Volitus asjaajamiseks kohtus annab esindajale õiguse kõigi protsessuaalsete toimingute sooritamiseks volitaja nimel, välja arvatud asja üleandmine seltsimehelikule kohtule või vahekohtule, täielik või osaline haginõuetest loobumine, hagi õigeksvõtmine, hagi eseme muutmine, kokkuleppe sõlmimine, volituste edasiandmine teisele isikule (edasivolitus), kohtuotsusele edasikaebuse esitamine, täitelehe esitamine sissenõudmiseks ning väljamõistetud vara ja raha vastuvõtmine, samuti ka vaidluse esitamine dokumendi võltsituse kohta.

(2) Esindaja volitus iga käesolevas paragrahvis tähendatud toimingu sooritamiseks peab olema esindajale antud volikirjas eriti ära märgitud.

§ 119. Isikud, kes ei või olla kohtus esindajateks

(1) Esindajateks kohtus ei või olla:

1) isikud, kes ei ole täisealised;

2) isikud, kes on eestkoste või hoolduse all;

3) isikud, kellel on kohtuotsusega keelatud töötada advokaadina — kohtuotsuses tähendatud aja jooksul, välja arvatud juhud, kui nad esinevad käesoleva koodeksi § 115 lg. 1 korras.

(2) Kohtunikud, uurijad ja prokurörid ei või olla esindajateks kohtus, välja arvatud juhud, kui nad esinevad vanematena, lapsendajatena, eestkost-

jatena ja hooldajatena või asjas pooleks oleva vastava kohtu- või prokuratuuriorgani esindajatena.

14. peatükk

PROKURÖRI OSAVÕTT PROTSESSIST

§ 120. Prokuröri osavõtu vormid

(1) Prokuröril on õigus esitada hagi või astuda asjasse igas protsessi staadiumis, kui seda nõuab riiklike või ühiskondlike huvide või õiguste ja kodanike seadusega kaitstud huvide kaitse.

(2) Prokuröri osavõtt tsiviilasja arutamisest on kohustuslik neil juhtudel, kui see on seadusega ette nähtud või kui prokuröri osavõtt antud asjast on kohtu poolt vajalikuks tunnistatud.

§ 121. Prokuröri õigused

(1) Prokurör, kes asjast osa võtab, kasutab käesoleva koodeksi §-s 101 tähendatud protsessuaalseid õigusi ja peale selle on tal õigus:

1) oma pädevuse piirides välja nõuda kohtuorganitelt kontrollimiseks iga tsiviilasi, milles otsus on jõustunud;

2) toetada tema poolt esitatud hagisid või loobuda nende toetamisest;

3) nõuda toimikus leiduvate otsuste, määruste ja dokumentide ärakirju;

4) anda kohtule suulisi ja kirjalikke arvamusi iga asja sisu kohta, mille läbivaatamisest ta osa võtab, samuti ka kohtuliku arutamise ajal tekkivate üksikute küsimuste kohta;

5) seadusega määratud korras esitada protesti kohtuorganite ebaseaduslikele ja põhjendamatuile

otsustele ja määrustele, samuti ka kohtuotsuseid ja -määrusi täitvate organite ebaseaduslikule tegevusele;

6) nõuda kohtuotsuste täitmist.

(2) Prokuröri loobumine tema poolt esitatud hagi toetamisest ei võta õigust isikult, kelle huvide kaitseks hagi esitati, nõuda kohtult asja sisulist läbivaatamist. Kohtukulud tasutakse sel juhul üldistel alustel.

15. peatükk

TEISTE ISIKUTE ÕIGUSI KAITSVATE RIIGIVALITSEMISORGANITE, AMETIÜHINGUTE, RIIGIASUTUSTE, ETTEVÕTETE, KOLHOOSIDE JA MUUDE KOOPERATIIVSETE NING ÜHISKONDLIKE ORGANISATSIOONIDE VÕI ÜKSIKUTE KODANIKE OSAVÕTT PROTSESSIST

§ 122. Teiste isikute õigusi kaitsvate riigivalitsemisorganite, ametiühingute, riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide või üksikute kodanike osavõtt protsessist

(1) Seaduses ettenähtud juhtudel võivad riigivalitsemisorganid, ametiühingud, riigiasutused, ettevõtted, kolhoosid ja muud kooperatiivsed ning ühiskondlikud organisatsioonid või üksikud kodani-

kud esitada hagi teiste isikute õiguste ja seadusega kaitstud huvide kaitseks.

(2) Seaduses ettenähtud juhtudel võib kohus riigivalitsemisorganeid kaasa tõmmata protsessist osa võtma või nad võivad astuda protsessi omal algatusel asja kohta arvamuse andmiseks, et täita neile pandud kohustusi ja kaitsta kodanike õigusi ning riigi huve.

(3) Tähendatud riigivalitsemisorganite osavõtt protsessist asja kohta arvamuse andmiseks on kohustuslik, kui kohus peab seda vajalikuks.

§ 123. Teiste isikute õigusi kaitsvate riigivalitsemisorganite, ametiühingute, riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide või üksikute kodanike õigused.

(1) Riigivalitsemisorganid, ametiühingud, riigiasutused, ettevõtted, kolhoosid ja muud kooperatiivsed ning ühiskondlikud organisatsioonid või üksikud kodanikud, kes asja algatasid kohtus teiste isikute huvides, kasutavad kõiki poole protsessuaalseid õigusi, välja arvatud õigus asja lõpetamiseks kokkuleppega.

(2) Tähendatud organite ja kodanike loobumine nende poolt esitatud hagi toetamisest ei võta õigust isikult, kelle huvides hagi esitati, nõuda asja sisulist läbivaatamist. Neil juhtudel nõutakse kohtukulud sisse üldistel alustel.

(3) Kohtu poolt protsessi kaasatõmmatud või omal algatusel asja kohta arvamuse andmiseks protsessi astunud riigivalitsemisorganid (käesoleva koodeksi § 122 lg. 2) omavad kõik käesoleva koodeksi §-s 101 tähendatud õigused.

III OSA

MENETLUS ESIMESE ASTME KOHTUS

I. HAGIMENETLUS

16. peatükk

KOHTUALLUVUS

§ 124. Rajooni (linna) rahvakohtule ja Eesti NSV Ülemkohtule alluvad tsiviilasjad

(1) Kohtuorganite pädevusse kuuluvaid tsiviilasju vaatavad läbi rajooni (linna) rahvakohtud.

(2) Eesti NSV Ülemkohtul on õigus rahvakohtu menetlusest välja nõuda iga tsiviilasja ja vaadata seda läbi esimese astmena.

§ 125. Hagi esitamine kostja asukoha järgi

(1) Hagiavaldus esitatakse kohtule kostja elukoha järgi.

(2) Juriidilise isiku vastu esitatakse hagi juriidilise isiku organi asukoha järgi.

§ 126. Kohtualluvus hageja valikul

(1) Kostja vastu, kelle elukoht ei ole teada, võib hagi esitada tema vara asukoha või tema viimase teadaoleva elukoha järgi.

(2) Kostja vastu, kelle elukoht ei ole NSV Lii-

dus, võib hagi esitada tema vara asukoha järgi või tema viimase teadaoleva elukoha järgi NSV Liidus.

(3) Juriidilise isiku filiaali tegevusest tulenevat hagi võib esitada ka filiaali asukoha järgi.

(4) Hagisid alimentide sissenõudmiseks võib hageja esitada ka oma elukoha järgi.

(5) Hagisid kehavigastusega või mõne muu terviserikkega, samuti ka toitja surmaga tekitatud kahju hüvitamiseks võib hageja esitada ka oma elukoha järgi või kahju tekitamise koha järgi.

(6) Hagisid kodaniku või juriidilise isiku varale tekitatud kahju hüvitamiseks võib esitada ka kahju tekitamise koha järgi.

(7) Hagisid laevade kokkupõrkega tekitatud kahju hüvitamiseks, samuti tasu sissenõudmiseks abi osutamise ja päästmise eest merel võib esitada ka kostja laeva asukoha või laeva kodusadama järgi.

(8) Hagisid, mis tulenevad lepingutest, milledes on ära näidatud täitmise koht, võib esitada ka lepingu täitmise koha järgi.

(9) Õigus valida mitme kohtu vahel, kellele vastavalt käesolevale paragrahvile asi allub, kuulub hagejale.

§ 127. Erandlik kohtualluvus

(1) Hagid õiguse kohta ehitisele, vara arestist vabastamise ja krundi kasutamise korra kindlaksmääramise kohta alluvad kohtule ehitise, muu vara või krundi asukoha järgi.

(2) Pärandaja kreeditoride hagid, mis esitatakse enne pärandi vastuvõtmist pärijate poolt, alluvad kohtule pärandvara või selle põhilise osa asukoha järgi.

(3) Veoste, reisijate või pagasiveo lepingutest tulenevad hagid esitatakse selle transpordiorganisatsiooni valitsuse asukoha järgi, kellele ettenähtud korras oli esitatud pretensioon.

§ 128. Lepinguline alluvus

(1) Poolte kokkuleppel võib territoriaalset kohtualluvust antud asjas muuta.

(2) Käesoleva koodeksi §-s 127 ettenähtud kohtualluvust ei või poolte kokkuleppel muuta.

(3) Poolte kokkulepe territoriaalse kohtualluvuse muutmise kohta, mis kahjustab ühe poole huvisid, ei ole kohtule kohustuslik.

§ 129. Mitme omavahel seotud asja kohtualluvus

(1) Hagi mitme kostja vastu, kes elavad või asuvad erinevate rahvakohtute tööpiirkonnas, esitatakse hageja valikul ühe kostja elukoha või asukoha järgsele kohtule.

(2) Tsiviilhagi, mis tuleneb kriminaalasjast, kui seda kriminaalasja menetluses ei esitatud või ei lahendatud, esitatakse läbivaatamiseks tsiviilkohtumenetluse korras kohtualluvuse eeskirjade järgi, mis on määratud käesoleva koodeksiga.

(3) Sõltumatult kohtualluvusest esitatakse vastuhagi kohtusse esialgse hagi läbivaatamise koha järgi.

§ 130. Asja üleandmine kohtuniku poolt kohtualluvuse järgi

Kohtunik, avastanud pärast avalduse vastuvõtmist, et asi ei allu antud kohtule, teeb määruse asja üleandmise kohta kohtualluvuse järgi ja saadab selle edasi vastavasse kohtusse, üheaeg-

selt teatades sellest hagejale määruse ärakirjaga. Selle kohtuniku määruse peale võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 131. Kohtu poolt oma menetlusse võetud asja üleandmine teisele kohtule

(1) Asja, mille kohus võttis oma menetlusse kohtualluvuse eeskirju järgides, peab ta lahendama sisuliselt, kuigi ehk hiljem see asi muutus alluvaks mõnele teisele kohtule.

(2) Kohus annab asja läbivaatamiseks teise kohtusse:

1) kui ta leiab, et antud asja vaadatakse läbi kiiremini ja õigemalt mõnes teises kohtus, eelkõige enamiku tõendite asukoha järgi;

2) kui kostja, kelle elukoht varem ei olnud teada, taotleb asja üleandmist kohtule tema elukoha järgi;

3) kui pärast ühe või mitme kohtuniku taandamist muutub võimatuks nende asendamine antud kohtus;

4) kui asja läbivaatamisel antud kohtus selgus, et see oli menetlusse võetud kohtualluvuse eeskirjade rikkumisega.

(3) Määruse peale asja üleandmise kohta läbivaatamiseks teisele kohtule võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 132. Asja üleandmine kõrgemalseisva kohtu poolt ühest kohtust teise

Eesti NSV Ülemkohtu esimees või tema asetäitja võivad sõltuvalt erilistest asjaoludest poolte ja teiste asjast osavõtvate isikute palvel, rahvakohtu esimehe või kohtuniku esildise alusel, samuti omal initsiatiivil välja nõuda iga rahvakohtu menetluses oleva tsiviilasja ja selle läbivaatamiseks üle anda teisele rahvakohtule.

§ 133. Asja üleandmine ühest Eesti NSV kohtust teise Eesti NSV kohtusse

(1) Asja üleandmine ühest Eesti NSV kohtust teise Eesti NSV kohtusse käesoleva koodeksi §-s 131 tähendatud motiividel toimub kohtumääruse alusel selle määruse peale kaebuse või protesti esitamise tähtaja möödumisel, kaebuse või protesti esitamise korral aga — pärast määruse tegemist kaebuse või protesti rahuldamata jätmise kohta.

(2) Ühest kohtust teise suunatud asja peab kohus, kellele see on suunatud, võtma läbivaatamisele. Alluvusvaidlused Eesti NSV kohtute vahel ei ole lubatud.

§ 134. Asjade üleandmine ühe liiduvabariigi kohtust teise liiduvabariigi kohtusse

(1) Asja üleandmine Eesti NSV kohtust teise liiduvabariigi kohtusse või asja üleandmine Eesti NSV kohtusse teise liiduvabariigi kohtust vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilkohtumenetluse aluste» §-le 43 toimub kohtumääruse alusel selle määruse peale kaebuse või protesti esitamise tähtaja möödumisel, kaebuse või protesti esitamise korral aga — pärast määruse tegemist kaebuse või protesti rahuldamata jätmise kohta.

(2) Juhul kui tekib vaidlus asja läbivaatamise koha pärast mitme liiduvabariigi kohtu vahel, lahendab küsimuse NSV Liidu Ülemkohus.

17. peatükk

HAGI ESITAMINE

§ 135. Avalduste vastuvõtmine tsiviilasjades

(1) Kohtunik lahendab ainuisikuliselt tsiviilasjas avalduse vastuvõtmise küsimuse.

(2) Kohtunik keeldub avalduse vastuvõtmisest:

1) kui avaldus ei kuulu läbivaatamisele kohtuorganeis;

2) kui hageja ei ole kinni pidanud antud kategooria asjade suhtes seadusega kehtestatud korrast vaidluse eelneva kohtuvälise lahendamise kohta;

3) kui on olemas jõustunud kohtuotsus, mis on tehtud vaidluses samade poolte vahel, sama eseme kohta ja samadel alustel või kui on olemas kohtumäärus hageja hagist loobumise vastuvõtmise või poolte kokkuleppe kinnitamise kohta;

4) kui kohtu menetluses on samade poolte vaheline vaidlusasi sama eseme kohta ja samadel alustel;

5) kui on olemas seltsimeheliku kohtu otsus, mis on tehtud tema pädevuse piirides, vaidluses samade poolte vahel, sama eseme kohta ja samadel alustel;

6) kui poolte vahel on sõlmitud leping antud vaidluse üleandmiseks vahekohtu lahendada;

7) kui asi ei allu antud kohtule;

8) kui avalduse on esitanud teovõimetu isik;

9) kui avalduse on esitanud hageja nimel isik, kellel ei ole volitusi asja ajamiseks.

([3]) Kohtunik, keeldudes avalduse vastuvõtmisest, teeb selle kohta motiveeritud määruse. Kohtunik on kohustatud määruses märkima, millise organi poole avaldaja peab pöörduma, kui asi ei kuulu kohtu pädevusse, või kuidas kõrvaldada asja algatamist takistavad asjaolud.

([4]) Kohtuniku keeldumine avalduse vastuvõtmisest käesoleva paragrahvi punktides 2, 7, 8 ja 9 ettenähtud juhtudel ei takista teistkordset kohtusse pöördumist avaldusega samas asjas, kui kõrvaldatakse esinenud rikkumine.

(5) Kohtunik, keeldudes avalduse vastuvõtmisest, tagastab poolele esitatud avalduse koos kõigi sellele lisatud materjalidega ning oma määrusega.

(6) Kohtuniku määruse peale avalduse vastuvõtmisest keeldumise kohta võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 136. Hagiavalduse vorm ja sisu

(1) Hagiavaldus esitatakse kohtule kirjalikult.

(2) Hagiavalduses peab olema märgitud:

1) selle kohtu nimetus, kellele avaldus esitatakse;

2) hageja nimi ja elukoht või juhul, kui hagejaks on juriidiline isik, selle asukoht, samuti ka esindaja nimi ja aadress, kui avalduse esitab esindaja;

3) kostja nimi ja elukoht või juhul, kui kostjaks on juriidiline isik, selle asukoht;

4) hageja nõue;

5) asjaolud, millega hageja põhistab oma nõude;

6) tõendid, mis kinnitavad hageja poolt kirjeldatud asjaolusid;

7) hagi hind, kui hagi kuulub hindamisele;

8) hagiavaldusele lisatud dokumentide loetelu ja asitõendite loetelu.

(3) Hagiavaldusele kirjutab alla hageja või tema esindaja.

(4) Esindaja poolt esitatud avaldusele peab olema lisatud volikiri või muu esindaja volitusi tõendav dokument.

§ 137. Hagiavalduste ja muude dokumentide ärakirjad

Hagiavaldus esitatakse kohtule koos ärakirjadega vastavalt kostjate arvule. Sõltuvalt asja

keerukusest ja iseloomust võib kohtunik hagejalt nõuda hagiavaldusele lisatud dokumentide ärakirjade esitamist.

§ 138. Mitme hagiavalduse liitmine ja eraldamine

(1) Hagejal on õigus ühte hagiavaldusse ühendada mitu omavahel seotud nõuet.

(2) Kohtunikul, kes võtab vastu hagiavalduse, on õigus eraldada üht või mitut ühendatud nõuet iseseisvasse menetlusse, kui ta peab nõuete eraldi arutamist otstarbekohasemaks. See eeskiri laieneb ühendatud nõuete esitamise juhtudele mitme hageja poolt või mitme kostja vastu.

(3) Kui antud kohtu menetluses on üheaegselt mitu üheliigilist asja, milledest võtavad osa ühed ja samad pooled, või on mitu ühe isiku hagiasja erinevate kostjate vastu või on mitu hagejat ühe ja sama kostja vastu, siis on kohtunikul õigus need asjad liita ühiseks läbivaatamiseks ühte menetlusse, kui selline liitmine viib vaidluste kiiremale ja õigemale läbivaatamisele.

§ 139. Vastuhagi esitamine

(1) Kostjal on õigus kuni asja kohtuliku arutamise lõpetamiseni esitada hageja vastu vastuhagi ühiseks läbivaatamiseks esialgse hagiga.

(2) Vastuhagi esitamine toimub üldiste hagi esitamise eeskirjade järgi.

§ 140. Vastuhagi vastuvõtmise tingimused

Kohus või kohtunik võtab vastuhagi vastu:

1) kui vastunõue on suunatud esialgse nõude tasaarvestamisele;

2) kui vastuhagi rahuldamine välistab täielikult või osaliselt esialgse hagi rahuldamise;

3) kui vastuhagi ja esialgse hagi vahel on vastastikune seos ja nende ühine läbivaatamine viib vaidluste kiiremale ja õigemale lahendamisele.

§ 141. Hagiavalduse käiguta jätmine

(1) Kui kohtunik tegi kindlaks, et hagiavaldus on esitatud käesoleva koodeksi §-des 135 ja 136 tähendatud nõudeid järgimata või on riigilõiv tasumata, teeb ta hagiavalduse käiguta jätmise kohta määruse, millest teatab hagejale ja määrab talle tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.

(2) Kui hageja vastavalt kohtuniku ettekirjutustele täidab tähtaegselt kõik käesoleva koodeksi §-des 135 ja 136 loetletud nõudmised või tasub riigilõivu, loetakse hagiavaldus esitatuks kohtusse tema esialgse esitamise päeval. Vastasel korral loetakse avaldus mitteesitatuks ja tagastatakse hagejale.

18. peatükk

HAGI TAGAMINE

§ 142. Hagi tagamise alused

Kohus või kohtunik võib asjast osavõtvate isikute palvel või omal algatusel tarvitusele võtta abinõud hagi tagamiseks. Hagi tagamist lubatakse asja igas seisundis, kui tagamisabinõude tarvitusele mittevõtmine võib rakendada kohtuotsuse täitmist või selle võimatuks teha.

§ 143. Hagi tagamise abinõud

(1) Hagi tagamise abinõudeks võivad olla:

1) kostjale kuuluva ja tema või teiste isikute juures oleva vara või rahasummade arestimine;

2) kostjal teatud toimingute teostamise keelamine;

3) teistel isikutel kostjate vara üleandmise või kostja suhtes muude kohustuste täitmise keelamine;

4) hagi esitamise korral vara arestist vabastamiseks vara realiseerimise peatamine;

5) täitedokumendi alusel sissenõudmise peatamine juhul, kui võlgnik vaidleb täitedokumendi vastu hagi korras ja kui selline vaidlustamine on seadusandlusega lubatud.

(2) Vajalikel juhtudel on lubatud hagi tagamise mitu liiki.

(3) Käesoleva paragrahvi punktis 2 ja 3 tähendatud keeldude rikkumise korral karistatakse süüdiolevaid isikuid kohtu määruse alusel rahatrahviga kuni 10 rubla. Hagejal on õigus peale selle nendelt isikutelt sisse nõuda kahjud, mis tekitati hagi tagamise kohta tehtud kohtumääruse täitmata jätmisega.

§ 144. Hagi tagamise ühe liigi asendamine teisega

(1) Hagi tagamise ühe liigi asendamine teisega on lubatud.

(2) Küsimus hagi tagamise ühe liigi asendamisest teisega lahendatakse kohtuistungil. Asjast osavõtvatele isikutele teatatakse istungi aeg ja koht, kuid nende isikute mitteilmumine ei takista tagamise asendamise küsimuse läbivaatamist.

(3) Rahasumma sissenõudmise hagi tagamisel on kostjal õigus lubatud tagamisabinõude asemel tasuda kohtu deposiiti hageja poolt nõutud summa.

§ 145. Hagi tagamise avalduse läbivaatamine

Avaldus hagi tagamiseks lahendatakse kohtu või kohtuniku poolt selle sissetuleku päeval, ilma kostjale ja teistele asjast osavõtvatele isikutele teatamata.

§ 146. Hagi tagamise määruse täitmine

Hagi tagamise määrused täidetakse viivitamatult kohtuotsuse täitmiseks kindlaksmääratud korras.

§ 147. Hagi tagamise tühistamine

(1) Hagi tagamise võib tühistada sama kohus omal initsiatiivil või asjast osavõtvate isikute taotlusel.

(2) Hagi tagamise tühistamise küsimus lahendatakse kohtuistungil. Asjast osavõtvatele isikutele teatatakse istungi aeg ja koht, kuid nende isikute mitteilmumine ei takista hagi tagamise tühistamise küsimuse läbivaatamist.

(3) Hagi rahuldamata jätmise korral säilivad hagi tagamise abinõud kuni kohtuotsuse jõustumiseni, kuid kohus võib üheaegselt otsusega või pärast selle tegemist teha määruse hagi tagamise tühistamise kohta.

§ 148. Hagi tagamise küsimustes tehtud määruste peale edasikaebamine ja protestimine

(1) Kõigi määruste peale hagi tagamise küsimustes võib esitada erikaebuse või -protesti.

(2) Kui määrus hagi tagamise kohta oli tehtud ilma kaebust esitanud isikule teatamata, arvestatakse kaebuse esitamise tähtaega päevast, mil isikule see määrus teatavaks sai.

(3) Erikaebuse või -protesti esitamine hagi tagamise määruse peale ei peata selle määruse täitmist.
(4) Erikaebuse või -protesti esitamine hagi tagamise tühistamise määruse peale või ühe tagamisliigi asendamise kohta teisega peatab selle määruse täitmise.

§ 149. Kostjale hagi tagamisega tekitatud kahjude tasumine

(1) Kohus või kohtunik, lubanud hagi tagamise, võib hagejalt nõuda võimalike kahjude tagamist kostjale.
(2) Pärast otsuse jõustumist, millega hagi rahuldamata jäeti, on kostjal õigus hagejalt nõuda kahjude tasumist, mis temale tekitati hageja taotlusel lubatud hagi tagamise abinõudega.

19. peatükk

TSIVIILASJADE ETTEVALMISTAMINE KOHTULIKUKS ARUTAMISEKS

§ 150. Kohtulikuks arutamiseks asja ettevalmistamise eesmärk

(1) Pärast hagiavalduse vastuvõtmist valmistab kohtunik asja ette kohtulikuks arutamiseks, mille eesmärgiks on asja õigeaegse ja õige lahendamise tagamine.
(2) Kohtunik teeb ainuisikuliselt määruse asja kohtulikuks arutamiseks ettevalmistamise kohta ilma asjast osavõtvatele isikutele teatamata.

§ 151. Asja kohtulikuks arutamiseks ettevalmistamise ülesanded

Asja kohtulikuks arutamiseks ettevalmistamise korras kohtunik:

1) teeb kindlaks asjast osavõtvate isikute ringi ja võtab tarvitusele abinõud nende astumiseks või kaasatõmbamiseks asjasse ja teatab nendele kohtu menetluses olevast asjast ning selle arutamise ajast;

2) teeb kindlaks, millised juriidilised faktid ja teised asjaolud kuuluvad tuvastamisele asjas, selgitab, milliseid tõendeid tuleb uurida kohtulikul arutamisel ja võtab tarvitusele abinõud nende esitamiseks kohtuistungil.

§ 152. Kohtuniku toimingud asja ettevalmistamisel kohtulikuks arutamiseks

Asja kohtulikuks arutamiseks ettevalmistamise eesmärgi ja ülesannete täitmiseks teostab kohtunik eriti järgmisi toiminguid:

1) küsitleb hagejat haginõuete sisu suhtes, selgitab temalt välja võimalikud kostja vastuväited, vajaduse korral teeb ettepaneku esitada täiendavaid tõendeid, selgitab hagejale tema protsessuaalsed õigused ja kohustused;

2) vajaduse korral kutsub välja kostja, küsitleb teda asjaolude suhtes, selgitab välja, milliseid vastuväiteid tal on hagi vastu ja neid kinnitavad asjaolud, ja milliste tõenditega võib neid asjaolusid tuvastada, eriti keerukates asjades teeb kostjale ettepaneku esitada asja kohta kirjalikke seletusi, selgitab kostjale tema protsessuaalsed õigused ja kohustused;

3) lahendab kaaskostjale ja kolmandate isikute kaasatõmbamise või asjasse astumise, selgitab kaashagejate asjasse astumise ja vajalikel juhtudel küsitleb isikuid, kellel on lubatud asjast osa võtta vastavalt käesoleva paragrahvi punktidele 1 ja 2;

4) selgitab pooltele nende õigusè pöörduda vaidluse lahendamiseks vahekohtu või seltsimeheliku kohtu poole ja sellise toimingu tagajärjed;

5) lahendab küsimuse prokuröri osavõtu kohta asjast ja vastava riigivalitsemisorgani kaasatõmbamise kohta protsessist osavõtmiseks;

6) lahendab küsimuse ühiskondlike organisatsioonide ja töötajate kollektiivide esindaja osavõtu lubamise kohta kohtulikust arutamisest;

7) tuvastanud, et asja lõpplahendusest on huvitatud riigiasutus, ettevõte, kolhoos või muu kooperatiivne või ühiskondlik organisatsioon või kodanik, keda ei ole asjasse osavõtmiseks kaasa tõmmatud, teatab nendele tsiviilasjast ja selle arutamise ajast ja kohast;

8) lahendab küsimuse tunnistajate kutsumise kohta kohtuistungile või nende ülekuulamise kohta käesoleva koodeksi § 42 lg. 2 ettenähtud korras;

9) nõuab välja riigiasutustelt, ettevõtetelt, kolhoosidelt ja muudelt kooperatiivsetelt ning ühiskondlikelt organisatsioonidelt või kodanikelt kirjalikud tõendid ja asitõendid või annab välja asjast osavõtvatele isikutele õiendid nende tõendite saamise kohta kohtule esitamiseks;

10) lahendab ekspertiisi tegemise küsimuse, võttes arvesse asjast osavõtvate isikute arvamuse;

11) edasilükkamatutel juhtudel teeb paiklikku vaatlust, teatades sellest asjast osavõtvatele isikutele;

12) saadab teistele kohtutele kohtulikud erinõuded;

13) lahendab poolte ja teiste asjast osavõtvate isikute poolt esitatud taotlused.

§ 153. Asja määramine kohtulikuks arutamiseks

Tunnistanud asja küllaldaselt ettevalmistatuks, teeb kohtunik määruse asja määramise kohta kohtulikule arutamisele kohtuistungil.

20. peatükk

KOHTULIK ARUTAMINE

§ 154. Kohtuistung

Tsiviilasja arutatakse kohtuistungil, millest asjast osavõtvatele isikutele kohustuslikult teatatakse.

§ 155. Kohtuistungi eesistuja

(1) Rajooni (linna) rahvakohtu istungil on eesistujaks rahvakohtunik või rahvakohtu esimees, Eesti NSV Ülemkohtu istungil aga kohtu esimees, esimehe asetäitja või kohtu liige.

(2) Eesistuja juhib kohtuistungit, tagades kõikide asjaolude ja poolte õiguste ning kohustuste täieliku, igakülgse ja objektiivse väljaselgitamise ning kõrvaldades kohtulikust arutamisest kõik, mis ei puutu läbivaadatavasse asjasse. Juhul kui mõni asjast osavõttev isik, tunnistaja, ekspert või tõlk vaidleb vastu eesistuja toimingutele, kantakse need vastuväited kohtuistungi protokolli ja küsimus lahendatakse kogu kohtukoosseisu poolt.

(3) Eesistuja võtab tarvitusele vajalikud abinõud nõutava korra tagamiseks kohtuistungil.

§ 156. Kohtuliku arutamise vahenditus, suulisus ja katkestamatus

(1) Asja läbivaatamisel peab esimese astme kohus vahenditult uurima asjas olevaid tõendeid:

ära kuulama asjast osavõtvate isikute seletused, tunnistajate ütlused, ekspertide arvamused, tutvuma kirjalike tõenditega, vaatlema asitõendeid. Erandeid nimetatud eeskirjadest lubatakse ainult käesoleva koodeksiga ettenähtud juhtudel.

(2) Asja arutatakse suuliselt ja kohtunike muutumatu koosseisuga. Juhul kui asja läbivaatamisel üks kohtunikest vahetub, peab asja arutamine toimuma algusest peale.

(3) Kohtuistung toimub igas asjas katkestamatult, välja arvatud puhkuseks ettenähtud aeg. Enne alustatud asja läbivaatamise lõpetamist või tema kuulamise edasilükkamist ei ole kohus õigustatud teisi asju arutama.

§ 157. Üldsuse osavõtt kohtulikust arutamisest

(1) Asjas pooleks mitteolevate ühiskondlike organisatsioonide ja töötajate kollektiivide esindajaid võib kohtumäärusega lubada kohtulikust arutamisest osa võtta, et esitada kohtule neid volitanud organisatsioonide või kollektiivide arvamus kohtu poolt läbivaadatava asja kohta.

(2) Ühiskondlike organisatsioonide ja töötajate kollektiivide esindajatel on õigus tutvuda asja materjalidega, viibida kõikidel kohtuistungitel, esitada tõendeid, võtta osa tõendite uurimisest, esitada asjast osavõtvatele isikutele, tunnistajatele ja ekspertidele küsimusi ning kõigi kohtuliku arutamise käigus tõusetunud küsimuste kohta oma põhjendeid ja kaalutlusi ning võtta osa kohtulikest vaidlustest.

(3) Ühiskondlike organisatsioonide ja töötajate kollektiivide esindajate volitusi tõestatakse väljavõtetega üldkoosoleku või ühiskondliku organisatsiooni või kollektiivi valitud organi otsusest, mis

on vastu võetud seoses kohtu poolt läbivaadatava asjaga.

§ 158. Kohtuistungi kord

(1) Kui kohtunikud sisenevad istungisaali, samuti nende saalist lahkudes, tõusevad kõik saalis viibijad püsti. Kohtuotsust kuulavad kõik istungisaalis viibivad isikud seistes.

(2) Asjast osavõtvad isikud, tunnistajad, eksperdid ja tõlgid pöörduvad kohtu poole ja annavad oma ütlusi ning seletusi seistes. Eesistuja võib lubada erandeid sellest eeskirjast.

(3) Asjast osavõtvad isikud, tunnistajad, eksperdid, tõlgid, samuti ka kõik kohtuistungisaalis viibivad kodanikud on kohustatud kohtuistungil järgima kindlaksmääratud korda ja vastuvaidlematult alluma eesistuja vastavatele korraldustele.

§ 159. Kohtuistungi korra rikkujate suhtes kohaldatavad abinõud

(1) Isikule, kes asja arutamise ajal rikub korda, teeb eesistuja kohtu nimel hoiatuse.

(2) Kui pooled, kolmandad isikud või teised asjast osavõtvad isikud rikuvad kohtuistungil korda korduvalt, lükkab kohus asja arutamise edasi või eemaldab korrarikkujad kohtuistungisaalist kogu või osa kohtuliku arutamise ajaks. Viimasel juhul tutvustab eesistuja isikut, keda uuesti lubati kohtuistungisaali, tema äraolekul teostatud protsessuaalsete toimingutega.

(3) Kui prokurör või advokaat korduvalt ei allu eesistuja korraldustele, võib kohtumäärusega asja kuulamise edasi lükata, kui asja kahjustamata ei ole võimalik seda isikut teisega asendada. Üheaegselt teatab kohus sellest vastavale kõrgemalseis-

vale prokurörile ja advokaatide kolleegiumi presiidiumile.

(4) Kui eesistuja korraldusi ei täida teised kohtusse kutsutud isikud, samuti ka saalis viibivad kodanikud, teeb eesistuja korralduse nende isikute eemaldamiseks kohtuistungisaalist. Lisaks sellele võib neile isikuile kohtu poolt määrata rahatrahvi kuni 10 rubla suuruses.

§ 160. Kohtuistungi avamine

Eesistuja avab kohtuistungi ja teeb teatavaks, milline asi kuulub läbivaatamisele.

§161. Protsessiosaliste ilmumise kontrollimine

(1) Kohtuistungi sekretär kannab kohtule ette, kes antud asjas väljakutsutud isikutest on ilmunud, kas mitteilmunutele on kohtukutsed kätte antud ja millised andmed on nende mitteilmumise põhjuste kohta.

(2) Kohus teeb kindlaks ilmunute isikusamasuse, samuti ka kontrollib ametiisikute ja esindajate volitusi.

§ 162. Tõlgile tema kohustuste selgitamine

(1) Eesistuja selgitab tõlgile tema kohustused tõlkida isikute seletusi, ütlusi ja avaldusi, kes ei valda keelt, milles toimub kohtupidamine, nendele isikutele aga seletuste, ütluste, avalduste, avaldatavate dokumentide sisu, samuti ka eesistuja korraldused, kohtu määrused ja -otsuse.

(2) Eesistuja hoiatab tõlki vastutuse suhtes Eesti NSV «Kriminaalkoodeksi» §-de 173 ja 175 järgi oma kohustuste täitmisest keeldumise ja teadvalt vale tõlke tegemise eest, mille kohta võtab allkirja, mis võetakse toimikusse.

§ 163. Tunnistajate hoiatamine ja nende eemaldamine kohtuistungisaalist

(1) Eesistuja selgitab kohtuistungile ilmunud tunnistajatele nende õigused ja kohustused ja hoiatab neid vastutuse suhtes oma kohustuste täitmisest keeldumise ja teadvalt vale ütluste andmise eest, võttes neilt selle kohta allkirja.

(2) Alla kuueteistkümne aasta vanuseid tunnistajaid ei hoiatata kriminaalvastutuse suhtes ütluste andmisest keeldumise ja teadvalt vale ütluste andmise eest, kuid neile selgitatakse, et nad on kohustatud andma tõepäraseid ütlusi.

(3) Pärast allkirja võtmist tunnistajad eemaldatakse kohtuistungisaalist. Eesistuja võtab tarvitusele abinõud, et ülekuulatud tunnistajad ei saaks suhelda ülekuulamata tunnistajatega.

§ 164. Eksperdile tema õiguste ja kohustuste selgitamine

Eesistuja selgitab eksperdile tema õigused ja kohustused ning hoiatab teda kriminaalvastutuse suhtes «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-de 173 ja 175 järgi oma kohustuste täitmisest keeldumise ja teadvalt vale arvamuse andmise eest, mille kohta võtab allkirja, mis võetakse toimikusse.

§ 165. Asjast osavõtvatele isikutele nende õiguste ja kohustuste selgitamine

Eesistuja selgitab asjast osavõtvatele isikutele nende protsessuaalsed õigused ja kohustused, samuti pooltele nende õiguse pöörduda vaidluse lahendamiseks vahekohtu või seltsimeheliku kohtu poole ja sellise toimingu tagajärjed.

§ 166. Kohtu koosseisu teatavakstegemine ja taandamisõiguse selgitamine

(1) Eesistuja teeb teatavaks kohtukoosseisu, teatab, kes võtab osa prokurörina, ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi esindajana, eksperdina, tõlgina, kohtuistungi sekretärina, ja selgitab asjast osavõtvatele isikutele nende õiguse avaldada taandusi.

(2) Taandamise alused, avaldatud taanduste lahendamise kord ja selliste avalduste rahuldamise tagajärjed määratakse kindlaks käesoleva koodeksi §-des 21—28.

§ 167. Asjast osavõtvate isikute avalduste lahendamine

Asjast osavõtvate isikute taotlused uute tõendite väljanõudmise ja muude asja arutamisega seoses olevate küsimuste kohta lahendatakse kohtumäärusega pärast teiste asjast osavõtvate isikute ja prokuröri arvamuse ärakuulamist.

§ 168. Asjast osavõtvate isikute kohtuistungile mitteilmumise tagajärjed

(1) Kui mõni asjast osavõttev isik kohtuistungile ei ilmu ja kui puuduvad andmed temale kohtukutse kätteandmise kohta, lükkab kohus asja arutamise edasi.

(2) Kui mõni asjast osavõttev isik, kellele on ettenähtud korras teatavaks tehtud kohtuistungi aeg ja koht, kohtu poolt mõjuvateks tunnistatud põhjustel kohtuistungile ei ilmu, lükkab kohus asja arutamise edasi.

(3) Kui aga mitteilmumise põhjuste kohta puuduvad andmed, või kohus tunnistab, et asja võib läbi vaadata mitteilmunud isiku puudumisel, teeb

kohus määruse kohtuliku asjaarutamise jätkamise kohta.

(4) Kui prokurör või advokaat mõjuvate põhjusteta ei ilmu, teatab kohus sellest oma määrusega vastavalt kas kõrgemalseisvale prokurörile või advokaatide kolleegiumi presiidiumile.

§ 169. Poolte kohtuistungile mõjuvate põhjusteta mitteilmumise tagajärjed

(1) Kui hageja ja kostja mõjuvate põhjusteta kohtuistungile ei ilmu ja kui kumbki pooltest ei ole esitanud avaldust asja arutamiseks ilma nendeta, lükkab kohus asja arutamise edasi.

(2) Kui pooled mõjuvate põhjusteta teistkordsel väljakutsel ei ilmu, jätab kohus hagi läbi vaatamata, kui ta ei pea võimalikuks asja lahendada selles olevate materjalide alusel.

§ 170. Kostja kohtuistungile mitteilmumise tagajärjed alimentide sissenõudmise asjades ja vaidlustes laste kasvatamise õiguse üle

Laste ja töövõimetute vanemate ülalpidamiseks vahendite sissenõudmise asjades (alimendid) ja vaidlustes laste kasvatamise õiguse üle võib kohus tunnistada kostja ilmumise kohustuslikuks ja mitteilmumise korral määrata talle rahatrahvi kuni 10 rubla ja kohaldada sundtoomist.

§ 171. Tunnistajate või ekspertide kohtuistungile mitteilmumise tagajärjed

Kui tunnistajad või eksperdid kohtuistungile ei ilmu, kuulab kohus ära asjast osavõtvate isikute ja prokuröri arvamuse asja arutamise võimalikkuse

kohta mitteilmunud tunnistajate või ekspertide puudumisel ja teeb määruse asja kohtuliku arutamise jätkamise või arutamise edasilükkamise kohta.

§ 172. Asja arutamise edasilükkamine

(1) Asja arutamise edasilükkamine on lubatud käesolevas koodeksis ettenähtud juhtudel, samuti ka mõne asjast osavõtva isiku, tunnistaja, eksperdi või tõlgi mitteilmumise, vastuhagi esitamise, uute tõendite väljanõudmise vajaduse, samuti ka muude asjaolude esinemise korral, mis takistavad asja läbivaatamist antud kohtuistungil.

(2) Pärast edasilükkamist toimub uus asja arutamine algusest peale.

(3) Kohus, lükanud asja arutamise edasi, määrab uue kohtuistungi tähtaja, võttes arvesse asjast osavõtvate isikute väljakutsumiseks või tõendite väljanõudmiseks vajaliku aja, mille teeb kohaleilmunud isikutele teatavaks allkirja vastu. Mitteilmunud ja uute protsessiosalistena kaasatõmmatud isikutele tehakse uue kohtuistungi aeg teatavaks kohtukutsetega.

§ 173. Tunnistajate ülekuulamine asja arutamise edasilükkamise korral

Asja arutamise edasilükkamise korral võib kohus kohaleilmunud tunnistajad üle kuulata. Nende tunnistajate teistkordne väljakutsumine uuele kohtuistungile on lubatud vaid hädavajaduse korral.

§ 174. Asja sisulise läbivaatamise algus

(1) Asja sisuline läbivaatamine algab eesistuja või rahvakaasistuja ettekandega asja kohta.

(2) Pärast ettekannet küsitleb eesistuja hagejat selle kohta, kas ta toetab oma nõudeid, ning kostjat selle kohta, kas ta tunnistab hageja nõudeid või vaidleb nendele vastu, samuti selgitab pooltele nende õiguse lõpetada asi kokkuleppel ja küsitleb pooli, kas nad ei soovi sõlmida kokkulepet või pöörduda vastavatel juhtudel vaidluse läbivaatamiseks vahekohtusse või seltsimehelikku kohtusse.

§ 175. Hageja loobumine hagist, kostja poolt hagi õigeksvõtmine ja poolte kokkulepe

(1) Hageja avaldus hagist loobumise kohta, kostja poolt hagi õigeksvõtmine või poolte kokkuleppe tingimused kantakse kohtuistungi protokolli ja sellele kirjutavad alla vastavalt kas hageja, kostja või mõlemad pooled.

(2) Kui hageja loobumine hagist, kostja poolt hagi õigeksvõtt või poolte kokkulepe on väljendatud kohtule adresseeritud kirjalikes avaldustes, võetakse need avaldused toimikusse, mille kohta tehakse märge kohtuistungi protokolli.

(3) Enne kui võetakse vastu hageja loobumine hagist või kinnitatakse poolte kokkulepe, selgitab kohus hagejale või pooltele vastavate protsessuaalsete toimingute tagajärjed.

(4) Hageja loobumise kohta hagist või poolte kokkuleppe kinnitamise kohta teeb kohus määruse, millega üheaegselt lõpetab asja menetluse. Määruses peavad olema ära tähendatud kohtu poolt kinnitatava poolte kokkuleppe tingimused.

(5) Juhul kui kohus ei võta vastu hageja loobumist hagist, hagi õigeksvõtmist kostja poolt või ei kinnita poolte kokkulepet, teeb kohus selle kohta motiveeritud määruse.

§ 176. Tõendite uurimise korra kindlaksmääramine

(1) Kohus, ära kuulanud asjast osavõtvate isikute arvamused, määrab kindlaks tunnistajate ja ekspertide ülekuulamise ning teiste tõendite uurimise korra.

(2) Kohtuistungil uuritakse kõiki asjasse puutuvaid tõendeid, mis on esitanud asjast osavõtvad isikud või on kogutud kohtu initsiatiivil, sealhulgas tõendeid, mis on kogutud tõendite tagamise korras ja kohtulike erinõuete täitmise teel.

(3) Asjast osavõtvate isikute taotlusel ja omal initsiatiivil võib kohus välja kutsuda uusi tunnistajaid ja eksperte või välja nõuda teisi asja õigeks lahendamiseks vajalikke tõendeid.

§ 177. Asjast osavõtvate isikute seletused

(1) Pärast ettekannet asja kohta kuulab kohus ära hageja ja tema poolel osavõtva kolmanda isiku, kostja ja tema poolel osavõtva kolmanda isiku, samuti ka teiste asjast osavõtvate isikute seletused. Prokurör, samuti ka riigivalitsemisorganite, ametiühingute, riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide volinikud või üksikud kodanikud, kes asja algatasid käesoleva koodeksi §-s 4 ettenähtud korras, annavad seletuse esimestena. Asjast osavõtvatel isikutel on õigus esitada üksteisele küsimusi.

(2) Asjast osavõtvad isikud võivad anda seletusi kirjalikult. Samas korras võivad seletusi esitada need asjast osavõtvad isikud, kes oma tervisliku seisundi tõttu ei saa anda seletusi suuliselt.

(3) Asjast osavõtvate isikute kirjalikud seletu-

sed, samuti ka seletused, mis kohus on saanud käesoleva koodeksi §-de 35 ja 37 korras, tehakse eesistuja poolt avalikult teatavaks.

§ 178. Tunnistajate ülekuulamise kord

(1) Iga tunnistaja kuulatakse üle üksikult. Ülekuulamata tunnistajad ei või viibida kohtuistungisaalis asja arutamise ajal. Ülekuulatud tunnistaja jääb istungisaali kuni asja arutamise lõpetamiseni, kui kohus ei luba teda lahkuda varem.

(2) Eesistuja teeb kindlaks tunnistaja isikusamasuse ja selgitab välja tema suhte asjaga ning vastastikused suhted pooltega ning kolmandate isikutega ja teeb tunnistajale ettepaneku rääkida kohtule kõik, mida ta asja kohta teab.

(3) Pärast seda võib tunnistajale esitada küsimusi.

(4) Esimesena küsitleb isik, kelle avalduse alusel tunnistaja välja kutsuti, ja tema esindaja, seejärel küsitlevad teised asjast osavõtvad isikud. Kohtu initsiatiivil väljakutsutud tunnistajat küsitleb esimesena hageja.

(5) Kohtunikel on õigus küsitleda tunnistajat igal tema ülekuulamise momendil.

(6) Eesistuja kõrvaldab asjasse mittepuutuvad ja suunavad küsimused.

§ 179. Tunnistajate teistkordne ülekuulamine ja vastastamine

Vajaduse korral võib kohus tunnistajat teistkordselt üle kuulata samal või järgmisel istungil, samuti vastastada tunnistajaid nende ütlustes esinevate vasturääkivuste väljaselgitamiseks.

§ 180. Kirjalike märkmete kasutamine tunnistaja poolt

Tunnistaja võib ütluste andmisel kasutada kirjalikke märkmeid neil juhtudel, kui tema ütlused on seotud mingite arvuliste või muude raskesti meelespeetavate andmetega. Need märkmed esitatakse kohtule ja asjast osavõtvatele isikutele ning neid võib kohtumääruse alusel asja juurde võtta.

§ 181. Alaealiste tunnistajate ülekuulamine

(1) Alla kuueteistkümne aasta vanuseid tunnistajaid kuulatakse üle pedagoogi, vajaduse korral ka vanemate, lapsendajate, eestkostjate või hooldajate juuresolekul, kes võivad eesistuja loal ülekuulatavat alaealist tunnistajat küsitleda.

(2) Erandjuhtudel, kui see on vajalik tõe väljaselgitamiseks, võib kohtumäärusega alaealise tunnistaja ülekuulamise ajaks kohtusaalist eemaldada ühe või teise asjast osavõtva isiku. Pärast selle isiku tagasitulekut kohtuistungisaali tuleb talle teatavaks teha alaealise tunnistaja ütlused ja anda talle võimalus tunnistaja küsitlemiseks.

(3) Alla kuueteistkümne aasta vanune tunnistaja eemaldatakse kohtuistungisaalist pärast tema ülekuulamist, välja arvatud juhud, kui kohus tunnistab vajalikuks selle tunnistaja viibimise kohtuistungisaalis.

§ 182. Tunnistajate ütluste avalik teatavakstegemine

(1) Käesoleva koodeksi §-des 35 ja 37, § 42 lg. 2 ja §-s 173 ettenähtud korras kogutud tunnistajate ütlused tehakse kohtuistungil avalikult teatavaks.

(2) Kui need tunnistajad ilmuvad kohtuistungile, kuulatakse nad üle üldises korras.

§ 183. Kirjalike tõendite uurimine

Kirjalikud tõendid või nende vaatluse protokollid, mis on koostatud käesoleva koodeksi §-des 35, 37 ja § 152 punktis 11 ettenähtud korras, tehakse kohtuistungil avalikult teatavaks ja esitatakse asjast osavõtvatele isikutele, vajalikel juhtudel aga ka ekspertidele ja tunnistajatele. Pärast seda võivad asjast osavõtvad isikud anda seletusi nende tõendite või protokolli kohta.

§ 184. Kodanike isikliku kirjavahetuse avalik teatavakstegemine

Kirjavahetuse saladuse kaitsmise eesmärgil võidakse kodanike isiklikku kirjavahetust avalikul kohtuistungil avalikult teatavaks teha ainult nende isikute loal, kes seda kirjavahetust pidasid. Vastasel korral tehakse selline kirjavahetus teatavaks ja uuritakse kinnisel kohtuistungil.

§ 185. Avaldus dokumendi võltsituse kohta

(1) Juhul kui on avaldus selle kohta, et asjas olev dokument on võltsitud, võib selle dokumendi esitanud isik paluda kohut selle väljajätmist tõendite hulgast ja lahendada asi muude tõendite alusel.

(2) Dokumendi võltsituse kohta antud avalduse kontrollimiseks võib kohus määrata ekspertiisi või välja nõuda muud tõendid.

(3) Kui kohus tuleb järeldusele, et dokument on võltsitud, siis ta kõrvaldab selle tõendite hulgast.

(4) Vajalikel juhtudel algatab kohus kriminaalasja või suunab materjalid kohtule võltsitud dokumendi esitanud isiku töö-, õppe- või elukohajärgsele ühiskondlikule organisatsioonile või seltsimehelikule kohtule tema suhtes ühiskondliku mõjutamise vahendite kohaldamiseks.

§ 186. Asitõendite uurimine

(1) Asitõendeid vaadeldakse kohtu poolt ja esitatakse asjast osavõtvatele isikutele, vajaduse korral aga ekspertidele ja tunnistajatele.

(2) Isikud, kellele esitati asitõendeid, võivad juhtida kohtu tähelepanu ühtedele või teistele vaatlusega seonduvatele asjaoludele. Need avaldused kantakse kohtuistungi protokolli.

(3) Käesoleva koodeksi §-des 35, 37 ja § 152 punktis 11 ettenähtud korras koostatud asitõendite vaatluse protokollid avaldatakse kohtuistungil. Pärast seda võivad asjast osavõtvad isikud anda seletusi.

§ 187. Paiklik vaatlus

(1) Asitõendeid ja kirjalikke tõendeid, mida ei saa tuua kohtusse, vaadeldakse ja uuritakse nende asukohas. Kohapealse vaatluse kohta teeb kohus määruse.

(2) Paiklikku vaatlust teeb kogu kohtukoosseis. Vaatluse aeg ja koht tehakse teatavaks asjast osavõtvatele isikutele, kuid nende mitteilmumine ei takista vaatluse teostamist. Vajaduse korral aga kutsutakse välja ka eksperdid ja tunnistajad. Vaatluse tulemused ja teostatud protsessuaalsed toimingud kantakse protokolli. Protokollile võib juurde lisada vaatlusel koostatud ja kontrollitud plaanid, joonestused ja ülesvõtted.

(3) Vaatlusest osavõtnud isikutel on õigus teha märkusi vaatluse protokolli kohta.

§ 188. Eksperdi arvamuse uurimine

(1) Eksperdi arvamus tehakse kohtuistungil avalikult teatavaks. Arvamuse selgitamiseks ja täiendamiseks võib eksperdile esitada küsimusi.

(2) Esimesena esitab eksperdile küsimusi isik,

kelle avalduse alusel ekspertiis määrati, ja tema esindaja, seejärel teised asjast osavõtvad isikud. Kui ekspertiis oli määratud kohtu algatusel, esitab esimesena küsimusi hageja. Eksperdile esitatakse küsimused kohtu kaudu, kes kõrvaldab asjasse mittepuutuvad ja väljaspool eksperdi kompetentsi olevad küsimused.

(3) Eesistujal ja rahvakaasistujatel on õigus esitada eksperdile küsimusi igal kohtuliku uurimise momendil.

(4) Eksperdile esitatud suulised küsimused ja nende peale antud vastused kantakse kohtuistungi protokolli.

§ 189. Riigivalitsemisorganite arvamused

Kohtu poolt protsessi kaasatõmmatud või oma initsiatiivil protsessi astunud riigivalitsemisorganite arvamused tehakse kohtuistungil avalikult teatavaks. Pärast seda võivad kohus ja asjast osavõtvad isikud esitada küsimusi nende organite esindajatele arvamuste selgitamiseks ja täiendamiseks.

§ 190. Ühiskondlike organisatsioonide ja töötajate kollektiivide arvamus

Ühiskondlike organisatsioonide ja töötajate kollektiivide arvamus antakse kohtuistungil nende esindajate poolt, mille järel kohus ja asjast osavõtvad isikud võivad esitada mainitud esindajatele küsimusi antud asja kohta üldsuse arvamuse selgitamiseks ja täpsustamiseks.

§ 191. Asja sisulise läbivaatamise lõpetamine

(1) Pärast kõigi asjas olevate tõendite uurimist ja asjast osavõtvate riigivalitsemisorganite arvamuste, samuti ka ühiskondlike organisatsioonide

ja töötajate kollektiivide arvamuste ärakuulamist küsitleb eesistuja asjast osavõtvaid isikuid, kas nad soovivad millegagi täiendada asja materjale.

(2) Esitatud taotluste rahuldamise või mitterahuldamise kohta teeb kohus määruse.

(3) Taotluste puudumise korral kuulutab eesistuja asja sisulise läbivaatamise lõpetatuks ning kohus asub kohtulike vaidluste ja prokuröri arvamuse ärakuulamisele.

§ 192. Kohtulikud vaidlused

(1) Kohtulikud vaidlused koosnevad asjast osavõtvate isikute kõnedest.

(2) Esiteks esinevad hageja ja tema esindaja, seejärel kostja ja tema esindaja. Kolmas isik, kes esitas iseseisvaid nõudeid vaidluseseme suhtes juba alanud protsessis, ja tema esindaja esinevad pärast pooli. Kolmas isik, kes iseseisvaid nõudeid vaidluseseme suhtes ei esitanud, ja tema esindaja esinevad pärast hagejat või kostjat, kelle poolel kolmas isik asjast osa võtab.

(3) Käesoleva koodeksi §-s 4 ettenähtud korras asja algatanud prokurör, samuti ka riigivalitsemisorganite, ametiühingute, riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide volinikud või üksikud kodanikud esinevad kohtulikes vaidlustes esimestena, seejärel esineb isik, kelle õiguste ja huvide kaitseks algatati asi.

(4) Kohtu poolt asjasse kaasatõmmatud või omal initsiatiivil protsessi astunud riigivalitsemisorganite volinikud esinevad kohtulikes vaidlustes pärast pooli ja kolmandaid isikuid.

(5) Ühiskondlike organisatsioonide ja töötajate kollektiivide esindajad, keda on lubatud kohtulikust arutamisest osa võtta, esinevad kohtulikes

vaidlustes pärast käesoleva paragrahvi lg. 2, 3 ja 4 tähendatud isikuid.

§ 193. Repliigid

Pärast kõnesid võivad kohtulikust vaidlusest osavõtjad võtta sõna repliigi korras, seejuures viimase repliigi õigus kuulub alati kostjale ja tema esindajale.

§ 194. Prokuröri arvamus

Asjast osavõttev prokurör annab arvamuse asja sisu kohta tervikuna pärast kohtulikke vaidlusi.

§ 195. Asja sisulise läbivaatamise uuendamine

(1) Kohtulikest vaidlustest osavõtjad ja arvamust andev prokurör võivad oma esinemistes viidata vaid nendele asjaoludele ja tõenditele, mis olid kohtuistungi uurimise esemeks.

(2) Kui kohus kohtulike vaidluste või prokuröri arvamuse ajal tunnistab vajalikuks asjas tähtsust omavate uute asjaolude väljaselgitamise või uute tõendite uurimise, teeb ta määruse asja sisulise läbivaatamise uuendamise kohta. Pärast asja sisulise läbivaatamise lõpetamist toimuvad kohtulikud vaidlused ja prokuröri arvamuse andmine üldises korras.

(3) Kohtulikust vaidlusest osavõtjatel ei ole õigust vaidluste käigus esitada uusi tõendeid, mis ei olnud kohtuistungi uurimise esemeks. Uute tõendite esitamise vajaduse korral võivad nad taotleda asja sisulise läbivaatamise uuendamist.

(4) Asja sisulise läbivaatamise uuendamise kohta teeb kohus määruse.

(5) Pärast uuendatud asja sisulise läbivaatamise lõpetamist alustatakse uuesti vaidlusi.

§ 196. Kohtu eemaldumine nõupidamistuppa

Pärast kohtulikke vaidlusi ja prokuröri arvamust eemaldub kohus otsuse tegemiseks nõupidamistuppa, millest eesistuja teatab kohtusaalis viibijaile.

§ 197. Otsuse kuulutamine

(1) Pärast kohtuotsuse allakirjutamist tuleb kohus tagasi kohtuistungisaali, kus eesistuja või rahvakaasistuja kuulutab kohtuotsuse. Seejärel eesistuja selgitab otsuse sisu, selle edasikaebamise korra ja tähtaja.

(2) Kui otsus on tehtud keeles, mida mõni asjast osavõttev isik ei valda, siis pärast otsuse kuulutamist tõlgib kohtuistungist osavõttev tõlk otsuse.

(3) Pärast kohtuotsuse kuulutamist kuulutab eesistuja kohtuistungi lõppenuks.

21. peatükk

KOHTUOTSUS

§ 198. Kohtuotsuse tegemine

(1) Esimese astme kohtu lahend, millega asi otsustatakse sisuliselt, vormistatakse otsusena.

(2) Kohus teeb otsuse Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi nimel.

(3) Otsus tehakse viivitamatult pärast asja arutamist.

(4) Erandjuhtudel võib eriti keerukates asjades motiveeritud otsuse tegemise edasi lükata mitte rohkem kui kolmeks päevaks. Otsuse resolutiivosa

tuleb teha kirjalikus vormis ja avaldada samal istungil, kus lõpetati asja kuulamine. Samaaegselt kohus teatab, millal asjast osavõtvad isikud võivad tutvuda motiveeritud otsusega.

§ 199. Otsuse seaduslikkus ja põhjendatus

(1) Kohtuotsus peab olema seaduslik ja põhjendatud.

(2) Kohus rajab otsuse ainult neile tõendeile, mida uuriti kohtuistungil.

§ 200. Kohtunike nõupidamise saladus

(1) Otsus tehakse kohtu poolt nõupidamistoas. Otsuse tegemise ajal võivad nõupidamistoas viibida ainult kohtunikud, kes antud asjas kuuluvad kohtu koosseisu. Teiste isikute viibimine nõupidamistoas otsuse tegemise ajal ei ole lubatud.

(2) Kohtunike nõupidamine toimub käesoleva koodeksi §-s 20 ettenähtud korras.

(3) Kohtunikud ei või avaldada nõupidamise ajal aset leidnud arutlusi.

§ 201. Otsuse tegemisel lahendatavad küsimused

(1) Otsuse tegemisel hindab kohus tõendeid, määrab, millised asjas tähtsust omavad asjaolud on kindlaks tehtud, millist seadust tuleb antud asjas kohaldada ja kas hagi kuulub rahuldamisele.

(2) Kui kohus nõupidamise ajal tunnistab vajalikuks uute asjas tähtsust omavate asjaolude väljaselgitamise või uute tõendite uurimise, teeb ta määruse asja sisulise läbivaatamise uuendamise kohta. Pärast asja sisulise läbivaatamise lõpetamist kuulab kohus uuesti ära kohtulikud vaidlused ja prokuröri arvamuse.

§ 202. Kohtu õigus ületada haginõude piire

Olenevalt selgunud asjaoludest võib kohus ületada haginõude piire, kui see on vajalik riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide või kodanike õiguste ja seadusega kaitstud huvide kaitseks.

§ 203. Otsuse koostamine

(1) Kohtuotsus tehakse häälteenamusega, koostatakse kirjalikus vormis ja kirjutatakse alla kõigi kohtunike poolt. Vähemusse jäänud kohtunikul on õigus kirjalikult esitada oma eriarvamus, mis lisatakse kohtuotsusele.

(2) Otsuses tehtud parandused peavad olema õiendatud enne kohtunike allkirju.

§ 204. Otsuse sisu

(1) Kohtuotsus koosneb sissejuhatavast, kirjeldavast, motiveerivast ja resolutiivosast.

(2) Kohtuotsuse sissejuhatavas osas märgitakse otsuse tegemise aeg ja koht, otsuse teinud kohtu nimetus, kohtu koosseis, kohtuistungi sekretär, prokurör, kui ta asjast osa võtab, pooled ja asjast osavõtvad isikud, samuti ka vaidluse ese.

(3) Otsuse kirjeldav osa peab sisaldama märkuse hageja nõudmise, kostja vastuväidete ja teiste asjast osavõtvate isikute seletuste kohta.

(4) Otsuse motiveerivas osas peavad sisalduma kohtu poolt tuvastatud asjaolud, tõendid, milledele on rajatud kohtu järeldused, motiivid, millede järgi kohus need või teised tõendid tagasi lükkab, ja seadused, milledest kohus juhindus.

(5) Otsuse resolutiivosas peavad sisalduma kohtu järeldused hagi rahuldamise või hagi ter-

vikuna või osalise rahuldamata jätmise kohta, juhendid kohtukulude jaotamise kohta ja otsuse peale edasikaebamise tähtaja ja korra kohta.

§ 205. Otsuse täitmise korra ja tähtaja kindlaksmääramine ning otsuse täitmise tagamine

(1) Kohus, tehes asja kohta otsuse, võib määrata selle täitmise korra.

(2) Juhtudel kui kohus määrab kindlaks otsuse täitmise korra ja tähtaja või viivitamatult pöörab otsuse täitmisele või võtab tarvitusele abinõud selle täitmise tagamiseks, märgitakse see otsuses ära.

§ 206. Otsus rahasummade sissenõudmise kohta juriidilistelt isikutelt

Kohus, tehes otsuse rahasummade sissenõudmise kohta riigiasutustelt ja ettevõtetelt, kolhoosidelt ning muudelt kooperatiivsetelt ja ühiskondlikelt organisatsioonidelt, märgib otsuse resolutiivosas ära sissenõudmisele kuuluvate summade iseloomu ja millisest kostja pangakontost tuleb väljamõistetud summa maha kanda.

§ 207. Otsus vara või selle maksumuse väljamõistmise kohta

Vara väljamõistmise korral natuuras märgib kohus otsuses vara maksumuse, mis tuleb kostjalt sisse nõuda, kui väljamõistetud vara otsuse täitmisel olemas ei ole.

§ 208. Otsused, milledega kohustatakse kostjat teostama teatud toiminguid

(1) Otsuse tegemisel, millega kostjat kohustatakse teostama teatud toiminguid, mis ei ole seotud vara või rahasummade üleandmisega, võib

kohus samas otsuses märkida, et kui kostja kindlaksmääratud tähtaja vältel otsust ei täida, on hagejal õigus teostada need toimingud kostja arvel, nõudes viimaselt sisse vajalikud kulud.

(2) Kui tähendatud toiminguid saab teostada ainult kostja, siis määrab kohus otsuses tähtaja, mille jooksul otsus peab olema täidetud.

§ 209. Otsus mitme hageja kasuks või mitme kostja vastu

(1) Otsuse tegemisel mitme hageja kasuks märgib kohus, millises osas see puudutab igaühte neist või kuulub sissenõudmise õigus neile solidaarselt.

(2) Otsuse tegemisel mitme kostja vastu märgib kohus, millises osas igaüks neist peab otsust täitma või on nende vastutus solidaarne.

§ 210. Kirjavigade ja ilmsete aritmeetiliste vigade parandamine otsuses

(1) Pärast otsuse avaldamist asja kohta ei ole otsust teinud kohtul endal õigust seda tühistada või muuta.

(2) Kohus võib omal initsiatiivil või asjast osavõtvate isikute avalduse alusel parandada otsuses esinevad kirjavead või ilmselt aritmeetilised vead. Vigade parandamise küsimus otsustatakse kohtuistungil. Asjast osavõtvatele isikutele teatatakse istungi aeg ja koht, kuid nende isikute mitteilmumine ei takista küsimuse lahendamist paranduste tegemise kohta.

(3) Kohtumääruse peale otsusesse paranduste tegemise küsimuses võib esitada erikaebuse või protesti.

§ 211. Täiendav otsus

(1) Asja kohta otsuse teinud kohus võib asjast osavõtvate isikute avalduste alusel või oma initsiatiivil teha täiendava otsuse juhtudel:

1) kui mingi nõude suhtes, mille kohta asjast osavõtvad isikud esitasid tõendid ja andsid seletusi, otsust ei tehtud;

2) kui kohus, lahendanud küsimuse õiguse kohta, ei märkinud ära väljamõistetud summa suurust, üleandmisele kuuluvat vara või toiminguid, mida kostja on kohustatud teostama;

3) kui kohus ei ole lahendanud kohtukulude küsimust.

(2) Küsimust täiendava otsuse tegemise kohta võib tõstatada kümne päeva jooksul, arvates otsuse tegemise päevast.

(3) Täiendava otsuse teeb kohus pärast küsimuse läbivaatamist kohtuistungil. Asjast osavõtvatele isikutele teatatakse istungi aeg ja koht, kuid nende isikute mitteilmumine ei takista täiendava otsuse tegemist.

(4) Täiendava otsuse peale võib edasi kaevata või protestida kassatsiooni korras.

(5) Kohtumääruse peale täiendava otsuse tegemisest keeldumise kohta võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 212. Otsuse selgitamine

(1) Otsuse ebaselguse korral on asja otsustanud kohtul õigus asjast osavõtvate isikute või otsust täitvate organite avalduse alusel oma otsust selgitada, tema sisu muutmata.

(2) Otsuse selgitamine on lubatud, kui seda ei ole veel täidetud ja ei ole möödunud tähtaeg, mille jooksul otsust võib täita sundkorras.

(3) Otsuse selgitamise küsimus lahendatakse kohtuistungil. Asjast osavõtvatele isikutele teatatakse istungi aeg ja koht, kuid nende isikute mitteilmumine ei takista otsuse selgitamise küsimuse läbivaatamist.

(4) Kohtumääruse peale otsuse selgitamise küsimuses võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 213. Otsuse täitmise pikendamine või ajatamine, otsuse täitmise viisi ja korra muutmine

(1) Asja otsustanud kohus võib, lähtudes poolte varalisest seisundist ja muudest asjaoludest, otsuse täitmist pikendada või ajatada, samuti ka täitmise viisi ja korda muuta.

(2) Tähendatud küsimused vaadatakse läbi kohtuistungil. Asjast osavõtvatele isikutele teatatakse kohtuistungi aeg ja koht, kuid nende mitteilmumine ei takista küsimuse lahendamist.

(3) Kohtumääruse peale otsuse täitmise, pikendamise või ajatamise küsimuses, samuti ka tema täitmise viisi ja korra muutmise kohta võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 214. Kohtuotsuse jõustumine

(1) Kohtuotsus jõustub pärast kassatsiooni korras edasikaebamise ja protestimise tähtaja möödumist, kui tema suhtes ei olnud edasikaebust või protesti. Kassatsioonikaebuse või -protesti esitamise korral jõustub otsus, kui seda ei tühistatud, pärast asja läbivaatamist kõrgemalseisvas kohtus.

(2) Eesti NSV Ülemkohtu otsused jõustuvad viivitamatult pärast nende kuulutamist.

§ 215. Otsuse jõustumise tagajärjed

(1) Pärast otsuse jõustumist ei või pooled ja teised asjast osavõtnud isikud, samuti nende õigusjärglased esitada kohtusse samu haginõudeid samadel alustel, samuti vaidlustada teises protsessis kohtu poolt kindlakstehtud fakte ja õigussuhteid.

(2) Jõustunud kohtuotsus on kohustuslik asjast osavõtvatele pooltele ja kolmandatele isikutele ning nende õigusjärglastele, samuti ka isikule, kelle huvides asi algatati prokuröri, riigivalitsemisorganite, ametiühingu, riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide või üksikute kodanike poolt käesoleva koodeksi §-s 4 ettenähtud korras.

(3) Kui pärast otsuse jõustumist, millega kostjalt mõisteti välja perioodilised maksed, muutuvad maksete suurust või kestust mõjutavad asjaolud, on mõlemal poolel õigus uue hagi esitamise teel nõuda maksete suuruse ja tähtaegade muutmist.

§ 216. Otsuse täitmine

Kohtuotsused täidetakse pärast nende jõustumist, välja arvatud viivitamatu täitmise juhud.

§ 217. Viivitamatule täitmisele kuuluvad otsused

Viivitamatule täitmisele kuuluvad otsused:

1) alimentide väljamõistmise kohta;

2) töölisele või teenistujale palga väljamõistmise kohta, kuid mitte rohkem kui ühe kuu eest;

3) kolhoosnikule töötasu väljamõistmise kohta, kuid mitte rohkem kui ühe kuu keskmise töötasu ulatuses;

4) ebaõigesti vallandatud või üleviidud töötaja tööle või endisele ametikohale ennistamise kohta.

§ 218. Kohtu õigus pöörata otsus viivitamatule täitmisele

(1) Kohus võib viivitamatule täitmisele pöörata otsused:

1) kehavigastusega või muu terviserikkega, samuti ka toitja surmaga tekitatud kahju hüvitamiseks väljamõistetud maksete kohta;

2) autorile tema autoriõiguse kasutamise eest, avastuse autorile, autoritunnistust omavale leiutajale tema leiutuse kasutamise eest ning ratsionaliseerimisettepaneku autorile tema ettepaneku eest saadava tasu väljamõistmise kohta;

3) kõikides muudes asjades, kui eriliste asjaolude tõttu otsuse täitmisega viivitamine võib tekitada olulist kahju sissenõudjale või täitmine ise võib osutuda võimatuks.

(2) Viivitamatu täitmise lubamise korral käesoleva paragrahvi punktis 3 tähendatud alustel võib kohus kohtuotsuse tühistamise juhuks nõuda hagejalt otsuse tagasitäitmise tagamist.

(3) Viivitamatu täitmise lubamise küsimus vaadatakse läbi kohtuistungil. Asjast osavõtvatele isikutele teatatakse kohtuistungi aeg ja koht, kuid nende mitteilmumine ei takista viivitamatu täitmise küsimuse lahendamist.

(4) Kohtumääruse peale otsuse viivitamatu täitmise küsimuses võib esitada kaebuse või protesti. Kaebuse või protesti esitamine kohtumääruse peale otsuse viivitamatu täitmise kohta ei peata selle määruse viivitamatut täitmist.

§ 219. Otsuse täitmise tagamine

Kohus võib tagada otsuse täitmist, mis ei ole viivitamatule täitmisele pööratud, käesoleva koodeksi 18. peatükis ettenähtud eeskirjade järgi.

§ 220. Kohtuotsuste ja -määruste ärakirjade väljasaatmine pooltele ja teistele isikutele

Pooltele ja teistele asjast osavõtvatele isikutele, kes ei ilmunud kohtuistungile, saadetakse ärakirjad kohtuotsusest ja määrusest asja menetluse peatamise või lõpetamise või hagi läbi vaatamata jätmise kohta viie päeva jooksul, arvates nende avaldamisest.

22. peatükk

ASJA MENETLUSE PEATAMINE

§ 221. Kohtu kohustus peatada menetlus

Kohus peab asja menetluse peatama:

1) kodaniku surma korral, kui vaieldav õigussuhe võimaldab õigusjärglust, või juriidilise isiku olemasolu lõppemise puhul, kui nad esinevad asjas pooltena;

2) kui pool kaotab teovõime;

3) kostja viibimise korral NSV Liidu relvastatud jõudude tegevväeosas viibiva hageja palvel;

4) antud asja läbivaatamise võimatuse korral enne teise asja lahendamist, mis on läbivaatamisel tsiviil-, kriminaal- või administratiivkorras.

§ 222. Kohtu õigus peatada menetlus

Kohus võib asjast osavõtvate isikute palvel või oma algatusel asja menetluse peatada:

1) kui pool viibib NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisus ajateenistuses või tema kaasatõmbamise korral mingisuguse riikliku kohustuse täitmisele;

2) kui pool on pikaajalisel teenistuslikul komandeeringul;

3) poole raske, mittekroonilise iseloomuga haigestumise korral;

4) kostja tagaotsimise korral käesoleva koodeksi §-s 94 ettenähtud juhtudel.

§ 223. Menetluse peatamise tähtajad

Asja menetlus peatatakse:

1) käesoleva koodeksi § 221 punktides 1 ja 2 ettenähtud juhtudel kuni lahkunud isiku õigusjärglase kindlaksmääramiseni või kuni teovõimetule isikule esindaja määramiseni;

2) käesoleva koodeksi § 221 punktis 3 ja § 222 punktides 1, 2 ja 4 ettenähtud juhtudel — vastavalt kuni pool vabaneb NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisust, lõpetab riikliku ülesande täitmise, tuleb tagasi teenistuslikult komandeeringult või kuni toimub kostja tagaotsimine;

3) käesoleva koodeksi § 222 punktis 3 ettenähtud juhtudel kuni päevani, millal kohus loeb poole või kolmanda isiku võimeliseks asja isiklikult ajama;

4) käesoleva koodeksi § 221 punktis 4 ettenähtud juhtudel kuni kohtuotsuse jõustumiseni või kuni administratiivkorras läbivaatamisel oleva asja kohta määruse tegemiseni.

§ 224. Edasikaebamine menetluse peatamise kohta tehtud kohtumääruse peale

Asja menetluse peatamise kohta tehtud kohtumääruse peale võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 225. Menetluse uuendamine

Asja menetlus uuendatakse pärast asjaolude kõrvaldamist, mis tingisid peatamise asjast osavõtvate isikute taotlusel või kohtu initsiatiivil. Asja uuendamise korral vaatab kohus asja läbi üldistel alustel.

23. peatükk

ASJA MENETLUSE LÕPETAMINE

§ 226. Alused asja menetluse lõpetamiseks

Kohus lõpetab asja menetluse:

1) kui asi ei kuulu läbivaatamisele kohtuorganeis;

2) kui hageja ei ole kinni pidanud antud kategooria asjade suhtes kehtestatud vaidluse eelneva kohtuvälise lahendamise korrast ja selle korra rakendamise võimalus on minetatud;

3) kui on olemas jõustunud kohtuotsus, mis on tehtud vaidluses samade poolte vahel, sama eseme kohta ja samadel alustel või kui on olemas kohtumäärus selle kohta, et hageja loobumine hagist on vastu võetud või poolte kokkuleppe kinnitatud;

4) kui hageja loobus hagist ja loobumine on kohtu poolt vastu võetud;

5) kui pooled sõlmisid kokkuleppe ja see on kohtu poolt kinnitatud;

6) kui on olemas seltsimeheliku kohtu otsus,

mis on vastu võetud tema pädevuse piirides vaidluses samade poolte vahel, sama eseme kohta ja samadel alustel;

7) kui poolte vahel on sõlmitud leping antud vaidluse üleandmiseks vahekohtu lahendada;

8) kui pärast asjas pooleks oleva kodaniku surma vaieldav õigussuhe ei võimalda õigusjärglust.

§ 227. Asja menetluse lõpetamise kord

Asja menetlus lõpetatakse kohtumäärusega. Kui menetlus on lõpetatud asja mittekuulumise tõttu kohtuorganite pädevusse, peab kohus näitama, millise organi poole tuleb avaldajal pöörduda.

§ 228. Asja menetluse lõpetamise tagajärjed

Asja menetluse lõpetamise korral ei ole lubatud teistkordne pöördumine kohtusse vaidluses samade poolte vahel, sama eseme kohta ja samadel alustel.

§ 229. Edasikaebamine menetluse lõpetamise kohta tehtud kohtumääruse peale

Asja menetluse lõpetamise kohta tehtud kohtumääruse peale võib esitada erikaebuse või -protesti.

24. peatükk

HAGI LÄBI VAATAMATA JÄTMINE

§ 230. Alused hagi läbi vaatamata jätmiseks

Kohus jätab hagi läbi vaatamata:

1) kui hageja ei ole kinni pidanud antud kategooria asjade suhtes kehtestatud vaidluse eelneva

kohtuvälise lahendamise korrast ja selle korra rakendamise võimalust ei ole minetatud;

2) kui hagi on esitanud teovõimetu isik;

3) kui avalduse on esitanud hageja nimel isik, kellel ei ole volitusi asja ajamiseks;

4) kui kohtu menetluses on asi vaidluses samade poolte vahel, sama eseme kohta ja samadel alustel;

5) kui pooled, kes ei palunud asja arutada tagaselja, teistkordse kutse peale ei ilmunud ja kohus ei pea võimalikuks asja lahendada toimikus olevate materjalide põhjal.

§ 231. Hagi läbi vaatamata jätmise kord ja tagajärjed

(1) Hagi läbi vaatamata jätmise korral lõpetatakse asja menetlus kohtumäärusega. Selles määruses peab kohus näitama, kuidas kõrvaldada käesoleva koodeksi §-s 230 loetletud asja läbivaatamist takistavad asjaolud.

(2) Pärast nende tingimuste kõrvaldamist, mis olid hagi läbi vaatamata jätmise aluseks, on hagejal õigus üldises korras uuesti esitada sama hagi.

§ 232. Edasikaebamine hagi läbi vaatamata jätmise kohta tehtud kohtumääruse peale

Hagi läbi vaatamata jätmise kohta tehtud kohtumääruse peale võib esitada erikaebuse või -protesti.

KOHTUMÄÄRUS

§ 233. Määruse tegemine

(1) Esimese astme kohtu seisukohad, milledega asja sisuliselt ei otsustata, vormistatakse määrustena.

(2) Kohus teeb määruse nõupidamistoas käesoleva koodeksi §-s 20 ettenähtud korras.

(3) Käesolevas koodeksis ettenähtud juhtudel teeb kohtunik määruse ainuisikuliselt.

(4) Lihtsamate asjade otsustamisel võib kohus pärast nõupidamist kohapeal teha määruse nõupidamistuppa eemaldumata. Selline määrus kantakse kohtuistungi protokolli. Määrused kuulutatakse välja viivitamatult pärast nende tegemist.

§ 234. Määruse sisu

(1) Määruses peab olema märgitud:

1) määruse tegemise aeg ja koht;

2) määruse teinud kohtu nimetus, kohtu koosseis ja kohtuistungi sekretär;

3) asjast osavõtvad isikud ja vaidluse ese;

4) küsimus, mille kohta määrus tehakse;

5) motiivid, mille alusel kohus jõudis oma järeldusteni, ja seadused, millest kohus juhindus;

6) kohtumäärus;

7) määruse peale edasikaebamise kord ning tähtaeg.

(2) Määrus, mille kohus on teinud nõupidamistuppa eemaldumata, peab sisaldama käesoleva paragrahvi punktides 4, 5 ja 6 loetletud andmed.

§ 235. Kohtu erimäärused

(1) Avastanud tsiviilasja läbivaatamisel seadusliku kuse või sotsialistliku ühiselu reeglite rikkumisi üksikute ametiisikute või kodanike poolt või olulisi puudusi riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide töös, teeb kohus erimääruse ja saadab selle vastavatele asutustele, ettevõtetele, organisatsioonidele, ametiisikutele või töötajate kollektiividele, kes peavad kohtule teatama nende poolt tarvitusele võetud abinõudest. See teade peab olema esitatud kuu aja jooksul, arvates erimääruse ärakirja saamise päevast.

(2) Kui kohus tsiviilasja läbivaatamisel avastab poole või teise isiku tegudes kuriteo tunnuseid, teatab ta sellest prokurörile või algatab kriminaalasja.

(3) Kohtu erimääruse peale võib esitada eriprotesti.

(4) Kohtu erimääruse peale kriminaalasja algatamise kohta võib esitada erikaebuse või -protesti.

II. MENETLUS ADMINISTRATIIVÕIGUSLIKEST SUHETEST TEKKINUD ASJADES

26. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 236. Administratiivõiguslikest suhetest tekkinud asjad, mis kuuluvad läbivaatamisele kohtutes

Kohus vaatab läbi:

1) kaebused valijate nimekirjades esinevate ebaõigsuste kohta;

2) kohtuorganite pädevusse kuuluvad kaebused administratiivorganite tegevuse kohta;

3) maksuvõlgade ja maksete sissenõudmise asjad kodanikelt riigi- ja kohalike maksude, kohustusliku määrkindlustuse ja enesemaksustamise alal.

§ 237. Administratiivõiguslikest suhetest tekkivate asjade läbivaatamise kord

Käesoleva koodeksi §-s 236 loetletud asju vaatavad kohtud läbi kohtupidamise üldiste eeskirjade järgi nende erandite ja täiendustega, mis on ette nähtud NSV Liidu seadusandluses ja Eesti NSV seadusandluses.

27. peatükk

KAEBUSED VALIJATE NIMEKIRJADES ESINEVATE EBAÕIGSUSTE KOHTA

§ 238. Kaebuse esitamine

(1) Iga kodanik, kes ei ole nõus tema avalduse suhtes tehtud töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsusega valijate nimekirjas esineva ebaõigsuse kohta (nimekirja mittekandmine, nimekirjast kustutamine, perekonna-, ees- ja isanime moonutamine, ebaõige nimekirja võtmine), võib anda täitevkomitee otsuse peale kaebuse rahvakohtusse vastava valimisjaoskonna asukoha järgi.

(2) Kui kaebus esitatakse rahvakohtusse ilma eelneva pöördumiseta avaldusega töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteesse, saadab kohtunik avalduse vastavale täitevkomiteele, millest teatab avaldajale.

§ 239. Kaebuse läbivaatamine

(1) Kaebus tuleb läbi vaadata hiljemalt kolme päeva jooksul, arvates esitamise momendist.

(2) Kaebus vaadatakse kohtus läbi avaldaja ja töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esindaja osavõtul, juhtudel aga, kui kaebus puudutab mitte avaldajat, vaid teist kodanikku, ka selle kodaniku osavõtul. Käesolevas paragrahvis tähendatud isikute mitteilmumine, kellele on teatatud asja arutamise aeg ja koht, ei takista asja arutamist. Asja valijate nimekirjas esineva ebaõigsuse kohta vaatab kohus läbi prokuröri kohustuslikul osavõtul.

§ 240. Kohtuotsus kaebuse kohta

Kohtuotsus, millega tuvastati ebaõigsus valijate nimekirjas, on aluseks töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele paranduste tegemiseks valijate nimekirjades. See otsus saadetakse pärast tegemist viivitamatult töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele ja viivitamatult teatatakse avaldajale.

28. peatükk

KAEBUSED ADMINISTRATIIVORGANITE TEGEVUSE PEALE

§ 241. Administratiivorganite tegevuse peale esitatud kaebuste asjad, mis kuuluvad läbivaatamisele kohtus

Seaduses ettenähtud juhtudel vaatab kohus käesolevas peatükis kehtestatud korras läbi kodanike ja ametiisikute kaebusi administratiivorganite ja ametiisikute tegevuse peale, kellel on seadusega antud õigus teostada kodanikelt sissenõudeid administratiivkorras.

§ 242. Kaebuse esitamine

(1) Kodanikel ja ametiisikutel on õigus kümne päeva jooksul, arvates päevast, mil nad said kätte administratiivorgani või ametiisiku määruse administratiivkorras sissenõude teostamise kohta, administratiivorganite või ametiisikute vastava tegevuse peale kaevata kohtusse oma elukoha järgi.

(2) Kaebuse esitamine peatab administratiivkorras teostatava sissenõude.

§ 243. Kaebuse läbivaatamine

(1) Kohus vaatab kaebuse läbi 10 päeva jooksul.

(2) Avaldajale ja administratiivorganile või ametiisikule teatatakse istungi aeg ja koht, kuid nende mitteilmumine ei takista asja lahendamist.

(3) Asja läbivaatamisel peab kohus kontrollima administratiivorgani või ametiisiku tegevuse õigsust ja tuvastama, kas sissenõuet teostatakse seaduse alusel ja selleks volitatud organi või ametiisiku poolt; kas isiku suhtes, kellele esitati nõue tema peale pandud kohustuste täitmiseks, peeti kinni kehtivast vastutusele võtmise korrast; kas trahvitu pani toime üleastumise, mille eest on seadusandluses ette nähtud vastutus rahatrahvi näol ja kas ta on süüdi selle üleastumise toimepanemises; kas määratud rahatrahv ei ületa kehtestatud piirmäära; kas rahatrahvi määramisel on arvestatud toimepandud üleastumise raskust, süüdlase isiksust ja tema varalist seisundit; kas ei ole möödunud aegumistähtajad rahatrahvi määramiseks ja sissenõudmiseks.

(4) Sissenõude pööramise korral varale peab kohus kontrollima, kas vara on arestitud vastavalt seaduse nõuetele.

§ 244. Kohtuotsus kaebuse kohta

(1) Kohus, tuvastanud, et administratsiooni või ametiisiku nõue on ebaseaduslik, teeb otsuse kaebuse rahuldamise kohta.

(2) Kui määratud rahatrahvi summa ületab seadusandlusega kehtestatud määra, vähendab kohus rahatrahvi summat kuni kehtestatud määrani. Kui rahatrahv on määratud toimepandud üleastumise raskust, süüdlase isiksust ja tema varalist seisundit arvestamata, võib kohus rahatrahvi summat vähendada.

(3) Kui administratiivorgani või ametiisiku tegevus on seaduslik, teeb kohus otsuse kaebuse rahuldamisest keeldumise kohta.

29. peatükk

KODANIKELT MAKSUVÕLGADE SISSENÕUDMISE ASJAD RIIGI- JA KOHALIKE MAKSUDE JA MAKSETE, KOHUSTUSLIKU MÄÄRKINDLUSTUSE JA ENESEMAKSUSTAMISE ALAL

§ 245. Avalduse esitamine

Avaldus kodanikelt maksuvõlgade sissenõudmise asjades riigi- ja kohalike maksude ja maksete, kohustusliku määrkindlustuse ning enesemaksustamise alal esitatakse kohtusse maksuvõlgniku elukoha või alatise tegevuse koha järgi vastavalt rajooni või linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee rahandusosakonna või küla töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee poolt.

§ 246. Avalduse sisu

(1) Avalduses peab olema näidatud: maksuvõlgniku perekonna-, ees- ja isanimi ning tema elukoht; seadus, mille järgi kodanik on vastava maksuga maksustatud; maksete summa ja nende maksmise tähtajad; sissenõudmisele kuuluv maksuvõla summa, viivised ja tähtaeg, mille järgi tekkis maksuvõlg.

(2) Avaldusele peavad olema lisatud; maksuteate ja kindlustustunnistuse ärakiri või väljakirjutus maksuvõlgniku isiklikult arvelt ühes märkusega, millal temale maksuteade kätte anti; maksete suurus ja tähtajad; väljakirjutus kodanike üldkoosoleku otsusest enesemaksustamise läbiviimise ja enesemaksustamise summa kohta; maksuvõlgniku vara arestimise akt (üleskirjutus), kui aga maksuvõlgnikul puudub vara, millele võiks seaduse järgi pöörata sissenõudmist, siis vara puudumise akt ja teiste isikute õiend neil maksuvõlgnikule tasuda olevate rahasummade kohta.

§ 247. Avalduse läbivaatamine

(1) Asja läbivaatamisel peab kohus kontrollima: kas antud maksustamise liik on seaduses ette nähtud; kas on olemas seaduslik alus kodaniku maksustamiseks antud maksuga; kas on sissenõuet teostavate organite poolt kinni peetud seadusega kehtestatud korrast kodaniku maksustamisel antud maksuga; kas sissenõuet teostavate organite poolt on võetud arvesse soodustused, juhul kui seaduse järgi kodanikul oli neile õigus; kas teostatud vara arest (üleskirjutus) vastab NSV Liidu seadusandluse nõuetele maksude ja mittemaksuliste maksete sissenõudmiste kohta.

(2) Kui kohus tuvastab, et maksu suurus on ebaõigesti arvutatud, peatab ta asja menetluse oma määrusega ja saadab materjali sissenõuet teostavale organile kontrollimiseks. Juhul kui sissenõuet teostav organ ei nõustu kohtumäärusega, võidakse asja menetlust uuendada tingimusel, et sissenõudmise avaldus kinnitatakse kõrgemalseisva asutuse juhataja poolt, kellele allub sissenõuet teostav organ.

§ 248. Kohtuotsus avalduse kohta

(1) Kohus, tuvastanud, et nõue maksuvõla sissenõudmiseks on seaduslik, teeb otsuse maksuvõlgnikult vara äravõtmiseks vastavalt kohtule esitatud vara arestimise aktile (üleskirjutusele), vara puudumisel aga — sissenõudmise pööramiseks rahasummadele, mis maksuvõlgnikul on saada teistelt isikutelt.

(2) Kui üleskirjutuse akti on sisse võetud vara, millele seaduse järgi ei saa sissenõuet pöörata, vabastab kohus selle vara arestist.

(3) Kui kohus tuvastab, et maksuvõla sissenõudmise nõue on ebaseaduslik, jätab ta esitatud nõude rahuldamata.

§ 249. Otsuse täitmine

Kohtuotsuse täitmist maksuvõlgade sissenõudmise alal teostab vastav sissenõuet teostav organ NSV Liidu seadusandlusega ettenähtud korras.

III. ERIMENETLUS

30. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 250. Asjad, mida kohus vaatab läbi erimenetluse korras

Asjade hulka, mida kohus vaatab läbi erimenetluse korras, kuuluvad:

1) juriidilise tähtsusega faktide tuvastamise asjad;

2) kodaniku teadmata äraolijaks tunnistamise ja kodaniku surnuks kuulutamise asjad;

3) kodaniku piiratult teovõimeliseks või teovõimetuks tunnistamise asjad;

4) vara peremehetuks tunnistamise asjad;

5) perekonnaseisuaktide raamatute sissekannete ebaõigsuse tuvastamise asjad;

6) kaebused notarite ja notariaaltoiminguid teostavate organite tegevuse peale;

7) kaotatud esitajadokumentidest tulenevate õiguste ennistamise asjad (väljakutsemenetlus).

§ 251. Erimenetluse asjade läbivaatamise kord

(1) Käesoleva koodeksi §-s 250 loetletud asju vaatavad kohtud läbi käesoleva koodeksi eeskirjade järgi nende erandite ja täiendustega, mis on ette nähtud NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega.

(2) Käesoleva koodeksi §-s 250 loetletud asju vaatab kohus läbi avaldaja, huvitatud kodanike, riigivalitsemisorganite, riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide osavõtul.

(3) Kui asja läbivaatamisel erimenetluse korras

tekib õiguslik vaidlus, mis kuulub kohtuorganite pädevusse, jätab kohus avalduse läbi vaatamata ja selgitab huvitatud isikutele nende õigust esitada hagi üldistel alustel.

31. peatükk

JURIIDILISE TÄHTSUSEGA FAKTIDE TUVASTAMINE

§ 252. Juriidilise tähtsusega faktide tuvastamise asjad, mis kuuluvad läbivaatamisele kohtus

(1) Kohus tuvastab fakte, milledest sõltub kodanike või organisatsioonide isiklike või varaliste õiguste tekkimine, muutumine või lõppemine.

(2) Erimenetluse korras vaatab kohus läbi asjad millega tuvastatakse:

1) isikute sugulussuhted;

2) isiku ülalpidamisel olemise fakt;

3) sünni, lapsendamise, abielu, abielulahutuse ja surma registreerimise fakt;

4) faktilistes abielulistes suhetes olemise fakt seaduses ettenähtud juhtudel, kui ühe abielupoole surma tõttu ei ole võimalik abielu registreerida perekonnaseisuaktide registreerimise organeis;

5) fakt, et õigust kindlakstegev dokument (välja arvatud partei-, komsomoli- ja ametiühingupiletid, sõjaväelised dokumendid, passid ja perekonnaseisuaktide registreerimise organite poolt väljaantud tunnistused) kuulub isikule, kelle ees-, perekonna- ja isanimi, mis on märgitud dokumendil, ei ühti selle isiku ees-, perekonna- ja isanimega passi või sünnitunnistuse järgi;

6) õnnetusjuhtumi fakt;
7) isiku surma fakt teatud ajal ja teatud asjaoludel, juhul kui perekonnaseisuaktide registreerimise organid keelduvad surmajuhtumi registreerimisest;
8) pärandi vastuvõtmise ja pärandi avanemise koha fakt;
9) teised juriidilise tähtsusega faktid, kui seadusandluses ei ole nende tuvastamiseks ette nähtud teistsugust korda.

§ 253. Tingimused juriidilise tähtsusega faktide tuvastamiseks

Kohus tuvastab juriidilise tähtsusega fakte ainult siis, kui avaldajal ei ole võimalik saada neid fakte tõendavaid dokumente mõnes muus korras või kui kaotatud dokumentide taastamine ei ole võimalik.

§ 254. Avalduse esitamine

Avaldus juriidilise fakti tuvastamise asjades esitatakse kohtusse avaldaja elukoha järgi.

§ 255. Avalduse sisu

Avalduses peab olema märgitud, mis eesmärgil on avaldajale vaja antud fakti tuvastamist, samuti peavad olema toodud tõendid, mis kinnitavad, et avaldajal ei ole võimalik saada vastavaid dokumente või kaotatud dokumentide taastamine ei ole võimalik.

§ 256. Kohtuotsus avalduse kohta

(1) Kohtuotsus fakti tuvastamise kohta, mis kuulub registreerimisele perekonnaseisuaktide registreerimise organites või vormistamisele mõnes

muus organis, on sellise registreerimise või vormistamise aluseks, kuid ei asenda nende organite poolt väljaantavaid dokumente.

(2) Neil juhtudel, kui kohus tunnistab fakti tuvastatuks, peab ta otsuses tähendama, mis eesmärgil on fakt tuvastatud.

32. peatükk

KODANIKU TEADMATA ÄRAOLIJAKS TUNNISTAMINE JA KODANIKU SURNUKS KUULUTAMINE

§ 257. Avalduse esitamine

Avaldus kodaniku teadmata äraolijaks tunnistamise või kodaniku surnuks kuulutamise kohta esitatakse kohtusse avaldaja elukoha järgi.

§ 258. Avalduse sisu

Avalduses peab olema märgitud, mis eesmärgil on avaldajale vajalik kodaniku teadmata äraolijaks tunnistamine või tema surnuks kuulutamine, samuti ka asjaolud, mis kinnitavad kodaniku teadmata äraolekut, või asjaolud, mis ähvardasid teadmata kadunut surmaga või annavad aluse oletada tema hukkumist konkreetse õnnetusjuhtumi tagajärjel.

§ 259. Kohtuniku toimingud pärast avalduse vastuvõtmist

(1) Asja ettevalmistamisel kohtulikuks arutamiseks selgitab kohtunik välja, millised isikud (sugulased, kaastöötajad jne.) võivad anda äraolija kohta andmeid, samuti küsitleb äraolija viimase

teadaoleva elu- ja töökoha vastavaid organisatsioone (majavalitsused, miilitsaorganid, küla ja alevi töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed) tema kohta olemasolevate andmete saamiseks.

(2) Pärast avalduse vastuvõtmist võib kohtunik teha eestkoste- ja hooldusorganile ettepaneku määrata äraolija vara kaitseks, samuti ka tema vara valitsemiseks eestkostja.

§ 260. Prokuröri kohustuslik osavõtt

Kodaniku teadmata äraolijaks tunnistamise või surnuks kuulutamise asjade läbivaatamisel kohtus on prokuröri osavõtt kohustuslik.

§ 261. Kohtuotsus avalduse kohta

(1) Kohtuotsus kodaniku teadmata äraolijaks tunnistamise kohta on äraolija vara asukoha järgsele eestkoste- ja hooldusorganile aluseks sellele varale eestkostja määramiseks.

(2) Kohtuotsus kodaniku surnuks kuulutamise kohta on perekonnaseisuaktide registreerimise organile aluseks selle kodaniku surma kohta sissekande tegemiseks perekonnaseisuaktide registreerimise raamatusse.

§ 262. Teadmata äraolijaks või surnuks tunnistatud kodaniku ilmumise või tema viibimiskoha teadasaamise tagajärjed

Teadmata äraolijaks tunnistatud või surnuks kuulutatud kodaniku ilmumise või tema viibimiskoha teadasaamise korral tühistab kohus uue otsusega oma varem tehtud otsuse. See otsus on aluseks kodaniku varalt eestkoste võtmiseks ja tema surma kohta perekonnaseisuaktide registreerimise raamatus tehtud sissekande annulleerimiseks.

33. peatükk

KODANIKU PIIRATULT TEOVÕIMELISEKS VÕI TEOVÕIMETUKS TUNNISTAMINE

§ 263. Avalduse esitamine

(1) Algatada asja kodaniku tunnistamise kohta piiratult teovõimeliseks alkohoolsete jookide või narkootiliste ainete kuritarvitamise tagajärjel või teovõimetuks vaimuhaiguse või nõrgamõistuslikkuse tagajärjel võib tema perekonnaliikmete, ametiühingute ja muude ühiskondlike organisatsioonide, prokuröri, eestkoste- ja hooldusorgani või psühhiaatrilise raviasutuse avalduse põhjal.

(2) Avaldus kodaniku tunnistamise kohta piiratult teovõimeliseks või teovõimetuks esitatakse kohtusse antud kodaniku elukoha järgi, kui see isik aga on paigutatud psühhiaatrilisse raviasutusse, siis raviasutuse asukoha järgi.

§ 264. Avalduse sisu

(1) Avalduses kodaniku piiratult teovõimeliseks tunnistamise kohta peavad olema märgitud asjaolud, mis tõendavad, et isik, kes kuritarvitab alkohoolseid jooke või narkootilisi aineid, asetab oma perekonna raskesse materiaalsesse olukorda.

(2) Avalduses kodaniku teovõimetuks tunnistamise kohta peavad olema märgitud asjaolud, millega on tõendatud vaimutegevuses esinevad häired, millede tõttu isik ei või aru saada oma tegude tähendusest või neid juhtida.

§ 265. Ekspertiisi määramise kodaniku psüühilise seisundi kindlakstegemiseks

(1) Kui on küllaldaselt andmeid kodaniku vaimuhaiguse või nõrgamõistuslikkuse kohta, määrab kohtunik asja kohtulikuks arutamiseks ettevalmistamise korras kodaniku psüühilise seisundi kindlakstegemiseks kohtupsühhiaatrilise ekspertiisi.

(2) Erandjuhtudel, kui isik, kelle suhtes on algatud asi tema teovõimetuks tunnistamise kohta, ilmselt hoidub ekspertiisist kõrvale, võib kohus kohtuistungil prokuröri ja psühhiaatri juuresolekul teha määruse kodaniku kohustusliku suunamise kohta kohtu-psühhiaatrilisse ekspertiisi.

§ 266. Avalduse läbivaatamine

(1) Asja läbivaatamisel kohtus kodaniku piiratult teovõimeliseks tunnistamise kohta on kohustuslik kodaniku enda, samuti prokuröri ja eestkoste- ning hooldusorgani esindaja osavõtt. Kodaniku teovõimetuks tunnistamise asja läbivaatamisel on prokuröri ja eestkoste- ning hooldusorgani esindaja osavõtt kohustuslik. Kodanik, kelle teovõimetuks tunnistamise asja läbi vaadatakse, kutsutakse kohtuistungile, kui see on võimalik tema tervisliku seisundi tõttu.

(2) Asja menetlus kodaniku piiratult teovõimeliseks või teovõimetuks tunnistamise kohta avaldajalt kohtukulude tasumist ei nõuta.

(3) Kohus, tuvastanud, et avalduse esitanud perekonnaliikmed tegutsesid pahauskselt eesmärgiga teadvalt aluseta piirata kodaniku teovõimet või kodanikku teovõimest ilma jätta, nõuab neilt sisse kohtukulud.

§ 267. Kohtuotsus avalduse kohta

(1) Kohtuotsus kodaniku piiratult teovõimeliseks või teovõimetuks tunnistamise kohta on eestkoste- või hooldusorganite aluseks piiratult teovõimelisele hooldaja, teovõimetule aga eestkostja määramiseks.

(2) See otsus saadetakse pärast jõustumist eestkoste- või hooldusorganile kodaniku üle hoolduse või eestkoste seadmiseks.

§ 268. Kodaniku tunnistamine teovõimeliseks

(1) «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» §-s 16 ettenähtud juhtudel teeb kohus kodaniku enda, tema hooldaja, samuti ka käesoleva koodeksi §-s 263 loetletud isikute ja riigiorganite avalduse põhjal otsuse kodaniku teovõime piiramise ja tema üle seatud hoolduse tühistamise kohta.

(2) «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» §-s 17 ettenähtud juhtudel teeb kohus eestkostja, samuti ka käesoleva koodeksi §-s 263 loetletud isikute ja riigiorganite avalduse põhjal vastava kohtumeditsiinilise ekspertiisi arvamuse alusel otsuse tervenenu teovõimetuks tunnistamise ja tema üle seatud eestkoste tühistamise kohta.

(3) Kohtuotsus kodaniku teovõime piiramise tühistamise või tervenenu teovõimeliseks tunnistamise kohta saadetakse pärast jõustumist eestkosteja hooldusorganite kodaniku üle seatud eestkoste või hoolduse äravõtmiseks.

VARA TUNNISTAMINE PEREMEHETUKS

§ 269. Avalduse esitamine

Avaldus vara peremehetuks tunnistamise kohta esitatakse rahandusorgani, kolhoosi või kohaliku töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee poolt kohtusse vara asukoha järgi.

§ 270. Avalduse sisu

Avalduses peab olema märgitud, milline vara tuleb tunnistada peremehetuks, samuti ka tõendid, mis kinnitavad, et on võetud tarvitusele abinõud omaniku või tema võimalike õigusjärglaste väljaselgitamiseks.

§ 271. Kohtuniku toimingud pärast avalduse vastuvõtmist

Asja ettevalmistamisel kohtulikuks arutamiseks selgitab kohtunik välja, millised isikud (kaasomanikud, vara faktilised valdajad jt.) võivad anda andmeid vara kuuluvuse kohta, samuti ka küsitleb vastavaid organisatsioone (majavalitsused, küla töörahva saadikute nõukogud, kommunaalmajanduse organid) vara kohta olemasolevate andmete saamiseks.

§ 272. Kohtuotsus avalduse kohta

Kohus, tunnistanud, et varal ei ole omanikku või et omanik ei ole teada, teeb otsuse vara peremehetuks tunnistamise ja riigi või kolhoosi omandusse üleandmise kohta.

35. peatükk

PEREKONNASEISUAKTIDE SISSEKANNETE EBAÕIGSUSE TUVASTAMINE

§ 273. Avalduse esitamine

(1) Kohus vaatab läbi asjad perekonnaseisuaktide raamatute sissekannete ebaõigsuse tuvastamise kohta, kui puudub õiguslik vaidlus ja perekonnaseisuaktide registreerimise organid keeldusid tehtud sissekande parandamisest.

(2) Avaldus perekonnaseisuaktide raamatute sissekande ebaõigsuse tuvastamise kohta esitatakse kohtusse avaldaja elukoha järgi.

(3) Avalduses peab olema märgitud, milles seisneb perekonnaseisuaktide raamatute sissekande ebaõigsus, millal ja millise perekonnaseisuaktide registreerimise organi poolt keelduti tehtud sissekande parandamisest.

§ 274. Kohtuotsus avalduse kohta

Kohtuotsus, millega tuvastati sissekande ebaõigsus perekonnaseisuaktide registreerimise organeile sellise sissekande parandamiseks.

36. peatükk

KAEBUSED NOTARITE JA NOTARIAALTOIMINGUID TEOSTAVATE ORGANITE TEGEVUSE PEALE

§ 275. Kaebuse esitamine

(1) Huvitatud isikul, kes loeb ebaõigeks notari või notariaaltoimingut teostava organi sellise toi-

mingu, mis on ette nähtud «Eesti NSV riiginotariaadi põhimääruses», või selle toimingu teostamisest keeldumise, on õigus esitada selle kohta kaebus kohtusse.

(2) Täitepealdisel põhineva nõude vastu võib võlgnik vaielda ainult hagi korras.

(3) Kaebus esitatakse kohtusse riikliku notariaalkontori või notariaaltoiminguid teostava organi asukoha järgi kümne päeva jooksul, arvates päevast, mil avaldaja sai teada notariaaltoimingu teostamisest või selle toimingu teostamisest keeldumisest.

§ 276. Kaebuse läbivaatamine

Kaebus vaadatakse kohtus läbi avaldaja, notari või selle organi esindaja osavõtul, kelle toimingu peale esitati kaebus, kuid nende mitteilmumine ei takista asja lahendamist.

§ 277. Kohtuotsus kaebuse kohta

Kohtuotsus, millega avaldaja kaebus rahuldati, tühistab teostatud notariaaltoimingu või kohustab sellist toimingut teostama.

37. peatükk

KAOTATUD ESITAJADOKUMENTIDEST TULENEVATE ÕIGUSTE ENNISTAMINE (VÄLJAKUTSEMENETLUS)

§ 278. Avalduse esitamine kaotatud dokumendi kehtetuks tunnistamise kohta

(1) Esitajadokumendi kaotanud isik võib seaduses ettenähtud juhtudel, eriti riikliku töö-hoiukassa poolt väljaantud esitajahoiuraamatu või riigilaenu obligatsioonide hoiulevõtmise hoiutunnistuse kao-

tamise korral paluda kohut tunnistada kaotatud dokument kehtetuks ja ennistada õigused kaotatud dokumendi järgi.

(2) Avaldus kaotatud esitajadokumendi kehtetuks tunnistamise kohta esitatakse kohtusse dokumendi väljaandnud asutuse asukoha järgi.

§ 279. Avalduse sisu

Avalduses peab olema märgitud kaotatud dokumendi eristustunnused, dokumendi väljaandnud asutuse nimi, samuti peab olema märgitud, millistel asjaoludel dokument kaotati.

§ 280. Kohtuniku toimingud pärast avalduse vastuvõtmist

(1) Pärast avalduse vastuvõtmist teeb kohtunik määruse, millega keelab dokumendi väljaandnud asutusel teha selle järgi makseid või väljaandmisi, ning määruse kuulutuse avaldamise kohta kohalikus ajalehes avaldaja kulul.

(2) Kuulutus peab sisaldama:

1) selle kohtu nimetuse, kuhu saabus avaldus dokumendi kaotamise kohta;

2) avaldaja nime ja tema elukoha;

3) dokumendi nimetuse ja eristustunnused;

4) ettepaneku selle dokumendi pidajale, mille kaotamisest on teatatud, esitada kohtusse kolme kuu jooksul, arvates kuulutuse avaldamisest, avaldus oma õiguste kohta sellele dokumendile.

(3) Määruse tegemisest keeldumise peale võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 281. Dokumendipidaja kohustused

Kui dokument on kaotatud ja sellest on teatatud, peab dokumendipidaja enne kolme kuu möödumist, arvates kuulutuse avaldamise päevast, esitama

määruse teinud kohtule avalduse oma õiguste kohta dokumendile ja esitama sealjuures algdokumendi.

§ 282. Kohtu toimingud pärast dokumendipidaja avalduse saabumist

(1) Kui kohtule tuleb dokumendipidaja avaldus enne kolme kuu möödumist, arvates kuulutuse avaldamise päevast, jätab kohus dokumendi kaotanud isiku poolt antud avalduse läbi vaatamata ja määrab tähtaja, mille vältel keelab dokumendi väljaandnud asutusele teha selle järgi makseid ja väljaandmisi. See tähtaeg ei või ületada kahte kuud.

(2) Üheaegselt selgitab kohus avaldajale tema õigust üldises korras esitada dokumendipidaja vastu hagi selle dokumendi väljanõudmiseks, dokumendipidajale aga tema õigust avaldajalt sisse nõuda kahjud, mis tekkisid keelavate abinõude rakendamise tõttu.

(3) Käesolevas paragrahvis tähendatud küsimuste kohta tehtud kohtumääruse peale võib esitada erikaebuse või -protesti.

(4) Kui avaldaja kohtu poolt määratud tähtajal ei esita dokumendipidaja vastu hagi, kaotab keeld teha selle järgi makseid või väljaandmisi jõu, millest rahvakohus teatab dokumendi väljaandnud asutusele.

§ 283. Avalduse läbivaatamine kaotatud dokumendi kehtetuks tunnistamise kohta

Kui dokumendipidajalt ei tulnud käesoleva koodeksi §-s 281 tähendatud avaldust, vaatab kohus kaotatud dokumendi kehtetuks tunnistamise asja läbi kolmekuuse tähtaja jooksul, arvates kuulutuse avaldamisest.

§ 284. Kohtuotsus avalduse kohta

Avaldaja palve rahuldamise korral teeb kohus otsuse, millega tunnistab kaotatud dokumendi kehtetuks. See otsus on aluseks välja anda avaldajale hoiusumma või kehtetuks tunnistatud dokumendi asemele uus.

§ 285. Dokumendipidaja õigus esitada vara küllaldase aluseta omandamise või säästmise hagi

Dokumendipidaja, kes mõnesugustel põhjustel õigel ajal ei teatanud oma õigustest sellele dokumendile, võib pärast dokumendi kehtetuks tunnistamise kohta tehtud kohtuotsuse jõustumist esitada selle isiku vastu, kellele anti õigus saada kaotatud dokumendi asemele uus, vara küllaldase aluseta omandamise või säästmise hagi.

IV OSA

MENETLUS KASSATSIOONIASTMES

38. peatükk

KOHTUOTSUSTE PEALE EDASIKAEBAMINE JA PROTESTIMINE

§ 286. Kohtuotsuse peale kassatsiooni korras edasikaebamise ja protestimise õigus

(1) Kõigi kohtute otsuste peale, välja arvatud Eesti NSV Ülemkohtu otsused, võivad pooled ja asjast osavõtvad isikud kassatsiooni korras edasi kaevata.

(2) Prokurör esitab ebaseadusliku või põhjendamata kohtuotsuse peale protesti, sõltumata sellest, kas ta esimese astme kohtus antud asjast osa võttis.

§ 287. Kassatsioonikaebuse ja -protesti esitamise kord

(1) Rajooni (linna) rahvakohtute jõustumata otsuste peale võib edasi kaevata või protestida Eesti NSV Ülemkohtule.

(2) Kassatsioonikaebused ja -protestid esitatakse otsuse teinud kohtu kaudu.

(3) Kaebuse või protesti esitamine vahetult kassatsiooniastme kohtusse ei takista kaebuse või protesti läbivaatamist.

§ 288. Kassatsioonikaebuse või -protesti esitamise tähtaeg

Kassatsioonikaebust või -protesti võib esitada kümne päeva jooksul, arvates kohtu poolt lõplikus vormis otsuse tegemisest. Kaebus või protest, mis on esitatud pärast selle tähtaja möödumist, jäetakse läbi vaatamata ja tagastatakse isikule, kes kaebuse või protesti esitas.

§ 289. Pärast asja kassatsiooni korras läbivaatamist sissetulnud kassatsioonikaebuse või -protesti läbivaatamine

Juhul kui tähtajaliselt või pärast möödalastud tähtaja ennistamist esitatud kassatsioonikaebus või -protest saabub kassatsiooniastme kohtusse pärast asja läbivaatamist teiste kaebuste või protestide põhjal, peab kohus sellised kaebused oma menetlusse võtma. Kui sellist kaebust või protesti läbivaatav kassatsiooniastme kohus tuleb järeldusele, et määrus selle kaebuse või protesti kohta peab kaasa tooma varem tehtud määruse muutmise või tühistamise, teeb kassatsiooniastme kohus määruse kaebuse või protesti kohta ja saadab asja koos oma esildisega kohtu esimehele, kes esitab ühe või mõlema määruse peale järelevalve korras protesti.

§ 290. Kassatsioonikaebuse või -protesti sisu

(1) Kassatsioonikaebuses või -protestis peab olema märgitud:

1) kohtu nimetus, kellele kaebus või protest on adresseeritud;

2) kaebuse või protesti esitanud isiku nimi;

3) otsus, mille peale kaevatakse või protestitakse, ja kohtu nimetus, kes selle otsuse tegi;

4) milles seisneb otsuse ebaõigsus ja kaebuse või protesti esitanud isiku palve;
5) kaebusele või protestile lisatud kirjaliku materjalide loetelu.

(2) Kassatsioonikaebusele kirjutab alla isik, kes kaebuse esitas, või tema esindaja.

(3) Kui kassatsioonikaebuse esitas esindaja, siis peab tema poolt esitatud kassatsioonikaebusele olema lisatud volikiri või esindaja volitusi tõendav muu dokument, kui toimikus ei ole sellist volitust.

§ 291. Kassatsioonikaebuse või -protesti ärakirjad

(1) Kassatsioonikaebus või -protest esitatakse kohtule ühes ärakirjadega vastavalt asjast osavõtvate isikute arvule.

(2) Vajalikel juhtudel võivad rahvakohtunik või kohtu esimees kohustada kassatsioonikaebuse esitanud isikut või kassatsiooniprotesti esitanud prokuröri esitama kassatsioonikaebusele või -protestile lisatud kirjalike materjalide ärakirjad vastavalt asjast osavõtvate isikute arvule.

§ 292. Kassatsioonikaebuse või -protesti käiguta jätmine

(1) Kui kassatsioonikaebus või -protest on esitatud ilma esitajate allkirjadeta, ilma selle otsuse äramärkimiseta, mille peale edasi kaevatakse või protestitakse, või ilma vajalike ärakirjade lisamiseta, samuti kaebuse esitamise korral, mille eest on riigilõiv tasumata, teeb rahvakohtunik või kohtu esimees määruse, millega jätab kaebuse või protesti käiguta ja määrab kaebuse või protesti esitanud isikule tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.

(2) Kui kaebuse või protesti esitanud isik täidab ettenähtud tähtajaks määruse nõuded, loetakse kaebus või protest esitatuks selle esialgse kohtusse esitamise päeval. Vastasel korral loetakse kaebus või protest mitteesitatuks ja tagastatakse kaebuse või protesti esitanud isikule.

§ 293. Esimese astme kohtu toimingud pärast kassatsioonikaebuse või -protesti saamist

(1) Pärast kassatsioonikaebuse või -protesti saamist peab rahvakohtunik või kohtu esimees:

1) saatma asjast osavõtvatele isikutele kaebuse või protesti ja neile lisatud kirjalike materjalide ärakirjad;

2) teatama asjast osavõtvatele isikutele kassatsiooniastme kohtus kassatsioonikaebuse või -protesti läbivaatamise aja ja koha;

3) otsuse peale edasikaebamiseks või protestimiseks ettenähtud tähtaja möödumisel saatma asja kassatsiooniastme kohtusse.

(2) Enne otsuse jõustumist ei või keegi toimikut kohtust välja nõuda. Asjast osavõtvad isikud ja prokurör võivad tutvuda asja materjalidega ja esitatud kaebuste või protestiga kohtus.

§ 294. Kassatsioonikaebusega ühinemine

Kaasosalised ja kolmandad isikud võivad ühineda kassatsioonikaebusega, mis esitati selle isiku poolt, kelle poolel nad esinesid. Kaebusega ühinemise avaldust riigilõivuga ei maksustata.

§ 295. Seletused kassatsioonikaebuse või- protesti kohta

Asjast osavõtvad isikud võivad esitada kaebuse või protesti kohta seletusi koos neid seletusi tõendavate dokumentidega. Vajalikel juhtudel võib rahvakohtunik või kohtu esimees kohustada esitama seletused ja neile lisatud dokumendid ühes ärakirjadega vastavalt asjast osavõtvate isikute arvule. Nimetatud ärakirjad antakse asjast osavõtvatele isikutele kätte.

§ 296. Uute materjalide esitamine

(1) Asjast osavõtvatel isikutel on õigus nii enne asja läbivaatamise algust kui ka asja läbivaatamise ajal kassatsiooniastme kohtus esitada asjas tähtsust omavaid uusi materjale.

(2) Nende materjalide toimikusse võtmine lahendatakse kohtu määrusega pärast seda, kui kõik kohtuistungile ilmunud asjast osavõtvad isikud on nende materjalidega tutvunud.

§ 297. Kassatsioonikaebusest loobumine ja kassatsiooniprotesti tagasivõtmine

(1) Kassatsioonikaebuse esitanud isikul on õigus sellest loobuda. Kuid kohus võib kaebusest loobumise tagasi lükata käesoleva koodeksi § 106 lg. 4 tähendatud motiividel ja asja kassatsiooni korras läbi vaadata. Prokurör, kes esitas kassatsiooniprotesti, samuti ka kõrgemalseisev prokurör võib protesti tagasi võtta kuni kohtuistungi alguseni.

(2) Kui teised isikud ei ole otsuse peale edasi kaevanud või protesti esitanud, teeb kohus kaebusest loobumise ja protesti tagasivõtmise vastuvõtmise kohta määruse, millega lõpetab kassatsioonimenetluse.

§ 298. Hageja loobumine hagist ja poolte kokkulepe

(1) Hageja loobumine hagist või poolte kokkulepe, mis toimub pärast kassatsioonikaebuse või -protesti esitamist, peab olema esitatud kassatsiooniastme kohtusse kirjalikult. Enne hagi loobumise vastuvõtmist või kokkuleppe kinnitamist selgitab kohus hagejale või pooltele nende protsessuaalsete toimingute tagajärjed.

(2) Hageja hagist loobumise vastuvõtmise või poolte kokkuleppe kinnitamise korral tühistab kassatsiooniastme kohus tehtud otsuse ja lõpetab asja menetluse. Kui kohus lükkab tagasi hagist loobumise või poolte kokkuleppe käesoleva koodeksi § 106 lg. 4 märgitud alustel, vaatab ta asja kassatsiooni korras läbi.

§ 299. Asja läbivaatamise piirid

(1) Asja läbivaatamisel kassatsiooni korras kontrollib kohus asjas olemasolevate ning poolte ja teiste asjast osavõtvate isikute poolt täiendavalt esitatud materjalide järgi esimese astme kohtu otsuse seaduslikkust ja põhjendatust nii otsuse edasikaevatud kui ka edasikaebamata osas ning samuti isikute suhtes, kes kaebust ei esitanud.

(2) Kohus ei ole seotud kassatsioonikaebuse või -protesti põhjenditega ja peab asja kontrollima täies ulatuses.

§ 300. Kohtuistungi kord

Juhindudes käesoleva koodeksi §-dest 158 ja 159, võtab eesistuja kohtuistungil tarvitusele vajalikud abinõud nõutava korra tagamiseks kohtuistungil.

§ 301. Asja läbivaatamise algus

Eesistuja avab kohtuistungi ja teatab, missugune asi, kelle kaebuse või protesti põhjal ja missuguse kohtu otsuse peale kuulub läbivaatamisele. Eesistuja selgitab välja, kes asjast osavõtvatest isikutest on ilmunud, kas mitteilmunutele on teatatud ja millised on andmed nende mitteilmumise põhjuste kohta, ning teeb kindlaks ilmunute isikusamasuse, samuti kontrollib ametiisikute ja esindajate volitusi.

§ 302. Kohtu koosseisu teatavakstegemine ja taandamisõiguse selgitamine

(1) Eesistuja teeb teatavaks kohtu koosseisu, samuti teatab prokuröri ja tõlgi nimed ning selgitab asjast osavõtvatele isikutele nende õigust avaldada taandusi.

(2) Alused taandamiseks, avaldatud taanduste lahendamise kord ja selliste avalduste rahuldamise tagajärjed määratakse kindlaks käesoleva koodeksi §-des 21—28.

§ 303. Asjast osavõtvatele isikutele nende õiguste ja kohustuste selgitamine

Eesistuja selgitab asjast osavõtvatele isikutele nende protsessuaalsed õigused ja kohustused.

§ 304. Asjast osavõtvate isikute kohtuistungile mitteilmumise tagajärjed

(1) Kui kohtuistungile ei ilmunud mõni asjast osavõttev isik, kellele ei ole nõutavas korras teatatud asja läbivaatamise aeg ja koht, lükkab kohus asja läbivaatamise edasi.

(2) Asjast osavõtvate isikute mitteilmumine,

kui neile on nõutavas korras teatatud asja läbivaatamise aeg ja koht, ei takista asja läbivaatamist. Kuid kohus võib tunnistada, et mitteilmumine toimus mõjuvatel põhjustel, ja asja läbivaatamise edasi lükata.

(3) Prokuröri või advokaadi mõjuvate põhjusteta mitteilmumisest teatab kohus vastavale kõrgemalseisvale prokurörile või advokaatide kolleegiumi presiidiumile.

§ 305. Asjast osavõtvate isikute avalduste ja taotluste lahendamine

Asjast osavõtvate isikute avaldused ja taotlused kõikides küsimustes, mis on seotud asja arutamisega kassatsiooniastme kohtus, lahendatakse kohtu poolt pärast teiste asjast osavõtvate isikute ja prokuröri arvamuse ärakuulamist.

§ 306. Üldsuse osavõtt asja läbivaatamisest kassatsiooniastme kohtus

Ühiskondlike organisatsioonide ja töötajate kollektiivide esindajaid võib kassatsiooniastme kohus lubada osa võtta kohtuistungist käesoleva koodeksi §-s 157 ettenähtud juhtudel ja korras.

§ 307. Asja ettekandmine

(1) Asja läbivaatamine kassatsiooniastme kohtus algab eesistuja või ühe kohtu liikme ettekandega.

(2) Ettekandja kannab ette asjaolud, esimese astme kohtu otsuse sisu, kassatsioonikaebuse või -protesti ja nende kohta saabunud seletuste põhjendid, kohtusse esitatud uute kirjalike materjalide sisu, samuti ka muud andmed, mida kohus peab otsuse õigsuse kontrollimiseks läbi vaatama.

§ 308. Asjast osavõtvate isikute seletused

(1) Pärast asja ettekandmist kuulab kohus ära kohtuistungile ilmunud asjast osavõtvate isikute seletused, kellel on õigus esitada ka selliseid põhjendeid, mis ei ole kassatsioonikaebuses või -protestis märgitud.

(2) Esimesena esineb isik, kes esitas kassatsioonikaebuse, ja tema esindaja või prokurör, kui on esitatud kassatsiooniprotest. Kui otsuse peale kaebasid edasi mõlemad pooled, esineb esimesena hageja.

(3) Riigivalitsemisorganite, ametiühingute, asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide poolt volitatud isikud ning kodanikud, kes võtavad protsessist osa käesoleva koodeksi §-des 4 ja 122 tähendatud korras, esinevad pärast pooli ja kolmandaid isikuid, kui nad ise otsuse peale edasi ei kaevanud.

§ 309. Prokuröri arvamus

Pärast asjast osavõtvate isikute seletusi annab prokurör arvamuse otsuse seaduslikkuse ja põhjendatuse kohta.

§ 310. Määruse tegemine

(1) Pärast asjast osavõtvate isikute seletuste ja prokuröri arvamuse ärakuulamist eemaldub kohus nõupidamistuppa otsuse tegemiseks.

(2) Kohtunike nõupidamine, määruse tegemine ja selle kuulutamine toimub käesoleva koodeksi §-des 20, 196, 197 ja 200 kehtestatud korras.

§ 311. Kassatsiooniastme kohtu volitused

Kui kohus on asja kassatsiooni korras läbi vaadanud, on tal oma määrusega õigus:

1) jätta otsus muutmata, kaebus või protest aga rahuldamata;
2) tühistada otsus tervikuna või osaliselt ja saata asi esimese astme kohtusse uueks läbivaatamiseks;
3) tühistada otsus tervikuna või osaliselt ja lõpetada asja menetlus või jätta hagi läbi vaatamata;
4) muuta otsus või teha uus otsus ilma asja uueks läbivaatamiseks andmata, kui asjas ei ole vajalik tõendite täiendav kogumine või kontrollimine, asjaolud on esimese astme kohtu poolt tuvastatud täielikult ja õigesti, kuid on tehtud viga materiaalõiguse normi rakendamisel.

§ 312. Alused kohtuotsuse tühistamiseks kassatsiooni korras

(1) Alusteks kohtuotsuse tühistamisel kassatsiooni korras ja esimese astme kohtusse uueks läbivaatamiseks andmisel on:
1) asjas tähtsust omavate asjaolude mittetäielik väljaselgitamine;
2) asjas tähtsust omavate, kohtu poolt tuvastatuks peetud asjaolude tõendamatus;
3) otsuses toodud kohtu järelduste mittevastavus asjaoludele;
4) materiaal- või protsessuaalõiguse normide rikkumine või ebaõige rakendamine.
(2) Sisuliselt õiget kohtuotsust ei või tühistada ainuüksi vormilistel kaalutlustel.

§ 313. Materiaalõiguse normide rikkumine või ebaõige rakendamine

Materiaalõiguse normide rikkumiseks või ebaõigeks rakendamiseks loetakse:

1) kui kohus ei rakendanud seadust, mis rakendamisele kuulus;
2) kui kohus rakendas seadust, mis rakendamisele ei kuulunud;
3) kui kohus ebaõigesti tõlgendas seadust.

§ 314. Protsessuaalõiguse normide rikkumine või ebaõige rakendamine

(1) Protsessuaalõiguse normide rikkumine või ebaõige rakendamine on aluseks otsuse tühistamisele ainult tingimusel, kui see rikkumine viis või võis viia asja ebaõigele otsustamisele.

(2) Otsus kuulub igal juhul tühistamisele:

1) kui asi vaadati läbi ebaseadusliku kohtukoosseisu poolt;

2) kui asi vaadati kohtu poolt läbi mõne asjast osavõtva isiku puudumisel, kellele ei teatatud kohtuistungi ajast ja kohast;

3) kui asja läbivaatamisel rikuti eeskirju kohtumenetluse keele kohta;

4) kui kohus lahendas küsimuse isikute õiguste ja kohustuste kohta, keda asjasse kaasa ei tõmmatud;

5) kui otsuse tegemisel rikuti kohtunike nõupidamise saladust;

6) kui otsusele ei ole alla kirjutanud mõni kohtunikest või kui otsusele on alla kirjutanud mitte need kohtunikud, kes on märgitud otsuses;

7) kui otsus tehti mitte nende kohtunike poolt, kes kuulusid asja läbivaatava kohtu koosseisu;

8) kui asjas puudub kohtuistungi protokoll.

§ 315. Otsuse tühistamine ühes asja menetluse lõpetamisega või hagi läbi vaatamata jätmisega

Kohtuotsus kuulub kassatsiooni korras tühistamisele ühes asja menetluse lõpetamisega või hagi läbi vaatamata jätmisega käesoleva koodeksi §-des 226 ja 230 tähendatud alustel.

§ 316. Kassatsiooniastme kohtu juhendid õigusnormide rikkumise suhtes, mis ei ole aluseks otsuse tühistamisele

Kui kassatsiooniastme kohus teeb kindlaks, et õigusnormide rikkumised asja läbivaadanud kohtu poolt ei ole aluseks otsuse tühistamisele, peab ta kassatsioonimääruses või spetsiaalselt tehtud erimääruses nendele tähelepanu juhtima.

§ 317. Kassatsiooniastme kohtu määrus

Kassatsiooniastme kohtu lahend, millega otsustatakse küsimus otsuse seaduslikkuse ja põhjendatuse kohta, vormistatakse määrusena.

§ 318. Kassatsiooniastme kohtu määruse sisu

(1) Kassatsiooniastme kohtu määruses peab olema märgitud:

1) määruse tegemise aeg ja koht;

2) määruse teinud kohtu nimetus ja koosseis;

3) arvamuse andnud prokurör ja teised isikud, kes võtsid osa asja läbivaatamisest kassatsiooniastme kohtus;

4) kassatsioonikaebuse või -protesti esitanud isik;

5) otsuse, kassatsioonikaebuse või -protesti, esitatud materjalide, kassatsiooniastme kohtus asja läbivaatamisest osavõtnud isikute seletuste ja prokuröri arvamuse lühike sisu;

6) motiivid, mille alusel kohus jõudis oma järeldustele, ja viide seadustele, milledest kohus juhindus;

7) kohtumäärus.

(2) Kassatsioonikaebuse või -protesti tagasilükkamise korral peab kohus oma määruses märkima motiivid, mille alusel kaebuse või protesti põhjendid tunnistati ebaõigeks või miks need ei ole aluseks otsuse tühistamisele.

(3) Otsuse tühistamise ja asja uueks läbivaatamiseks saatmise korral peab kohus oma määruses märkima, milles seisnes tühistatava otsuse põhjendamatus, millist seadust kohus rikkus ja milles see rikkumine seisnes, millised asjaolud on vaja välja selgitada, milliseid tõendeid tuleb nõuda, samuti ka, milliseid muid toiminguid peab tegema esimese astme kohus.

§ 319. Kassatsiooniastme kohtu määruse seadusjõud

Kassatsiooniastme kohtu määrus jõustub tegemise momendist ja edasikaebamisele ei kuulu.

§ 320. Kassatsiooniastme kohtu erimäärus

Kassatsiooni korras asja läbivaataval kohtul on õigus teha erimäärus käesoleva koodeksi §-s 235 ettenähtud juhtudel.

§ 321. Kassatsiooniastme kohtu juhendite kohustuslikkus

(1) Kassatsiooni korras asja läbivaadanud kohtu määruses toodud juhendid on kohustuslikud antud asja uuesti läbivaatavale kohtule.

(2) Kassatsiooni korras asja läbivaataval kohtul ei ole õigust tuvastada ega lugeda tõendatuks asja-

olusid, mis otsusega ei olnud tuvastatud ega tagasi lükatud, ette otsustada küsimusi ühe või teise tõendi usaldusväärsuse või mitteusaldusväärsuse kohta, ühtede tõendite eeliste kohta teiste suhtes, samuti selle kohta, millist materiaalõiguse normi peab rakendama ja milline otsus peab olema tehtud asja uuel läbivaatamisel.

39. peatükk

KOHTUMÄÄRUSTE PEALE EDASIKAEBAMINE JA PROTESTIMINE

§ 322. Esimese astme kohtu määruste peale edasikaebamise ja protestimise õigus

(1) Esimese astme kohtu määruste peale, välja arvatud Eesti NSV Ülemkohtu määrused, võivad pooled ja teised asjast osavõtvad isikud eraldi kohtuotsusest edasi kaevata ja prokurör protestida kassatsiooniastme kohtusse kümne päeva jooksul, arvates määruse kuulutamisele järgnevast päevast:

1) juhtudel, mis on ette nähtud käesoleva koodeksiga;

2) juhtudel, kui kohtumäärus takistab asja edasise liikumise võimalust.

(2) Esimese astme kohtu ülejäänud määruste peale erikaebust või -protesti ei esitata, kuid vastuväiteid nendele määrustele võib sisse võtta kassatsioonikaebusesse või -protesti.

§ 323. Erikaebuste ja -protestide esitamise ja läbivaatamise kord

Erikaebused ja -protestid esitatakse ja vaadatakse läbi käesoleva koodeksi 38. peatüki vastavates paragrahvides kindlaksmääratud korras.

§ 324. Kassatsiooniastme kohtu volitused

Pärast erikaebuse või -protesti läbivaatamist on kassatsiooniastme kohtul õigus:

1) jätta määrus muutmata, kaebus või protest aga rahuldamata;

2) tühistada määrus täielikult või osaliselt ja anda küsimus esimese astme kohtusse uueks läbivaatamiseks;

3) tühistada määrus täielikult või osaliselt ja oma määrusega lahendada küsimus sisuliselt.

§ 325. Erikaebuse või -protesti kohta tehtud kassatsiooniastme kohtu määruse seadusjõud

Erikaebuse või -protesti kohta tehtud kassatsiooniastme kohtu määrus edasikaebamisele ei kuulu ja jõustub vahetult pärast tegemist.

V OSA

KOHTUOTSUSTE TÄITMINE

40. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 326. Kohtute ja teiste organite täitmisele kuuluvad lahendid

Koodeksi käesoleva osa eeskirjade järgi kuuluvad täitmisele:

1) kohtuotsused ja -määrused tsiviilasjades;

2) kohtuotsused ja -määrused kriminaalasjades varaliste sissenõuete osas;

3) kohtuniku või kohtu määrused ja ühiskondlikud otsused varaliste sissenõuete osas toimepandud administratiivüleastumise eest;

4) kohtu poolt kinnitatud kokkulepped;

5) notariaalorganite täitepealdised;

6) arbitraažiorganite otsused seaduses ettenähtud juhtudel;

7) Üleliidulise Kaubanduspalati juures asuvate Mere- ja Väliskaubanduse Arbitraaži Komisjonide ja üksikute asjade läbivaatamiseks spetsiaalselt moodustatud arbitraažide otsused;

8) maksja poolt aktsepteeritud tähtajaliselt tasumata makselised nõudmised;

9) seltsimehelike kohtute otsused varaliste sissenõuete osas;

10) vahekohtute otsused;
11) töötülide komisjonide otsused;
12) ametiühingu vabriku-, tehase- või kohalike komiteede otsused töötülides ja kehavigastusega või mõne muu terviserikkega, samuti ka toitja surmaga tekitatud kahju hüvitamise asjades;
13) alaealiste asjade komisjonide otsused rahaliste sissenõuete asjades seaduses ettenähtud juhtudel;
14) nende administratiivorganite või ametiisikute määrused, kellele on seadusega antud õigus teha kodanikelt sissenõudmisi vastuvaidlematus korras;
15) rajooni, linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsused kodanikule isikliku omandiõiguse alusel kuuluva teise maja sundkorras müümise kohta;
16) küla, alevi ja linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsused kahju sissenõudmise kohta riigiasutustelt, ettevõtetelt, kolhoosidelt ja muudelt kooperatiivsetelt ning ühiskondlikelt organisatsioonidelt kultuuride ja istandike kahjustamise pärast;
17) välisriigi kohtute otsused seaduses ettenähtud juhtudel.

§ 327. Täitedokumendid

Täitedokumentideks on:
1) täitelehed, mis on välja antud kohtuotsuste ja -määruste, kohtu poolt kinnitatud kokkulepete, seltsimehelike kohtute, kodanikevahelistes vaidlustes vahekohtu otsuste, ühiskondlike otsuste, väliskaubanduse arbitraaži komisjoni ja üksikute asjade läbivaatamiseks spetsiaalselt moodustatud arbitraažide ning välisriigi kohtute otsuste alusel;

2) notariaalorganite täitepealdised;

3) arbitraažiorganite käsud, mis on välja antud seaduses ettenähtud juhtudel arbitraaži otsuste ja vahekohtu otsuste alusel vaidlustes riigiasutuste, ettevõtete, kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vahel;

4) Merearbitraaži komisjoni esimehe pealdised otsuse jõustumise kohta;

5) maksja poolt aktsepteeritud tähtajaliselt tasumata makselised nõudmised;

6) tõendid, mis on välja antud ametiühingu vabriku-, tehase- või kohalike komiteede poolt töötülide komisjonide või ametiühingu vabriku-, tehase- või kohalike komiteede otsuste alusel töötülides ja kehavigastusega või mõne muu terviserikkega, samuti ka toitja surmaga tekitatud kahju hüvitamise vaidlustes;

7) alaealiste asjade komisjonide otsused rahaliste sissenõuete kohta;

8) administratiivorganite määrused kodanikelt vastuvaidlematus korras tehtavate sissenõuete kohta;

9) rajooni, linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsused kodanikule isikliku omandiõiguse alusel kuuluva teise maja sundkorras müümise kohta;

10) küla, alevi ja linna töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsused kahju sissenõudmise kohta riigiasutustelt, ettevõtetelt, kolhoosidelt ja muudelt kooperatiivsetelt ning ühiskondlikelt organisatsioonidelt kultuuride ja istandike kahjustamise eest.

§ 328. Täitelehe väljaandmine

(1) Kohus annab sissenõudjale täitelehe välja pärast otsuse jõustumist, välja arvatud viivita-

matu täitmise juhud, mil täiteleht antakse välja vahetult pärast otsuse tegemist.

(2) Täiteleht antakse välja sissenõudjale või saadetakse tema palvel kohtu poolt vahetult täitmiseks.

(3) Vara konfiskeerimise, rahasummade riigituludesse sissenõudmise, riiklikule või ühiskondlikule varale kuriteoga tekitatud kahju sissenõudmise, alimentide sissenõudmise, kehavigastusega või mõne muu terviserikkega, samuti toitja surmaga tekitatud kahju hüvitamise, tööaja ebaõiges vallandamises või üleviimises või tööle ennistamise kohta tehtud kohtuotsuse mittetäitmises süüdi olevatelt ametiisikutelt rahasummade sissenõudmise korral saadab kohus täitelehe täitmiseks oma initsiatiivil, millest teatab vastavale rahandusorganile või sissenõudjale.

§ 329. Ühe otsuse alusel mitme täitelehe väljaandmine

(1) Iga otsuse alusel antakse välja üks täiteleht. Kui aga täitmine peab toimuma erinevates kohtades või kui otsus on tehtud mitme hageja kasuks või mitme kostja vastu, võib kohus sissenõudjate palvel välja anda mitu täitelehte, näidates täpselt täitmise koha või otsuse selle osa, mis antud lehe järgi kuulub täitmisele.

(2) Solidaarsetelt kostjatelt rahasummade sissenõudmise kohta tehtud kohtuotsuse alusel võib sissenõudja palvel välja anda mitu täitelehte vastavalt solidaarsete kostjate arvule. Igas täitelehes peab olema märgitud sissenõude üldsumma ja loetletud kõik kostjad ühes nende solidaarse vastutuse äranäitamisega.

§ 330. Täitelehe sisu

(1) Täitelehes peab olema märgitud:
1) täitelehe väljaandnud kohtu nimetus;
2) asi, mille kohta täiteleht on välja antud;
3) otsuse tegemise aeg;
4) otsuse resolutiivosa (sõna-sõnalt);
5) otsuse jõustumise aeg;
6) täitelehe väljaandmise aeg;
7) sissenõudja ja võlgniku nimed ja nende aadressid.

(2) Teiste täitedokumentide sisu määratakse kindlaks vastava seadusandlusega.

§ 331. Täitelehe dublikaadi väljaandmine

Täitelehe kaotamise korral võib otsuse teinud kohus välja anda dublikaadi. Avaldus dublikaadi väljaandmise kohta vaadatakse läbi kohtuistungil, millest teatatakse asjast osavõtvatele isikutele, kuid nende mitteilmumine ei takista dublikaadi väljaandmise küsimuse lahendamist. Dublikaadi väljaandmise küsimuses tehtud kohtumääruse peale võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 332. Vastutus täitelehe kaotamise eest

Kohus võib kohtutäituri ettepanekul määrata ametiisikule, kes on süüdi temale üleantud täitelehe või muu täitedokumendi kaotamises, rahatrahvi kuni 10 rubla, kui ametiisiku tegevus ei too endaga kaasa kriminaalvastutust.

§ 333. Täitedokumentide täitmiseks esitamise tähtajad

(1) Kohtuotsust asjas, milles kas või üks pooltest on kodanik, võib esitada sundkorras täitmiseks kolme aasta jooksul, arvates jõustumise momen-

dist, kõikides teistes asjades aga ühe aasta jooksul, kui seadusandlusega ei ole kehtestatud muid tähtaegu.

(2) Käesoleva koodeksi §-s 326 ettenähtud teiste lahendite täitmiseks esitamise tähtajad määratakse vastava seadusandlusega.

(3) Käesoleva paragrahvi esimeses lõikes kindlaksmääratud tähtajad kehtivad perioodiliste maksete sissenõudmise otsuste puhul iga üksiku makse kohta eraldi ja nende kulgemine algab iga makse tähtaja saabumise päevast.

§ 334. Täitedokumendi esitamise aegumise tähtaja katkemine

(1) Aegumistähtajad katkevad täitedokumendi täitmiseks esitamisega, kui seadusandlusega ei ole määratud teisiti.

(2) Kui üks või mõlemad pooled asjas on kodanikud, katkeb aegumistähtaeg ka otsuse osalise täitmisega.

§ 335. Täitedokumendi täitmiseks esitamise möödalastud tähtaja ennistamine

(1) Kui kohus tunnistab täitelehe või notari täitepealdise täitmiseks esitamise tähtaja möödalaskmise põhjused mõjuvaiks, võib möödalastud tähtaja sissenõudjatele ennistada, kui seaduses ei ole määratud teisiti.

(2) Avaldus möödalastud tähtaja ennistamiseks esitatakse kohtule, kes tegi otsuse, või kohtule täitmiskoha järgi. Avaldus vaadatakse läbi kohtuistungil. Asjast osavõtvatele isikutele teatatakse istungi aeg ja koht, kuid nende mitteilmumine ei takista möödalastud tähtaja ennistamise küsimuse lahendamist.

(3) Kohtumääruse peale tähtaja ennistamise küsimuses võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 336. Kohtutäiturid

Kohtute ja teiste käesoleva koodeksi §-s 326 loetletud organite lahendeid täidavad rajoonide (linnade) rahvakohtute kohtutäiturid.

§ 337. Kontroll otsuste täitmise üle

Kohtuotsuste õiget ja õigeaegset täitmist kontrollib kohtunik.

§ 338. Kohtutäituri taandamine

(1) Kohtutäitur ei või täitmisest osa võtta, kui on olemas käesoleva koodeksi § 22 punktides 2 ja 3 tähendatud alused.

(2) Avaldatud taandus lahendatakse käesoleva koodeksi §-des 26 ja 27 kehtestatud korras. Kohtumääruse peale kohtutäituri taandamisest keeldumise kohta võib esitada erikaebuse või -protesti. Kuid kaebuse või protesti esitamine ei peata täitetoimingute teostamist.

(3) Kohtutäituri taandamise korral antakse täiteleht kohtuniku määruse alusel üle sama kohtu teisele kohtutäiturile või suunatakse teise rahvakohtusse.

§ 339. Kohtutäituri toimingute üldised tingimused

(1) Otsuste täitmist teostavad kohtutäiturid, kes on võlgnike elu- või töökohajärgse või tema vara asukoha järgse kohtu juures, on aga võlgnikuks juriidiline isik, siis tema organi või vara asukoha järgse kohtu juures. Vajalikel juhtudel jätkab kohtutäitur täitetoiminguid väljaspool tema poolt

teenindatavat jaoskonda, kuid ühe linna või rajooni piirides.

(2) Kui võlgnik lahkus teise kohtu tegevuspiirkonda ja tema aadress on kohtutäiturile teada, saadab kohtutäitur täitedokumendi võlgniku uue elukoha järgi, millest teatab sissenõudjale.

(3) Kohtutäitur asub otsuse täitmisele käesoleva koodeksi §-s 4 loetletud isikute avaldusel. Käesoleva koodeksi § 328 lg. 3 ettenähtud juhtudel asub kohtutäitur täitmisele kohtuniku ettepanekul.

(4) Mittetööpäevadel lubatakse otsuse täitmist ainult edasilükkamatutel juhtudel ja selle kohtu rahvakohtuniku loal, kelle juures on kohtutäitur.

(5) Ööajal, see on kella 22-st kuni kella 6-ni kohaliku aja järgi, otsuste täitmist ei lubata.

(6) Sissenõudjal ja võlgnikul on õigus viibida kohtutäituri toimingute juures otsuse täitmisel ja saada kohtult vajalikke õiendeid, mis on seoses otsuse täitmisega.

§ 340. Võlgniku tagaotsimine

(1) Alimentide sissenõudmise ja kehavigastusega või mõne muu terviserikkega, samuti toitja surmaga tekitatud kahju hüvitamise asjades, kui võlgniku asukoht ei ole teada, teeb kohtunik määruse võlgniku tagaotsimise kohta miilitsaorganite kaudu.

(2) Otsuste täitmisel sissenõuete suhtes kodanikelt riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide kasuks, kui võlgniku asukoht ei ole teada, võib kohus teha määruse võlgniku tagaotsimise kohta miilitsaorganite kaudu.

(3) Tagaotsimise kulud kantakse võlgniku arvele.

§ 341. Kohtutäituri nõudmiste kohustuslikkus

(1) Vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilkohtumenetluse aluste» §-le 55 on kohtutäituri nõudmised kohtuotsuste täitmisel kohustuslikud kõikidele riigiasutustele, ettevõtetele, kolhoosidele ja muudele kooperatiivsetele ning ühiskondlikele organisatsioonidele, ametiisikutele ja kodanikele kogu NSV Liidu territooriumil.

(2) Juhul kui kohtutäiturile avaldatakse otsuse täitmisel vastupanu, koostab kohtutäitur manukate juuresolekul selle kohta akti ja pöördub võimuorganite poole abisaamiseks takistuste kõrvaldamiseks. Kohtutäituri ja manukate poolt allakirjutatud akt esitatakse rahvakohtunikule nende isikute vastutusele võtmise küsimuse lahendamiseks, kes osutasid vastupanu kohtutäiturile.

§ 342. Täitmisele kuuluva otsuse selgitamine

Täitmisele kuuluva otsuse ebaselguse korral on kohtutäituril õigus pöörduda selgituse saamiseks otsuse teinud kohtu poole. Otsuse selgitamine toimub käesoleva koodeksi §-s 212 kindlaksmääratud eeskirjade järgi.

§ 343. Otsuse täitmise pikendamine ja ajatamine, otsuse täitmise viisi ja korra muutmine

Selliste asjaolude esinemise korral, mis teevad otsuse täitmise raskeks või võimatuks, on kohtutäituril õigus tõstatada asja otsustanud kohtu ees küsimus täitmise pikendamise või ajatamise kohta, samuti ka otsuse täitmise viisi ja korra muutmise kohta. Selline kohtutäituri avaldus vaadatakse läbi käesoleva koodeksi §-s 213 kindlaksmääratud korras.

§ 344. Ettepanek otsuse vabatahtlikuks täitmiseks

(1) Otsuse täitmisele asumisel saadab kohtutäitur võlgnikule ettepaneku otsuse vabatahtlikuks täitmiseks 5 päeva jooksul.

(2) Ettepanek vabatahtlikuks täitmiseks antakse võlgnikule kätte käesoleva koodeksi 8. peatükis kindlaksmääratud eeskirjade kohaselt. Vajalikel juhtudel võib kohtutäitur üheaegselt ettepaneku kätteandmisega võlgniku varale panna aresti.

§ 345. Kohtuotsuse täitmine sundkorras

Kohtuotsuste täitmine sundkorras toimub vabatahtlikuks täitmiseks ettenähtud tähtaja möödumisel, mis on võlgnikule antud vastavalt käesoleva koodeksi §-le 344.

§ 346. Sundkorras täitmise abinõud

Sundkorras täitmise abinõudeks on:

1) sissenõude pööramine võlgniku varale vara arestimise ja müümise teel;

2) sissenõude pööramine võlgniku töötasule, pensionile, stipendiumile ja muudele sissetuleku liikidele;

3) sissenõude pööramine võlgniku rahasummadele ja varale, mis on teiste isikute juures;

4) võlgnikult kohtuotsuses märgitud konkreetsete esemete äravõtmine ja üleandmine sissenõudjale;

5) muud abinõud, mis kooskõlas seadusega on otsuses märgitud.

§ 347. Võlgniku ruumide vaatlus

(1) Täitetoimingute teostamisel on kohtutäituril õigus, kui see on vajalik sissenõude tegemiseks.

toimetada võlgniku ruumide ja tema hoiukohtade vaatlust.

(2) Juhul kui võlgnik keeldub lubamast kohtutäituril pääseda ruumi, kutsub kohtutäitur vajaduse korral miilitsa esindaja või töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee esindaja, samuti ka manuka, kelle juuresolekul avab ruumi.

§ 348. Täitetoimingute edasilükkamine

Kohtutäitur võib täitetoimingute teostamise edasi lükata ainult sissenõudja avalduse või kohtuniku määruse alusel.

§ 349. Kohtuniku kohustus peatada täitemenetlus

Kohtunik peab täitemenetluse peatama:

1) võlgniku surma korral, kui kohtu poolt tuvastatud õigussuhe võimaldab õigusjärglust;

2) kui võlgnik kaotab teovõime;

3) kui võlgnik viibib NSV Liidu relvastatud jõudude tegevväeosas või NSV Liidu relvastatud jõudude tegevväeosas viibiva sissenõudja avaldusel;

4) vara arestist vabastamise hagi esitamisel;

5) kui võlgnik vaidlustab täitedokumenti hagikorras, kui selline vaidlustamine on seadusandlusega lubatud;

6) kaebuse esitamisel administratiivorganite tegevuse peale (käesoleva koodeksi § 242);

7) ametiisikute määruste järgi, kellele on seadusandlusega antud otsuse täitmise peatamise õigus.

§ 350. Kohtuniku õigus peatada täitemenetlus

Kohtunik võib täitemenetluse peatada:

1) võlgnikuks oleva juriidilise isiku olemasolu lõppemise korral;

2) võlgniku avaldusel, kes viibib NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisus ajateenistuses või on kaasa tõmmatud mingi riikliku kohustuse täitmiseks;

3) võlgniku viibimise korral pikaajalisel teenistuslikul komandeeringul;

4) võlgniku raske haigestumise korral või tema viibimisel raviasutuses;

5) kaebuse esitamisel kohtutäituri tegevuse peale;

6) võlgniku tagaotsimise korral käesoleva koodeksi §-s 340 ettenähtud juhtudel.

§ 351. Täitemenetluse peatamise tähtajad

(1) Täitemenetlus peatatakse

1) käesoleva koodeksi § 349 punktides 1 ja 2 ning § 350 punktis 1 ettenähtud juhtudel — kuni võlgniku õigusjärglase kindlaksmääramiseni või kuni teovõimetule võlgnikule esindaja määramiseni;

2) käesoleva koodeksi § 349 punktis 3 ja § 350 punktides 2, 3 ja 6 ettenähtud juhtudel — kuni sissenõudja või võlgnik vabaneb NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisust, lõpetab riikliku kohustuse täitmise, tuleb tagasi teenistuslikult komandeeringult või kuni toimub võlgniku tagaotsimine;

3) käesoleva koodeksi § 349 punktides 4, 5 ja 6 ning § 350 punktis 5 ettenähtud juhtudel — kuni kohtuotsuse või -määruse jõustumiseni;

4) käesoleva koodeksi § 349 punktis 7 ettenäh-

tud juhul — kuni järelevalvemenetluse lõppemiseni või kuni vastava ametiisiku korralduseni peatamise tühistamise kohta.

(2) Käesoleva koodeksi § 350 punktis 4 ettenähtud juhtudel määratakse täitemenetluse peatamise tähtaeg kohtuniku äranägemisel.

(3) Täitemenetlus uuendatakse sissenõudja avalduse alusel või kohtuniku initsiatiivil pärast asjaolude kõrvaldamist, mis tingisid selle peatamise.

§ 352. Täitemenetluse lõpetamine

(1) Täitemenetlus lõpetatakse:

1) kui sissenõudja loobus sissenõudest;

2) kui sissenõudja ja võlgnik sõlmisid kokkuleppe;

3) kui pärast sissenõudjaks või võlgnikuks oleva kodaniku surma otsusega kinnitatud nõuded või kohustused ei või üle minna surnud isiku õigusjärglasele;

4) kui antud liiki sissenõudeks on seadusega kindlaksmääratud aegumistähtaeg mööda lastud;

5) kui on muudetud otsus või määrus, mille alusel täiteleht välja anti.

(2) Kui sissenõudja sissenõudest loobub ning sissenõudja ja võlgniku vahel sõlmitakse kokkulepe, rakendatakse vastavalt käesoleva koodeksi §-s 175 ettenähtud eeskirju.

(3) Täitemenetluse lõpetamise juhtudel tühistatakse kõik kohtutäituri poolt rakendatud täitmisabinõud. Lõpetatud täitemenetlust ei saa uuesti alustada.

§ 353. Täitedokumentide tagastamine sissenõudjale

(1) Täitedokument, mille järgi sissenõudmist ei

teostatud või teostati osaliselt, tagastatakse sissenõudjale:

1) sissenõudja avaldusel;

2) kui võlgnikul puudub vara või tulu, millele võib pöörata sissenõude;

3) kui sissenõudja loobus otsuse täitmisel müümatajäänud võlgniku vara endale jätmisest (käesoleva koodeksi §-d 375—381) või võlgnikult äravõetud, kohtuotsuses tähendatud konkreetsete esemete vastuvõtmisest;

4) kui sissenõudja ei ela või ei tööta või tema vara ei asu võlgniku poolt näidatud aadressil, välja arvatud käesoleva koodeksi §-s 340 ettenähtud juhud.

(2) Käesoleva paragrahvi punktides 2, 3 ja 4 tähendatud juhtudel koostab kohtutäitur vastava akti, mida kontrollitakse ja kinnitatakse rahvakohtuniku määrusega.

(3) Täitedokumendi tagastamine sissenõudjale ei takista selle dokumendi esitamist uueks täitmiseks seaduses kindlaksmääratud tähtaja piirides. Aegumise tähtaja uus kulgemine algab täitedokumendi sissenõudjale tagastamise momendist.

§ 354. Täitemenetluse peatamise või lõpetamise ja täitedokumendi sissenõudjale tagastamise küsimuste läbivaatamise kord

(1) Täitemenetluse peatamise või lõpetamise ja täitedokumendi sissenõudjale tagastamise küsimused vaadatakse läbi selle kohtu rahvakohtuniku poolt, kelle juures on kohtutäitur, millest teatatakse asjast osavõtvatele isikutele. Nende isikute mitteilmumine ei takista aga tähendatud küsimuste lahendamist.

(2) Kohtuniku määruse peale täitemenetluse

peatamise, lõpetamise ja täitedokumendi sissenõudjale tagastamise kohta võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 355. Otsuse täitmisega seotud kulud

(1) Vajalikud kulud otsuse täitmisel, mis on seotud võlgniku vara hoidmisega ja veoga, vara enampakkumisel müümise kohta kuulutuse avaldamisega, ekspertide töö tasustamisega ja kohtutäituri sõiduga täitmiskohta, tasutakse selle kohtu eelarvest, kelle juures on kohtutäitur.

(2) Need kulud nõutakse rahvakohtuniku määruse alusel täidetava otsuse järgi võlgnikult sisse riigi kasuks. Selle määruse peale võib esitada erikaebuse või -protesti.

41. peatükk

OTSUSTE TÄITMINE KODANIKE SUHTES

§ 356. Sissenõude pööramine võlgniku varale

(1) Sissenõue kodanikelt pööratakse võlgniku isiklikule varale, samuti ka tema osale kaasomandist, abikaasade ühisomandist, samuti ka kolhoosipere või üksiktalundite varast.

(2) Kuriteoga tekitatud kahju hüvitamise sissenõuet võib pöörata ka abikaasade ühisomandiks olevale varale ja kolhoosipere või üksiktalundi varale, kui kohtuotsusega kriminaalasjas on tuvastatud, et see vara oli soetud kuritegelikul teel saadud vahendite arvel.

(3) Võlgniku varale ei pöörata sissenõuet, kui sissenõude suurus ei ületa kuupalga või muu töötasu, pensioni või stipendiumi seda osa, millele seaduse järgi võib sissenõuet pöörata.

(4) Kolhoosipere või üksiktalundi kohustustest tuleneva võlgnevuse sissenõue pööratakse pere või majandi varale.

§ 357. Vara, millele ei või pöörata sissenõuet

Otsuste täitmisel kodanike suhtes ei või sissenõuet pöörata võlgniku ja tema ülalpidamisel olevate isikute toiduainetele, riietusesemetele, koduse sisustuse ja tarbeesemetele, kariloomadele ja kodulindudele vajaliku arvu ulatuses, samuti ka muule varale vastavalt käesoleva koodeksi lisas nr. 1 antud loetelule.

§ 358. Võlgniku vara arestimine

Võlgniku vara arestimiseks on vara üleskirjutamine ja selle käsutamise keelamine.

§ 359. Võlgniku vara üleskirjutamine

(1) Kohtutäitur kirjutab üles võlgniku vara sellisel hulgal, mis on vajalik sissenõudjale välja mõistetud summade ja täitmisega seoses olevate kulude katmiseks. Kohtutäitur võib üleskirjutatud esemed pitseerida.

(2) Võlgniku vara üleskirjutamine toimub võlgniku ja manukate juuresolekul. Võlgniku äraolekul toimub üleskirjutamine võlgniku mõne täisealise perekonnaliikme, nende isikute äraolekul aga majavalitsuse või küla või alevi töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee volinike juuresolekul.

(3) Vara üleskirjutamise juures on võlgnikul õigus näidata kohtutäiturile esemeid, millele tuleb sissenõue pöörata esimeses järjekorras. Kohtutäitur peab sellise avalduse rahuldama, kui see ei takista otsuse täitmist.

§ 360. Vara arestimise akti sisu

(1) Vara arestimise aktis peab olema märgitud:

1) akti koostamise aeg ja koht;
2) akti koostanud kohtutäitur ja samuti ka akti koostamise juures viibinud isikud;
3) kohtu nimetus ja otsus, mida täidetakse;
4) sissenõudja ja võlgniku nimed;
5) iga akti kantud eseme nimetus ja eristavad tunnusmärgid (kaal, mõõt, kulumisaste jne.), iga eseme hind eraldi ja kogu vara väärtus;
6) esemete pitseerimine, kui see aset leidis;
7) isiku nimi ja aadress, kellele üleskirjutatud vara hoiule anti, kui vara hoidmist ei pandud võlgnikule endale;
8) märkus võlgnikule ja teistele isikutele kohtutäituri toimingute peale edasikaebamise korra ja tähtaja selgitamise kohta, samuti võlgnikule või vara hoidjale nende kohustuste kohta vara hoidmise alal ja vastutuse kohta hoiule antud vara raiskamise, võõrandamise või varjamise eest;
9) sissenõudja, võlgniku ja vara üleskirjutamise juures viibinud isikute märkused ja avaldused ning kohtutäituri korraldused nende kohta.

(2) Vara arestimise aktile kirjutavad alla kohtutäitur, sissenõudja, võlgnik, vara hoidja ja teised akti koostamise juures viibinud isikud. Arestimise akti ärakiri antakse kätte võlgnikule.

§ 361. Võlgniku vara hindamine

Üleskirjutatud vara hindab kohtutäitur. Kui üksikute esemete hindamine osutub raskeks või kui võlgnik või sissenõudja vaidleb kohtutäituri hindamise vastu, kutsub kohtutäitur vara väärtuse kindlaksmääramiseks eksperdi.

§ 362. Vara hoidmine

(1) Võlgniku vara antakse allkirja vastu hoiule võlgnikule või teistele kohtutäituri poolt määratud isikutele. Hoidja võib seda vara kasutada, kui vara omaduste tõttu kasutamisega ei kaasne vara hävimine või selle väärtuse vähenemine.

(2) Hoidja, kui selleks ei ole võlgnik või tema perekonnaliige, saab hoidmise eest tasu kindlaksmääratud tariifi järgi. Peale selle tasutakse temale vara hoidmiseks tegelikult tehtud vajalike kulude eest, maha arvates vara kasutamisest tegelikult saadud kasu.

§ 363. Võlgnikult äravõetud väärtuste hoidmine

(1) Võlgnikult äravõetud kulla, hõbeda, plaatina ja plaatinarühma kuuluvad metallid valmistoodetes, murrus, kangides, toorkujul ja müntides, väärriskivid, pärlid, välisvaluuta, välisvaluutas väljakirjutatud tšekid ja väärtpaberid annab kohtutäitur hoiule NSV Liidu Riigipanga asutusele.

(2) Riigilaenu obligatsioonid võtab kohtutäitur võlgnikult ära ja annab hoiule lähimale riiklikule töö-hoiukassale.

(3) Võlgniku juurest leitud rahasummad, mis on vajalikud sissenõudjale väljamõistetud summade ja täitmisega seoses olevate kulude katmiseks, võetakse võlgnikult ära ja kantakse kohtutäituri poolt selle kohtu deposiitarvele, kelle juures on kohtutäitur.

§ 364. Vara hoidja vastutus

Hoiule antud vara raiskamise, võõrandamise või varjamise korral kannab hoidja peale materiaalse

vastutuse kahju eest ka kriminaalvastutust «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» § 179 järgi.

§ 365. Eluhoonete arest

(1) Sissenõude pööramisel eluhoonele selgitab kohtutäitur välja, kas hoone kuulub võlgnikule, ehitise tegeliku väärtuse, kas hoonele on pandud arest ja kas temal lasuvad võlad.

(2) Teinud kindlaks, et eluhoone kuulub võlgnikule, kirjutab kohtutäitur üles kas terve hoone või selle osa, olenevalt sissenõude suurusest, paneb sellele aresti ja saadab ettepaneku arestimise registreerimise kohta kohaliku töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteele, samuti teatab sellest notariaalkontorile ehitise asukoha järgi.

(3) Panditud maja arestimisest teatab kohtutäitur viivitamatult pandi pidajale.

§ 366. Võlgniku osa määramine varas, mida ta valdab koos teiste isikutega

(1) Võlgniku osa kolhoosipere või üksiktalundi varas määrab kindlaks kohus kohtutäituri esildusel juhul, kui võlgniku vara oli mitteküllaldane sissenõutava summa kustutamiseks, millest teatatakse võlgnikule ja huvitatud isikutele. Nende mitteilmumine ei takista aga esildise läbivaatamist.

(2) Kohtumääruse peale, mis on tehtud pere varast võlgniku osa kindlaksmääramise küsimuses, võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 367. Sissenõude pööramine võlgniku rahale ja varale, mis on teiste isikute käes

(1) Sissenõude pööramisel võlgniku rahale ja varale, mis on teiste isikute käes, saadab kohtutäitur nendele isikutele järelepärimise selle kohta,

kas neil on mingit võlgniku vara ja kas nad on kohustatud maksma võlgnikule mingeid summasid, mis alusel ja millisel tähtajal.

(2) Samaaegselt teatatakse tähendatud isikutele, et kohtutäituri järelepärimise saamise momendist pannakse nende juures olevale võlgniku varale ja rahasummadele arest sissenõude summas ja et nad peavad kõik võlgnikul saadaolevad maksed kuni sissenõutavate summade täieliku kustutamiseni kandma sissenõudjate või kohtu deposiitarvele.

§ 368. Teiste isikute käes oleva vara arestimine

(1) Saanud vastuse, et võlgniku vara on teiste isikute käes, paneb kohtutäitur tähendatud varale aresti.

(2) Juhul kui võlgniku vara on teiste isikute käes nende vahel sõlmitud lepingu alusel, lahendatakse teistel isikutel lepingust tulenevate õiguste säilimise võimalikkus ja vara äravõtmise küsimus kohtu poolt.

(3) Riigiasutustes ja ettevõtetes asuvat võlgniku vara aresti alla ei panda.

§ 369. Sissenõude pööramine kodanike hoiustele

(1) Kodanike hoiustele riiklikes töö-hoiukassades ja NSV Liidu Riigipangas võib sissenõuet pöörata kohtuotsuse alusel kriminaalasjas, millega on rahuldatud kriminaalasjast tekkinud tsiviilhagi, või alimentide sissenõudmise (kui puudub palk või muu vara, millele võib pöörata sissenõuet) või abikaasade ühisomandis oleva hoiuse jaotamise hagis tehtud kohtuotsuse alusel.

(2) Kodanike hoiuste konfiskeerimine tähendatud krediidiasutustes võib toimuda kriminaalasjas jõustunud kohtuotsuse või vastavalt seadusele tehtud vara konfiskeerimise määruse alusel.

§ 370. Kohtutäituri nõudmiste mittetäitmise tagajärjed

Käesoleva koodeksi §-des 367, 383 ja 390 tähendatud nõudmiste mittetäitmise korral põhjustel, mida kohus ei tunnista mõjuvaiks, määrab kohus kohtutäituri ettepanekul vastavate asutuste, ettevõtete või organisatsioonide süüdiolevatele ametisikutele või kodanikele rahatrahvi kuni 10 rubla.

§ 371. Arestitud vara realiseerimine

Sõltuvalt arestimise alustest ja vara liikidest toimub võlgniku arestitud vara realiseerimine kohtutäituri, kaubandusorganisatsioonide, rahandusorganite ja krediidiasutuste poolt.

§ 372. Riigile üleantava vara realiseerimine

Võlgniku vara, mis on arestitud kriminaalasjas tehtud kohtuotsuse alusel vara konfiskeerimise osas või otsuse alusel vara üleandmise kohta riigile, realiseeritakse seaduses kindlaksmääratud korras rahandusorganite poolt.

§ 373. Väärtesemete realiseerimine

Võlgnikult äravõetud ja NSV Liidu Riigipanga asutustele üleantud kuld, hõbe, plaatina ja plaatinarühma kuuluvad metallid valmistoodetes, murrus, kangides, müntides ja toorkujul, vääriskivid, pärlid, välisvaluuta, välisvaluutas väljakirjutatud tšekid ja väärtpaberid makstakse välja

NSV Liidu Riigipanga, riigiasutuse või ettevõtte poolt, kellele need väärtused on kindlaksmääratud korras üle antud. Riigilaenu obligatsioonid makstakse välja riiklike töö-hoiukassade poolt.

§ 374. Arestitud vara realiseerimine müügi teel komisjonilisel alusel

(1) Võlgniku arestitud vara peale selle, mis on loetletud käesoleva koodeksi §-des 372, 373 ja 374, realiseeritakse müügi teel komisjonilepingu alusel riiklike ja kooperatiivsete kaubandusorganisatsioonide kaudu vara asukohas. Vara vedamist müümise eesmärgil teise linna või rajooni lubatakse ainult sissenõudja ja võlgniku mõlemapoolsel nõusolekul ja nende kulul.

(2) Arestitud vara äravõtmine ja selle müügile andmine toimub kohtutäituri poolt kindlaksmääratud tähtajal, kuid mitte enne viit päeva ja mitte hiljem kui üks kuu pärast arestimist. Kuni selle tähtaja saabumiseni on võlgnikul endal õigus kohtutäituri kontrollimisel vara realiseerida mitte madalama hinna järgi, kui on märgitud arestimise aktis.

(3) Toiduained ja muud kiiresti riknevad esemed võetakse ära ja antakse viivitamatult müügile.

(4) Summad, mis kaubandusorganisatsioonid saavad neile üleantud võlgniku vara müügist, kantakse kolme päeva jooksul, arvates müümise päevast, rahvakohtu desposiitarvele. Saadud rahast peavad kaubandusorganisatsioonid oma kasuks kinni seaduses kindlaksmääratud suuruses komisjonitasu.

(5) Võlgniku vara, mis ei ole müüdud kuu aja jooksul, arvates kaubandusorganisatsioonile üle-

andmise päevast, võib ümber hinnata juhul, kui sissenõudja keeldub vara endale jätmast, kas sissenõudja, võlgniku või kaubandusorganisatsiooni nõudel. Ümberhindamist teostab kohtutäitur kaubandusorganisatsiooni voliniku osavõtul. Ümberhindamise aeg ja koht teatatakse sissenõudjale ja võlgnikule, kuid nende mitteilmumine ei takista ümberhindamise küsimuse lahendamist. Sel juhul teatatakse sissenõudjale ja võlgnikule toimunud vara ümberhindamisest.

(6) Kui vara kahe kuu jooksul pärast ümberhindamist ei müüda, antakse sissenõudjale õigus see vara ümberhinnatud summas endale jätta. Kui sissenõudja loobub varast, tagastatakse see võlgnikule, täiteleht aga, kui kostjal ei ole muud vara või tulu, millele võib pöörata sissenõuet, tagastatakse sissenõudjale.

§ 375. Eluhoonete müümine avalikul enampakkumisel

Võlgnikule kuuluv eluhoone, millele on pööratud sissenõue, realiseeritakse müümise teel avalikul enampakkumisel käesoleva koodeksi § 374 lg. 2 märgitud tähtaegadel.

§ 376. Eelseisva enampakkumise teatavakstegemine

(1) Eelseisva enampakkumise teeb kohtutäitur teatavaks hiljemalt 10 päeva enne enampakkumist.

(2) Panditud maja enampakkumise teel müümise ajast ja kohast teatab kohtutäitur pandipidajale.

§ 377. Isikud, kellel ei ole õigust enampakkumisest osa võtta

Enampakkumisest ei või osa võtta riigiasutused, ettevõtted, kooperatiivsed (välja arvatud kolhoosid) ja ühiskondlikud organisatsioonid, samuti kohalike võimuorganite, kohtu, prokuratuuri ja miilitsa ametiisikud ning nende perekonnaliikmed.

§ 378. Enampakkumise läbiviimise kord

(1) Isikud, kes soovivad enampakkumisest osa võtta, peavad andma allkirja selle kohta, et neil ei ole «Eesti NSV tsiviilkoodeksis» ettenähtud takistusi ehitise omandamiseks, ja maksma kohtutäiturile kümne protsendi suuruse summa ehitise hinnast. Summa, mille maksis sisse isik, kes enampakkumisel ehitise ostis, arvatakse ostuhinna hulka. Teistele enampakkumisest osavõtjatele tagastatakse nende poolt ettemakstud summad viivitamatult pärast enampakkumise lõppemist.

(2) Enampakkumist alustatakse arestimisaktis märgitud müüdava ehitise väärtusest. Ehitis loetakse müüduks sellele isikule, kes pakkus enampakkumisel kõrgeima hinna.

(3) Ostja on kohustatud viie päeva jooksul pärast enampakkumise lõppemist tasuma kogu summa, mille eest ta ehitise ostis, arvesse võttes enne enampakkumise algust sissemakstud summa. Kui ehitise ostja ei tasu ettenähtud tähtajal tervelt temalt saadaolevat summat, siis enne enampakkumise algust sissemakstud summat temale ei tagastata ja see arvatakse riigi tuludesse. See summa arvatakse riigi tuludesse ka sel juhul, kui tehakse kindlaks, et ostjal ei olnud õigust enampakkumisest osa võtta.

(4) Kui ehitise ostja on kogu temalt saadaoleva summa tasunud, annab kohtutäitur ostjale üle akti ärakirja toimunud enampakkumise kohta.

§ 379. Enampakkumise kuulutamine nurjunuks

Kohtutäitur kuulutab enampakkumise nurjunuks:

1) kui enampakkumisele ilmus vähem kui kaks ostjat;

2) kui ilmunutest keegi ehitise esialgsele hindele juurde ei pakkunud;

3) kui ostja ei tasu viie päeva jooksul täielikult summat, mille eest ta ehitise ostis.

§ 380. Enampakkumise nurjunuks kuulutamise tagajärjed

(1) Enampakkumise nurjunuks kuulutamise korral antakse sissenõudjale õigus ehitis endale jätta esialgse hindesumma eest.

(2) Kui sellist avaldust ei esitata, määrab kohtutäitur mitte varem kui 10 päeva pärast enampakkumise nurjunuks kuulutamist teistkordse enampakkumise. Teistkordne enampakkumine tehakse teatavaks ja toimub esimese enampakkumise kohta kindlaksmääratud eeskirjade järgi ja algab kas hindesummast või esimesest pakutud summast.

(3) Juhul kui teistkordne enampakkumine kuulutatakse nurjunuks ja kui sissenõudja ei soovi müüdavat ehitist endale jätta, vabastatakse ehitis arestist.

§ 381. Enampakkumise kehtetuks tunnistamine

(1) Kolme aasta jooksul, arvates enampakkumise päevast, võib kohus enampakkumise kehte-

tuks tunnistada, kui see toimus kehtestatud eeskirjade rikkumisega või kui ehitis müüdi isikule, kellel ei olnud õigust enampakkumisest osa võtta, samuti juhul, kui kohtutäituri, sissenõudja või ostja poolt esines kuritarvitamist. Kui ostja tegevus, milles esines kuritarvitamist, on kuritegelik, võib kohus enampakkumise kehtetuks tunnistada süüdimõistva kohtuotsuse täideviimiseks seaduses ettenähtud aegumistähtaegade jooksul.

(2) Määruse peale enampakkumise kehtetuks tunnistamise kohta võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 382. Sissenõude pööramine võlgniku palgale

Sissenõue pööratakse võlgniku palgale kohtuotsuste täitmisel perioodiliste maksete sissenõudmiseks käesoleva koodeksi § 356 lg. 3 tähendatud juhtudel, samuti siis, kui võlgnikul vara ei ole või kui vara on mitteküllaldane sissenõutavate summade täielikuks kustutamiseks.

§ 383. Andmed võlgniku palga kohta

Riigiasutused, ettevõtted, kolhoosid ja muud kooperatiivsed ja ühiskondlikud organisatsioonid, samuti kodanikud on kohtutäituri nõudmisel kohustatud tema poolt määratud tähtajal teatama, kas võlgnik nende juures töötab ja kui suur on tema kuu töötasu. Samas korras nõuab kohtutäitur andmeid võlgniku saadaolevate tasude kohta autoriõiguse, avastusele, leiutisele või ratsionaliseerimisettepanekule oleva õiguse kasutamise eest.

§ 384. Võlgniku palgast ja muudest sissetulekutest kinnipidamiste suuruse arvutamine

Palgast ja sellega võrdsustatud sissetulekutest kinnipeetavate summade suurus arvutatakse

võlgnikule väljamaksmiseks arvestatud summalt, maha arvates maksud, millega võlgnik maksustatakse töötasu järgi.

§ 385. Võlgniku palgast ja muudest sissetulekutest kinnipeetavate summade suurus

(1) Võlgnikule väljamakstavast palgast ja sellega võrdsustatud sissetulekutest võib täitelehtede järgi kinni pidada kuni sissenõutavate summade täieliku kustutamiseni:

1) viiskümmend protsenti — alimentide sissenõudmisel, kehavigastusega või mõne muu terviserikkega, samuti toitja surmaga tekitatud kahjude hüvitamisel ja riigi, kooperatiivi ja ühiskonna varale või kodanike isiklikule varale kuriteoga tekitatud kahjude hüvitamisel;

2) kakskümmend protsenti — kõigi teiste nõuete puhul, kui seaduses ei ole kehtestatud teisiti.

(2) Sissenõude pööramisel palgale mitme täitelehe järgi tuleb töölistele ja teenistujatele igal juhul säilitada viiskümmend protsenti palgast.

386. Sissenõude pööramine paranduslikul tööl oleva võlgniku palgale

Kriminaalasjas tehtud kohtuotsuse järgi paranduslikul tööl oleva võlgniku palgale pööratakse sissenõue käesoleva koodeksi §-des 384 ja 385 tähendatud eeskirjade järgi, arvestamata kinnipidamisi kriminaalasjas tehtud otsuse alusel.

§ 387. Sissenõude pööramine võlgniku muudele sissetulekutele peale palga

(1) Eeskirju sissenõude pööramise kohta palgale rakendatakse samuti sissenõude pööramisel võlgniku saadaolevatele:

1) sissetulekutele töö eest kolhoosis;
2) autoritasule, mida autor saab oma autoriõiguse, avastusele ja leiutisele, millele on välja antud autoritunnistus, oleva õiguse ja ratsionaliseerimisettepaneku kasutamise eest;
3) õpilase stipendiumile;
4) kehavigastusega või mõne muu terviserikkega, samuti toitja surmaga tekitatud kahju hüvitamise summadele.
(²) Sissenõude pööramine pensionidele toimub vastavalt pensionialasele seadusandlusele.

§ 388. Sissenõude pööramine toetusele, mida makstakse sotsiaalkindlustuse korras ja kolhooside vastastikuse abistamise kassade poolt

Sotsiaalkindlustuse toetustele, mida makstakse ajutise töövõimetuse korral, samuti toetustele, mida maksavad kolhooside vastastikuse abistamise kassad, võib sissenõuet pöörata ainult kohtuotsuse alusel alimentide sissenõudmise ja kehavigastusega või mõne muu terviserikkega, samuti toitja surmaga tekitatud kahju hüvitamise asjades.

§ 389. Summad, millele ei või pöörata sissenõuet

Sissenõuet ei või pöörata võlgnikul saadaolevatele summadele:
1) töötaja vallandamisel makstavale vallandustoetusele ja kompensatsioonile kasutamata puhkuse eest. Alimentide sissenõudmise asjades võib sissenõude pöörata kompensatsioonile kasutamata puhkuse eest, kui alimente maksev isik saab vallandamisel kompensatsiooni kasutamata puhkuse

mitme kuu eest mitme aasta puhkuste liitmise korral;

2) kompensatsioonilistele väljamaksetele seoses teenistusliku komandeeringuga, üleviimisega, teise maakohta tööle võtmisega või tööle suunamisega, erirõivaste mitteväljaandmisega, töötajale kuuluva tööriista kulumise ja muudele tööseadusandluses ettenähtud kompensatsioonidele;

3) ühekordse iseloomuga preemiatele;

4) lasterikaste ja vallasemade riiklikele toetustele;

5) sotsiaalkindlustuse korras makstavale lapse sünnitoetusele;

6) sotsiaalkindlustuse korras makstavale matusetoetusele.

§ 390. Võlgniku palgale ja muudele sissetuleku liikidele sissenõude pööramise kord

(1) Kohtutäitur saadab täitedokumendi asutusse, ettevõttesse või organisatsiooni, kus võlgnik töötab või saab tasu pensioni, stipendiumi või toetust, ning teeb ettepaneku vastavalt kohtuotsusele summade kinnipidamiseks ja sissenõutud summade üleandmiseks sissenõudjale.

(2) Võlgniku vallandamisel tagastab asutus, ettevõte või orgnisatsioon kohtutäiturile täitedokumendi ühes märkusega kinnipeetud summade kohta ja võlgniku uue töökoha kohta, kui see on teada.

§ 391. Palgast kinnipeetud summade õigsuse kontroll

Kohtutäitur kontrollib süstemaatiliselt võlgniku palgast ja muudest sissetuleku liikidest kinnipee-

tud summade õigsust ja õigeaegsust ning nende üleandmist sissenõudjale.

§ 392. Kohtuotsuses märgitud esemete üleandmine sissenõudjale

Kui sissenõudjale on välja mõistetud kohtuotsuses märgitud konkreetsed esemed, võtab kohtutäitur need võlgnikelt ära ja annab sissenõudjale üle.

§ 393. Võlgnikku teatud toimingute sooritamiseks kohustavate otsuste täitmine

(1) Kui võlgnik ei täida otsust, mis kohustab teda teatud toiminguid sooritama, mis ei ole seotud vara või rahasummade üleandmisega, koostab kohtutäitur akti otsuse mittetäitmise kohta.

(2) Kui otsuses on märgitud käesoleva koodeksi § 208 lg. 1 ettenähtud otsuse mittetäitmise tagajärjed, saadetakse koostatud akt täitmiskohajärgsele rahvakohtunikule, kes teeb määruse otsuses märgitud tagajärgede rakendamise kohta seoses sellega, et võlgnik teatud toimingut ei sooritanud.

(3) Kui otsuses ei ole märgitud otsuse mittetäitmise tagajärgi, saadetakse koostatud akt täitmiskohajärgsele kohtule, kes lahendab kohtuotsuse täitmise korra küsimuse käesoleva koodeksi §-s 213 kindlaksmääratud eeskirjade järgi.

(4) Kui kohtu poolt määratud tähtajaks ei ole täidetud otsust, mis kohustab võlgnikku sooritama toiminguid, milliseid saab teostada ainult tema ise (käesoleva koodeksi § 208 lg. 2), saadab kohtutäitur koostatud akti täitmiskohajärgsele kohtule. Kohtuotsuse mittetäitmise küsimus lahendatakse kohtuistungil. Istungi aeg ja koht teatatakse sissenõudjale ja võlgnikule, kuid nende mitteilmumine ei takista otsuse mittetäitmise küsimuse läbivaatamist. Kohus, tuvastanud, et võlgnik ei ole otsust

täitnud, võib trahvida võlgnikku kuni 50 rubla ulatuses ja määrab temale uue tähtaja otsuse täitmiseks. Trahv nõutakse võlgnikult sisse riigituludesse.

(5) Otsuse täitmiseks määratud tähtaegade korduva ja järgnevate rikkumiste puhul rakendab kohus uuesti käesoleva paragrahvi lõikes 4 ettenähtud abinõusid. Siiski ei või trahvi üldsumma ületada 300 rubla. Trahvi tasumine ei vabasta võlgnikku kohtuotsuses ettenähtud toimingu sooritamise kohustusest.

(6) Käesolevas paragrahvis tähendatud küsimustes võib määruse peale esitada erikaebuse või -protesti.

§ 394. Otsuste mittetäitmise tagajärjed tööle ennistamise asjus

(1) Juhul kui ettevõtte, asutuse või organisatsiooni administratsioon ei täida kohtuotsust ebaõigesti vallandatud või üleviidud töötaja tööle või endisele ametikohale ennistamise kohta, teeb kohus käesoleva koodeksi §-s 213 ettenähtud korras määruse ebaõigesti vallandatud töötajale töölt sunnitud puudumise aja eest töötasu sissenõudmise kohta või ebaõigesti üleviidud töötajale palgavahe väljamaksmise kohta kogu aja eest, arvates otsuse tegemise päevast kuni täitmise päevani.

(2) Kahjud, mis tekitati kohtuotsuse mittetäitmise tagajärjel summade väljamaksmisega töötajale, võidakse ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide hagi alusel või kohtu oma initsiatiivil sisse nõuda tema kasuks kohtuotsuse mittetäitmises süüdiolnud ametiisikult. Neil juhtudel määratakse ametiisikult väljamõistetavate summade suurus tööseadusandlusega.

OTSUSTE TÄITMINE RIIGIASUTUSTE, ETTEVÕTETE, KOLHOOSIDE JA MUUDE KOOPERATIIVSETE NING ÜHISKODLIKE ORGANISATSIOONIDE SUHTES

§ 395. Üldeeskirjade rakendamine

Otsuste täitmine riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide suhtes toimub käesoleva koodeksi eeskirjade järgi nende erandite ja täiendustega, mis on ette nähtud koodeksi käesolevas peatükis.

§ 396. Sissenõude pööramine rahalistele vahenditele

Sissenõue täitedokumentide järgi riigiasutustelt, ettevõtetelt, kolhoosidelt ja muudelt kooperatiivsetelt ning ühiskondlikelt organisatsioonidelt pööratakse esimeses järjekorras võlgniku krediidiasutustes olevatele rahalistele vahenditele NSV Liidu seadusandlusega kindlaksmääratud eeskirjade alusel.

§ 397. Rahalistele vahenditele sissenõude pööramise kord

Krediidiasutustes kontot omavad riigiasutused, ettevõtted, kolhoosid ja muud kooperatiivsed ning ühiskondlikud organisatsioonid esitavad sissenõude pööramise korral võlgnike rahalistele vahenditele, mis asuvad krediidiasutustes, täitedokumendi vahetult vastavatele krediidiasutustele vahendite mahakandmiseks sundkorras.

§ 398. Sissenõude pööramine riigiasutuste, ettevõtete ja organisatsioonide varale

(1) Kui riigiasutuste, ettevõtete ja organisatsioonide rahalised vahendid on võlgnevuse kustutamiseks mitteküllaldased, võib sissenõude pöörata võlgniku varale, välja arvatud ettevõtted, hooned, ehitised, seadmed ja muu vara, mis kuuluvad põhivahendite, seemne- ja söödafondide, samuti muude käibefondide hulka sellises ulatuses, mis on vajalik riigiasutuse, ettevõtte ja organisatsiooni normaalseks tegevuseks.

(2) Sissenõude pööramist riiklikul eelarvel olevate asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide varale ei lubata.

(3) Sissenõude pööramise kord krediidiasutuste nõudmistes nende poolt väljaantud laenude tagasinõudmiseks määratakse NSV Liidu seadusandlusega.

§ 399. Sissenõude pööramine kolhooside, muude kooperatiivsete organisatsioonide ja nende koondiste varale

(1) Kui kolhooside, muude kooperatiivsete organisatsioonide ja nende koondiste rahalised vahendid on võlgnevuse kustutamiseks mitteküllaldased, võib sissenõude pöörata nende varale, välja arvatud ettevõtted, kultuurilis-elukondlikud asutused, hooned, ehitised, traktorid, kombainid, muud masinad, transpordivahendid ja muu vara, mis kuulub põhivahendite, seemne- ja söödafondide, samuti kütteaine-, väetiste- ja muude käibefondide hulka, mis on vajalikud kolhooside, muude kooperatiivsete organisatsioonide ja nende koondiste normaalseks tegevuseks.

(2) Sissenõude pööramise kord krediidiasutuste nõudmistes nende poolt väljaantud laenude tagasinõudmiseks määratakse NSV Liidu seadusandlusega.

§ 400. Sissenõude pööramine ametiühingute ja muude ühiskondlike organisatsioonide varale

(1) Kui ametiühingute ja muude ühiskondlike organisatsioonide rahalised vahendid on võlgnevuse kustutamiseks mitteküllaldased, võib sissenõude pöörata nende varale, välja arvatud ettevõtted, hooned, ehitised, seadmed ja muu vara, mis kuulub ettevõtete, sanatooriumide, puhkekodude, kultuuripaleede, klubide, staadionide ja pioneerilaagrite põhivahendite, kultuurihariduslike fondide, samuti ühiskondlike organisatsioonide ülejäänud vara hulka, millele Eesti NSV seadusandluse kohaselt ei või pöörata sissenõuet.

(2) Sissenõude pööramise kord krediidiasutuste nõudmistes nende poolt väljaantud laenude tagastamiseks määratakse NSV Liidu seadusandlusega.

§ 401. Vara realiseerimine

Riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside, muude kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vara realiseeritakse NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega kehtestatud korras.

§ 402. Sissenõude kord organisatsioonide likvideerimise korral

Riigiasutuse, ettevõtte, kolhoosi, muu kooperatiivse ja ühiskondliku organisatsiooni likvideerimise korral nõutakse võlgnevus sisse NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega kehtestatud korras.

43. peatükk

SISSENÕUTUD SUMMADE JAOTAMINE SISSENÕUDJATE VAHEL

§ 403. Sissenõutud summade väljaandmine sissenõudjatele

(1) Kohtutäituri poolt võlgnikult sissenõutud summadest kaetakse esimeses järjekorras otsuse täitmise kulud, ülejäänud summa läheb sissenõudjate nõudmiste rahuldamiseks. Summa, mis jääb üle pärast kõikide nõudmiste rahuldamist, tagastatakse võlgnikule.

(2) Võlgnikult sissenõutud ja sissenõudjatele ülekandmisele kuuluvad summad kannab kohtutäitur rahvakohtu deposiitarvele, hiljem aga annab või kannab üle sissenõudjatele kehtestatud korras.

(3) Riigituludesse kandmisele kuuluvad summad maksab sisse kohtutäitur vahetult NSV Liidu Riigipanga vastavasse asutusse.

(4) Välismaal elavate välismaalaste kasuks sissenõutud summad kantakse üle sissenõudjale kehtestatud korras.

§ 404. Sissenõudega ühinemine

Sissenõude teostamisel isikud, kellel on täitedokumente teistes asjades, võivad sissenõudmisega ühineda.

§ 405. Sissenõudjate nõudmiste rahuldamise järjekord

(1) Kui võlgnikult sissenõutud summad ei ole küllaldased sissenõudjate kõikide nõuete rahuldamiseks, jaotatakse need summad sissenõudjate vahel käesoleva koodeksi §-des 406—413 kindlaksmääratud järjekorras.

(2) Järjekorras rahuldatakse iga järgmise sissenõudja nõue pärast järjekorras eelmise sissenõudja nõuete täielikku kustutamist.

(3) Kui sissenõutud summad on ühe järjekorra kõikide nõuete rahuldamiseks mitteküllaldased, rahuldatakse need nõuded proportsionaalselt igale sissenõudjale väljamõistetud summas.

§ 406. Sissenõuded esimeses järjekorras

(1) Esimeses järjekorras rahuldatakse: alimentide sissenõuded; tööliste ja teenistujate tööõiguslikest suhetest tulenevad nõuded; nõuded autoritele kuuluvate tasude väljamaksmiseks autoriõiguse, avastusele, leiutisele, millele on välja antud autoritunnistus, ja ratsionaliseerimisettepanekule oleva õiguse kasutamise eest; kehavigastusega või mõne muu terviserikkega, samuti toitja surmaga tekitatud kahju hüvitamise nõuded.

(2) Pärast tähendatud nõuete täielikku rahuldamist rahuldatakse nõuded sotsiaalkindlustuse alal.

§ 407. Sissenõuded teises järjekorras

Teises järjekorras rahuldatakse nõuded eelarvesse riigi ja kohalike maksude ning mittemakseliste maksete alal ja riikliku kindlustuse organite nõuded kohustusliku kindlustuse alal.

§ 408. Sissenõuded kolmandas järjekorras

Kolmandas järjekorras rahuldatakse krediidioperatsioonidest tulenevad riiklike krediidiasutuste pandiga tagamata nõuded, kui seadusega ei ole selliste nõuete rahuldamiseks kehtestatud teist järjekorda.

§ 409. Sissenõuded neljandas järjekorras

Neljandas järjekorras rahuldatakse riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja teiste kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide pandiga tagamata nõuded.

§ 410. Sissenõuded viiendas järjekorras

Viiendas järjekorras rahuldatakse kõik ülejäänud nõuded.

§ 411. Sissenõude pööramine panditud varale

(1) Panditud varale võib pöörata sissenõuet ka pandiga tagamata nõuete järgi, kui võlgniku muu vara ei ole küllaldane kõikide tema vastu esitatud nõuete rahuldamiseks. Sel juhul toimub sissenõude pööramine panditud varale järgmises korras:

1) pandiga tagatud riiklike krediidiasutuste nõuded rahuldatakse pärast esimese järjekorra sissenõuete rahuldamist, kui seadisega ei ole selliste nõuete rahuldamiseks ette nähtud muud järjekorda;

2) ülejäänud pandiga tagatud nõuded rahuldatakse pärast esimese ja teise järjekorra sissenõuete rahuldamist.

(2) Pandipidaja, jättes endale panditud vara, peab rahuldama nõuded, milledel on eeliseid tema nõuete ees, kuid ainult selle vara väärtuse ulatuses.

§ 412. Sissenõudmise erieeskirjad

(1) Transpordiorganisatsioonide õigus eelistatult teiste sissenõuete ees rahuldada oma nõuded transporditava kauba väärtusest määratakse NSV Liidu seadusandlusega.

(2) Sissenõuete järjekord riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide arvetele, mis asuvad krediidiasutustes, määratakse NSV Liidu seadusandlusega.

§ 413. Kriminaalasjas tehtud kohtuotsuse täitmise järjekord vara konfiskeerimise osas

Võlgniku vara realiseerimine kriminaalasjas tehtud kohtuotsuse täitmisel vara konfiskeerimise osas toimub pärast võlgniku vastu esitatud kõikide nõuete rahuldamist, mis tekkisid enne süüdimõistetu vara arestimist uurimis- või kohtuorganite poolt. Alimentide sissenõudmise ja kehavigastusega või muu terviserikkega, samuti toitja surmaga tekitatud kahjude hüvitamise nõuded rahuldatakse ka sel korral, kui need tekkisid pärast vara arestimist.

§ 414. Kohtutäituri poolt koostatav arvestus

(1) Kui on mitu sissenõudjat ja võlgnikult sissenõutud summad ei ole küllaldased kõikide nõuete täielikuks kustutamiseks, koostab kohtutäitur sissenõudjate vahel raha jaotamise arvestuse ja esitab selle rahvakohtunikule kinnitamiseks.

(2) Kohtuniku määruse peale kohtutäituri poolt tehtud arvestuse kinnitamise või muutmise kohta võib esitada erikaebuse või -protesti.

SISSENÕUDJA, VÕLGNIKU JA TEISTE ISIKUTE ÕIGUSTE KAITSE KOHTUOTSUSTE TÄITMISEL

§ 415. Kohtutäituri tegevuse peale edasikaebamine

(1) Kohtutäituri tegevuse peale otsuste täitmise suhtes või selliste toimingute sooritamisest keeldumise peale võib sissenõudja või võlgnik, edasi kaevata sellele rahvakohtule, kelle juures asub kohtutäitur, kümne päeva jooksul, arvates kaevatava toimingu sooritamisest või päevast, millal edasikaebaja, kellele ei teatatud toimingute sooritamise ajast ja kohast, nendest teada sai.

(2) Kaebused kohtutäituri tegevuse peale vaadatakse läbi kohtuistungil, millest teatatakse sissenõudjale ja võlgnikule. Nende mitteilmumine aga ei takista tõstatatud küsimuse lahendamist kohtu poolt.

(3) Kohtumääruse peale kohtutäituri tegevuse küsimuses võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 416. Teiste isikute õiguste kaitse kohtuotsuse täitmisel

(1) Kui kohtutäitur rikub vara arestimisel seadust, mis on aresti tühistamise aluseks sõltumatult sellest, kas vara kuulub võlgnikule või teistele isikutele, vaadatakse võlgniku ja nende isikute avaldused aresti tühistamise kohta läbi käesoleva koodeksi §-s 415 kehtestatud korras. Selliseid avaldusi võib esitada kuni arestitud vara realiseerimiseni.

(2) Teiste isikute poolt avaldatud tsiviilõiguslik vaidlus vara kuuluvuse kohta, millisele on pööra-

tud sissenõue, vaadatakse kohtu poolt läbi hagimenetluse eeskirjade alusel (hagid vara vabastamiseks arestist).

(3) Hagisid vara vabastamiseks arestist võivad esitada nii omanikud kui ka võlgnikule mittekuuluva vara valdajad.

(4) Hagid vara vabastamiseks arestist esitatakse võlgniku ja sissenõudja vastu. Kui vara on arestitud seoses vara konfiskeerimisega, tõmmatakse kostjatena kaasa süüdimõistetu ja vastav rahandusorgan.

(5) Kui arestitud vara on juba realiseeritud, esitatakse hagi samuti nende isikute vastu, kellele vara on üle antud. Kui juba realiseeritud vara tagastamise hagi rahuldatakse, vaatab kohus vara omandaja, sissenõudja ja võlgniku vahelise vaidluse läbi hagi korras.

(6) Kohtunik, tuvastanud käesoleva paragrahvi lõikes 1 tähendatud asjaolud, on kohustatud vara arestimise tühistama, olenemata huvitatud isikute avaldustest.

§ 417. Otsuse tagasitäitmine

Kui täidetud otsus tühistatakse ja pärast asja uuesti läbivaatamist tehakse otsus hagi rahuldamata jätmise kohta või määrus asja menetluse lõpetamise või hagi läbi vaatamata jätmise kohta, tuleb kostjale tagastada kõik see, mis temalt tühistatud otsuse alusel hageja kasuks oli sisse nõutud (otsuse tagasitäitmine).

§ 418. Otsuse tagasitäitmise küsimuse lahendamine esimese astme kohtus

(1) Kohus, kellele on asi uuesti läbivaatamiseks antud, peab omal algatusel tagasitäitmise küsi-

muse läbi vaatama ja lahendama selle uue otsuse või määrusega, millega lõpetatakse asja menetlus.

(2) Juhul kui asja uuesti läbivaatav kohus ei lahendanud tühistatud otsuse tagasitäitmise küsimust, on kostjal õigus anda aegumistähtaja piirides samale kohtule avaldus otsuse tagasitäitmise kohta. See avaldus vaadatakse läbi kohtuistungil. Asjast osavõtvatele isikutele teatatakse istungi aeg ja koht, kuid nende isikute mitteilmumine ei takista küsimuse lahendamist.

(3) Tagasitäitmise küsimuse kohta tehtud kohtumääruse peale võib esitada erikaebuse või -protesti.

§ 419. Otsuse tagasitäitmise küsimuse lahendamine kassatsiooni- või järelevalveastme kohtus

(1) Kohus, kes vaatab asja läbi kassatsioonikaebuse või -protesti või järelevalve korras esitatud protesti põhjal, kui ta oma määrusega lõplikult lahendab tsiviilõigusliku vaidluse või lõpetab asja menetluse või jätab hagi läbi vaatamata, peab lahendama otsuse tagasitäitmise küsimuse või andma selle esimese astme kohtule lahendamiseks.

(2) Kui kõrgemalseisva kohtu määruses ei ole mingeid juhendeid tagasitäitmise küsimuse kohta, on kostjal õigus esitada vastav avaldus esimese astme kohtule, kes vaatab läbi ja lahendab selle avalduse käesoleva koodeksi §-s 418 tähendatud eeskirjade järgi.

(3) Kui järelevalve korras tühistatakse otsus rahasummade sissenõudmise asjades nõuete järgi, mis tulenevad tööõiguslikest suhetest, ja sissetulekutest normipäevade järgi, autoriõiguse kasutamise, avastusele, leiutisele, mille kohta on välja antud autoritunnistus, ja ratsionaliseerimisettepa-

nekule oleva õiguse eest tasu sissenõudmise, alimentide sissenõudmise, kehavigastusega või mõne muu terviserikkega, samuti toitja surmaga tekitatud kahju hüvitamise sissenõudmise asjades lubatakse tagasitäitmist siis, kui tühistatud otsus põhines hageja poolt teatatud valeandmetel või esitatud võltsitud dokumentidel.

VI OSA

JÕUSTUNUD OTSUSTE JA MÄÄRUSTE UUESTI LÄBIVAATAMINE

45. peatükk

JÕUSTUNUD OTSUSTE JA MÄÄRUSTE UUESTI LÄBIVAATAMINE KOHTULIKU JÄRELEVALVE KORRAS

§ 420. Otsused ja määrused, millede peale võib esitada protesti

Eesti NSV kõigi kohtute jõustunud otsuseid ja määrusi võib uuesti läbi vaadata kohtuliku järelevalve korras käesoleva koodeksi §-s 421 tähendatud ametiisikute protestide põhjal.

§ 421. Ametiisikud, kellel on kohtuliku järelevalve korras protesti esitamise õigus

(1) NSV Liidu Peaprokuröril ja tema asetäitjail on õigus oma kompetentsi piires esitada protesti iga Eesti NSV kohtu jõustunud otsuse või määruse peale.

(2) NSV Liidu Ülemkohtu esimehel ja tema asetäitjail on õigus oma kompetentsi piires esitada protesti Eesti NSV Ülemkohtu otsuse ja määruse peale.

(3) Eesti NSV prokuröril, Eesti NSV Ülemkohtu esimehel ja nende asetäitjail on õigus esitada protesti iga Eesti NSV kohtu jõustunud otsuse või määruse peale. Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi määruste peale võib esitada protesti Eesti NSV prokurör ja Eesti NSV Ülemkohtu esimees Eesti NSV Ülemkohtu pleenumile.

(4) Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi otsuse peale võib esitada protesti ainult NSV Liidu Peaprokurör ja NSV Liidu Ülemkohtu esimees.

§ 422. Proteste läbivaatavad kohtud

(1) Eesti NSV Ülemkohtu tsiviilasjade kohtukolleegium vaatab läbi protestid rajoonide (linnade) rahvakohtute jõustunud otsuste ja määruste peale, kui neid ei vaadatud kassatsiooni korras läbi Eesti NSV Ülemkohtus.

(2) Eesti NSV Ülemkohtu presiidium vaatab läbi protestid Eesti NSV Ülemkohtu tsiviilasjade kohtukolleegiumi jõustunud otsuste ja määruste peale.

(3) Kui antud asja läbivaatamisest võttis osa enamik Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi liikmetest, antakse asi järelevalve korras läbivaatamiseks Eesti NSV Ülemkohtu pleenumile.

(4) Eesti NSV Ülemkohtu pleenum vaatab läbi protestid Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi määruste peale.

§ 423. Asja väljanõudmine

(1) Käesoleva koodeksi §-s 421 loetletud ametiisikutel, samuti rajoonide ja linnade prokuröridel on õigus vastavatest Eesti NSV kohtutest välja nõuda tsiviilasju, et otsustada küsimus, kas on olemas alused järelevalve korras protesti esitamiseks.

(2) Kui asja väljanõudnud isikul ei ole antud

otsuse või määruse peale protesti esitamise õigust, teeb ta vajaduse korral esildise protesti esitamiseks järelevalve korras kõrgemalseisvale ametiisikule, kellel on protesti esitamise õigus.

(3) Kui protesti esitamiseks ei ole alust, teatatakse sellest isikule, kes esines taotlusega järelevalve protesti esitamiseks ühes keeldumise motiivide äranäitamisega, asi aga saadetakse tagasi vastavale kohtule.

§ 424. Täitmise peatamine

Ametiisikud, kellele on antud protestide esitamise õigus järelevalve korras, võivad peatada vastavate otsuste ja määruste täitmise kuni järelevalvemenetluse lõppemiseni.

§ 425. Protesti esitamine

Kui on alused protesti esitamiseks, koostab protesti esitamiseks volitatud ametiisik protesti ja saadab asja koos protestiga vastavale kohtule läbivaatamiseks. Protesti koostamisel ja esitamisel rakendatakse käesoleva koodeksi §-s 290 tähendatud eeskirju. Protest esitatakse kohtule koos ärakirjadega vastavalt asjast osavõtvate isikute arvule.

§ 426. Protestide ärakirjade saatmine ja asjast osavõtvatele isikutele teatamine

(1) Pooltele ja teistele asjast osavõtvatele isikutele saadetakse nende asja kohta tehtud protesti ärakirjad. Vajalikel juhtudel teatatakse pooltele ja teistele asjast osavõtvatele isikutele asja läbivaatamise aeg ja koht.

(2) Protesti ärakirjad saadab kohus asjast osavõtvatele isikutele sellise arvestusega, et neil oleks

võimalus esitada kirjalikke seletusi protesti kohta ja täiendavaid materjale asja kohta.

§ 427. Protesti tagasivõtmine

(1) Järelevalve korras protesti esitanud ametiisikul on protesti tagasivõtmise õigus. Prokuröri poolt esitatud protesti võib tagasi võtta ka kõrgemalseisev prokurör.

(2) Protesti võib tagasi võtta kuni asja kohtuliku läbivaatamise alguseni. Protesti tagasivõtmisest teatatakse asjast osavõtvatele isikutele.

§ 428. Asja läbivaatamise piirid

(1) Asja läbivaatamisel järelevalve korras kontrollib kohus asjas olevate ja täiendavalt esitatud materjalide põhjal otsuse või määruse seaduslikkust ja põhjendatust nii protestitud kui ka protestimata osas ja samuti isikute suhtes, keda protestis ei ole näidatud.

(2) Kohus ei ole seotud protesti põhjenditega ja peab asja kontrollima täies ulatuses.

§ 429. Protesti läbivaatamise kord

(1) Protesti läbivaatamisel järelevalve korras rakendatakse käesoleva koodeksi §-des 300—303, 305 ja 307 ettenähtud eeskirju nende kitsenduste ja täiendustega, mis on tähendatud käesolevas paragrahvis.

(2) Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumis kannab asja ette eesistuja või tema ülesandel presiidiumi või kohtu liige. Eesti NSV Ülemkohtu pleenumil kannab asja ette pleenumi esimees või liige.

(3) Asjast osavõtvate isikute mitteilmumine kohtuistungile ei takista asja läbivaatamist, kui neile on teatatud asja läbivaatamise aeg ja koht.

(4) Kohtuistungile ilmunud asjast osavõtvad isikud annavad seletusi pärast asja ettekandmist.

(5) Asja läbivaatamisest kohtuliku järelevalve korras võtab osa prokurör, kes toetab tema või kõrgemalseisva prokuröri poolt esitatud protesti või annab arvamuse asja kohta, mida vaadatakse läbi kohtu esimehe või tema asetäitja protesti põhjal.

(6) Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumis ja pleenumil otsustatakse kõik küsimused käesoleva koodeksi §-s 20 ettenähtud korras.

(7) Presiidium teeb määruse, millele kirjutab alla eesistuja. Pleenum teeb määruse, millele kirjutavad alla pleenumi esimees ja sekretär.

§ 430. Järelevalve korras asja läbivaatava kohtu volitused

Asja järelevalve korras läbivaadanud kohtul on oma määrusega õigus:

1) jätta otsus või määrus muutmata, protest aga rahuldamata;

2) tühistada otsus või määrus tervikuna või osaliselt ja saata asi esimese astme või kassatsiooniastme kohtusse uueks läbivaatamiseks;

3) tühistada otsus või määrus tervikuna või osaliselt ja menetlus asjas lõpetada või jätta hagi läbi vaatamata;

4) jätta jõusse üks asjas varem tehtud otsustest või määrustest;

5) muuta otsus või määrus või teha uus otsus ilma asja uueks läbivaatamiseks andmata, kui asjas ei ole vajalik tõendite täiendav kogumine või kontrollimine, asjaolud on esimese astme kohtu poolt tuvastatud täielikult ja õigesti, kuid on tehtud viga materiaalõiguse normi rakendamisel.

§ 431. Alused kohtuotsuste või -määruste tühistamiseks järelevalve korras

(1) Alusteks kohtuotsuste või -määruste tühistamisel järelevalve korras on nende põhjendamatus või materiaal- või protsessuaalõiguse normide oluline rikkumine.

(2) Kohtuotsus või -määrus kuulub järelevalve korras tühistamisele ühes asja menetluse lõpetamisega või hagi läbi vaatamata jätmisega käesoleva koodeksi §-des 226 ja 230 tähendatud alustel.

§ 432. Kohtuliku järelevalve korras asja läbivaatava kohtu juhendite kohustuslikkus

(1) Kohtuliku järelevalve korras asja läbivaatava kohtu määruses toodud juhendid on kohustuslikud antud asja uuesti läbivaatavale kohtule.

(2) Kohtuliku järelevalve korras asja läbivaatataval kohtul ei ole õigust tuvastada ega lugeda tõendatuks asjaolusid, mis otsusega ei olnud tuvastatud ega tagasi lükatud, ette otsustada küsimusi ühe või teise tõendi usaldusväärsuse või mitteusaldusväärsuse kohta, ühtede tõendite eeliste kohta teiste suhtes, samuti selle kohta, millist materiaalõiguse normi peab rakendama ja milline otsus peab olema tehtud asja uuesti läbivaatamisel.

(3) Samuti ei ole asja kohtuliku järelevalve korras läbivaataval kohtul õigust kassatsioonimääruse tühistamise korral ette määrata järeldusi, mis võidakse teha asja teistkordsel läbivaatamisel kassatsiooniastme kohtus.

§ 433. Kohtumäärused

Asja järelevalve korras läbivaatavate kohtute määruste sisu ja tagajärjed määratakse kindlaks käesoleva koodeksi §-des 316 ja 318—320 tähendatud eeskirjadega.

JÕUSTUNUD OTSUSTE JA MÄÄRUSTE UUESTI LÄBIVAATAMINE UUTE ASJAOLUDE AVASTUMISE KORRAL

§ 434. Uuesti läbivaatamise alused

(1) Jõustunud otsuseid ja määrusi võib uuesti läbi vaadata uute asjaolude avastumise korral.

(2) Uute asjaolude avastumise korral on otsuste ja määruste uuesti läbivaatamise alusteks:

1) olulised asjaolud, mis ei olnud ega võinud olla avaldajale teada;

2) jõustunud kohtuotsusega kriminaalasjas kindlakstehtud tunnistaja teadvalt vale ütlus, eksperdi teadvalt vale arvamus, teadvalt vale tõlge, dokumentide või asitõendite võltsitus, mis tõid endaga kaasa ebaseadusliku või põhjendamata otsuste tegemise;

3) jõustunud kohtuotsusega kriminaalasjas kindlakstehtud poolte või teiste asjast osavõtvate isikute või nende esindajate kuritegelik tegevus või antud asja läbivaatamisel kohtunike poolt toimepandud kuritegelikud teod;

4) antud otsuse või määruse tegemisel aluseks olnud kohtuotsuse või -määruse või mõne teise organi otsuse tühistamine.

§ 435. Avalduse esitamine

Avaldus otsuse või määruse uuesti läbivaatamise kohta uute asjaolude avastumise korral esitatakse asjast osavõtvate isikute, Eesti NSV Ülemkohtu esimehe või prokuröri poolt otsuse või määruse teinud kohtusse. Asjast osavõtvad isikud võivad

sellise avalduse esitada kolme kuu jooksul, arvates nende asjaolude kindlakstegemise päevast, mis on uuesti läbivaatamise aluseks.

§ 436. Avalduse esitamise tähtaja arvutamine

Avalduse esitamise tähtaega arvutatakse:

1) käesoleva koodeksi § 434 punktis 1 ettenähtud juhtudel — asjas olulise tähtsusega asjaolude avastumise päevast;

2) käesoleva koodeksi § 434 punktides 2 ja 3 ettenähtud juhtudel — kriminaalasjas tehtud otsuse jõustumise päevast;

3) käesoleva koodeksi § 434 punktis 4 ettenähtud juhtudel — kohtuotsuse või -määruse jõustumise päevast või riigivalitsemisorgani poolt määruse tegemise päevast, mis on sisuliselt vastupidine sellele otsusele või määrusele, millega põhjendati uuesti läbivaadatavat otsust või määrust.

§ 437. Avalduse läbivaatamine

Uute asjaolude avastumise korral otsuste või määruste uuesti läbivaatamiseks esitatud avalduse vaatab kohus läbi kohtuistungil. Asjast osavõtvatele isikutele teatatakse istungi aeg ja koht, kuid nende mitteilmumine ei takista avalduse läbivaatamist.

§ 438. Kohtumäärus asja uuesti läbivaatamise kohta

(1) Kohus, vaadanud läbi avalduse otsuse või määruse uuesti läbivaatamise kohta uute asjaolude avastumise korral, kas rahuldab avalduse ja tühistab otsuse või määruse või keeldub uuesti läbivaatamisest.

(2) Kohtumäärus avalduse rahuldamise kohta otsuse või määruse uuesti läbivaatamiseks uute asjaolude avastumise korral edasikaebamisele ei kuulu.

(3) Kohtumääruse peale asja uuesti läbivaatamisest keeldumise kohta võib edasi kaevata käesoleva koodeksi 39. peatükis ettenähtud eeskirjade järgi.

(4) Otsuse või määruse tühistamise korral vaatab kohus asja läbi käesoleva koodeksi eeskirjadega kehtestatud korras.

VII OSA

VÄLISRIIGI KODANIKE JA KODAKONDSUSETA ISIKUTE TSIVIILPROTSESSUAALSED ÕIGUSED. HAGID VÄLISRIIKIDE VASTU, VÄLISRIIGI KOHTUTE KOHTULIKUD ERINÕUDED JA OTSUSED. RAHVUSVAHELISED LEPINGUD JA KOKKULEPPED

§ 439. Välisriigi kodanike ning välismaa ettevõtete ja organisatsioonide tsiviilprotsessuaalsed õigused

(1) Välisriikide kodanikel on õigus pöörduda Eesti NSV kohtute poole ja nad kasutavad tsiviilprotsessuaalseid õigusi võrdselt Nõukogude kodanikega.

(2) Välismaa ettevõtetel ja organisatsioonidel on õigus pöörduda oma huvide kaitseks Eesti NSV kohtute poole ja nad kasutavad tsiviilprotsessuaalseid õigusi.

(3) Vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilkohtumenetluse aluste» §-le 59 võidakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestada vastukitsendusi nende riikide kodanike, ettevõtete ja organisatsioonide suhtes, kus lubatakse Nõukogude kodanike, ettevõtete või organisatsioonide tsiviilprotsessuaalsete õiguste erilisi piiramisi.

§ 440. Kodakondsuseta isikute tsiviilprotsessuaalsed õigused

NSV Liidus elavatel kodakondsuseta isikutel on õigus pöörduda Eesti NSV kohtute poole ja nad kasutavad tsiviilprotsessuaalseid õigusi võrdselt Nõukogude kodanikega.

§ 441. Hagid välisriikide vastu. Diplomaatiline immuniteet

(1) Vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilkohtumenetluse aluste» §-le 61 võidakse lubada hagi esitamist välisriigi vastu, hagi tagamist ja sissenõude pööramist NSV Liidus asuvale välisriigi varale ainult vastava riigi pädevate organite nõusolekul.

(2) NSV Liitu akrediteeritud välisriikide diplomaatilised esindajad ja teised vastavates seadustes ja rahvusvahelistes kokkulepetes tähendatud isikud kuuluvad tsiviilasjades Nõukogude kohtu jurisdiktsiooni alla vaid piirides, mis on kindlaks määratud rahvusvahelise õiguse normidega või kokkulepetes vastavate riikidega.

(3) Vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilkohtumenetluse aluste» §-le 61 neil juhtudel, kui välisriigis ei tagata Nõukogude riigile, tema varale või Nõukogude riigi esindajatele samasugust kohtulikku puutumatust, mis vastavalt käesolevale paragrahvile tagatakse välisriikidele, nende varale või välisriikide esindajatele NSV Liidus, võidakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu või mõne muu pädeva organi poolt ette kirjutada selle riigi, tema vara või selle riigi esindajate suhtes vastuabinõude rakendamist.

§ 442. Välisriikide kohtute kohtulike erinõuete täitmine ja Eesti NSV kohtute pöördumine erinõuetega välisriikide kohtute poole

(1) Eesti NSV kohtud täidavad neile kindlaksmääratud korras üleantud välisriikide kohtute erinõudeid üksikute protsessuaalsete toimingute teostamise kohta (kutsete ja muude dokumentide kätteandmine, poolte ja tunnistajate ülekuulamine, ekspertiisi tegemine, paiklik vaatlus jms.), välja arvatud juhud, kui:

1) erinõude täitmine oleks vastuolus NSV Liidu suveräänsusega või ähvardaks NSV Liidu julgeolekut;

2) erinõude täitmine ei kuulu kohtu pädevusse.

(2) Välisriikide kohtute erinõuded üksikute protsessuaalsete toimingute alal täidetakse Nõukogude seadusandluse alusel.

(3) Eesti NSV kohtud võivad pöörduda välisriikide kohtute poole erinõuetega üksikute protsessuaalsete toimingute täitmiseks.

(4) Vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilkohtumenetluse aluste» §-le 62 kord, mille alusel Nõukogude kohtud suhtlevad välisriikide kohtutega, määratakse kindlaks NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega ning NSV Liidu ja Eesti NSV rahvusvaheliste kokkulepetega.

§ 443. Välisriigi kohtu- ja arbitraažiotsuste täitmine

Vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilkohtumenetluse aluste» §-le 63 määratakse kord, mille alusel täidetakse välisriikide kohtute ja arbitraažide otsuseid Eesti NSV-s, kindlaks vastavate kokkulepetega NSV Liidu ja välisriikide vahel või

rahvusvaheliste konventsioonidega, millede osaliseks on NSV Liit või Eesti NSV. Välisriigi kohtu või arbitraaži otsust võib sundkorras täitmiseks esitada kolme aasta jooksul otsuse jõustumise momendist.

§ 444. Rahvusvahelised lepingud ja kokkulepped

(1) Vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilkohtumenetluse aluste» §-le 64 rakendatakse neil juhtudel, kui rahvusvahelise lepinguga või rahvusvahelise kokkuleppega, mille osaliseks on NSV Liit, on kehtestatud teised eeskirjad kui need, mis sisalduvad käesolevas koodeksis, rahvusvahelise lepingu või rahvusvahelise kokkuleppe eeskirju.

(2) Sama sätet rakendatakse Eesti NSV territooriumil, kui rahvusvahelises lepingus või rahvusvahelises kokkuleppes, mille osaliseks on Eesti NSV, on kehtestatud teised eeskirjad, kui on ette nähtud käesolevas koodeksis.

LOETELU

kodanike vara liikide kohta, millele ei või täitedokumentide järgi pöörata sissenõuet

Sissenõuet täitedokumentide järgi ei või pöörata järgmistele vara ja esemete liikidele, mis kuuluvad võlgnikule isikliku omandiõiguse alusel või on tema osaks ühisest omandist ning on võlgnikule ja tema ülalpidamisel olevatele isikutele vajalikud:

1. Isikutel, kelle peamiseks tegevusalaks on põllumajandus — elumaja ühes majapidamishoonetega või selle osad, kui seejuures võlgnik ja tema perekond selles alaliselt elavad, välja arvatud juhud, kui nõutakse sisse selle maja ehitamiseks panga poolt antud laen.

2. Isikutel, kelle peamiseks tegevusalaks on põllumajandus — põllumajanduslik inventar; üks lehm, lehma puudumisel üks mullikas; majandites, kus ei ole lehma ega mullikat — üks kits, lammas või siga; kolhoosnikutel peale selle — lambad, kitsed ja sead poole normi piirides, mis on kindlaks määratud põllumajandusliku artelli põhikirjaga, samuti kodulinnud; järjekordseks külviks vajalik seeme ja uue saagini või karja väljalaskmiseni vajalik loomasööt.

3. Kasutamisel olevad hädavajalikud koduse majapidamise inventar ja tarbeesemed, samuti isiklikud tarbeesemed, välja arvatud väärismaterjalist valmistatud esemed ja esemed, millel on kunstiväärtus.

Hädavajalikeks koduse majapidamise inventariks ja tarbeesemeteks, samuti isikliku tarbimise esemeteks loetakse:

1) mööbel — iga isiku kohta üks voodi või kušett ja tool; söögilaud, riidekapp ja kirjutuslaud perekonna kohta;

2) köögi- ja sööginõud igapäevaseks kasutamiseks;

3) riietusesemed iga isiku kohta: üks kevadsügismantel, üks talvemantel, peakate suveks ja talveks, villane vest või kampsun, igapäevaseks kasutamiseks kingad, botikud ja kalossid, kaks vahetust pesu ja voodipesu ning peale selle meestele suve- ja talveülikond, naistele kostüüm ja kaks suve- ning kaks talvekleiti.

4. Kõik lapsetarbed.

5. Töövahendid ja esemed, mis on vajalikud võlgnikule ja tema perekonnaliikmetele kutsealaseks tegevuseks, välja arvatud juhud, kui võlgnikult on kohtuotsusega ära võetud õigus vastaval tegevusalal tegutsemiseks või kui võlgnik kasutas neid töövahendeid ja esemeid keelatud tööndusega tegelemiseks.

6. Eluhoonete kütmiseks kütteperioodil vajalik kütus.

7. Toiduained, mis on vajalikud võlgnikule ja tema perekonnale ühe kuu kestel, juhul aga, kui võlgnik või tema perekond põhiliselt tegeleb põllumajandusega, kuni uue lõikuseni; raha kuni 120 rubla iga ülalpeetava kohta.

8. Osamaksud kooperatiivsetes organisatsioonides ja osamaksud kolhoosides.

Sissenõude pööramise korral võlgnikule kuuluva osa peale kolhoosipere või üksiktalundipere ühisvaras määrab kohus vaidluse korral selle osa kindlaks pärast ühisvarast järgmise vara väljaarvamist: elumaja, milles elavad pere liikmed; järjekordseks külviks vajalik seeme; üks lehm või selle

puudumisel mullikas; peale selle kolhoosiperes teised loomad poole normi piirides, mis on kindlaks määratud põllumajandusliku artelli põhikirjaga; allesjäänud loomadele uue saagini või karja väljalaskmiseni vajalik loomasööt.

KAOTATUD KOHTU- VÕI TÄITEMENETLUSE TAASTAMINE

§ 1. Kaotatud kohtu- või täitemenetluste tsiviilasjas võidakse kohtu poolt taastada asjast osavõtnud isikute ja prokuröri avalduse põhjal, samuti ka kohtu initsiatiivil.

§ 2. Kaotatud menetlus taastatakse täielikult või siis osas, mille taastamist peab vajalikuks esimese või kõrgema astme kohus. Kohtuotsus või -määrus menetluse lõpetamise kohta, kui need asjas tehti, peab tingimata olema taastatud.

§ 3. Avaldus kaotatud kohtumenetluse taastamiseks esitatakse kohtule, kes asja läbi vaatas, avaldus aga kaotatud täitemenetluse taastamiseks — kohtule täitmiskoha järgi.

§ 4. Avaldus peab sisaldama üksikasjalised andmed asja kohta. Avaldusele lisatakse avaldajal säilinud ja asjasse puutuvad dokumendid või nende ärakirjad, kuigi need ei ole tõestatud kindlaksmääratud korras.

§ 5. Asja läbivaatamisel kohus kasutab säilinud menetluse osasid, enne menetluse kadumist asjas kodanikele ja asutustele välja antud dokumente või nende dokumentide ärakirju ja teisi asjasse puutuvaid õiendeid ja pabereid.

Kohus võib tunnistajana üle kuulata isikuid, kes viibisid protsessuaaltoimingute sooritamise juures, vajalikel juhtudel ka isikuid, kes kuulusid kohtu koosseisu, kes arutas asja, milles menetlus on kadunud, aga samuti isikuid, kes täitsid kohtuotsust.

§ 6. Kui kogutud materjal on mitteküllaldane kaotatud menetluse täpseks taastamiseks, siis kohus oma määrusega lõpetab kaotatud menetluse taastamiseks esitatud avalduse arutamise. Sel juhul on avaldajal õigus esitada hagi üldises korras.

§ 7. Avaldaja vabastatakse kohtukulude tasumisest, millised kandis kohus seoses kaotatud menetluse taastamise asja arutamisega. Teadvalt vale avalduse esitamisel nõutakse kohtukulud sisse avaldajalt.

VAHEKOHTU PÕHIMÄÄRUS

§ 1. Kodanikud võivad anda igasuguse nende vahel tekkinud vaidluse lahendada vahekohtusse, välja arvatud töö- ja perekondlikest suhetest tekkivad vaidlused.

Kokkulepe vaidluse üleandmise kohta vahekohtu lahendada (vahekohtukiri) peab olema sõlmitud kirjalikult.

§ 2. Vahekohus organiseeritakse kõigi vaidlusosaliste igakordsel erikokkuleppel.

§ 3. Vahekohtu koosseis moodustatakse poolte suval kas ühest kohtunikust või mitmest kohtunikust, kes on valitud võrdsel arvul kummagi poole poolt, ja ühest kohtunike poolt ühiselt valitud kohtunikust.

§ 4. Vahekohtu liikmeteks ei või olla:

1) alaealised isikud;
2) eestkoste all olevad isikud;
3) isikud, kellelt on kohtuotsusega ära võetud õigus töötada kohtu- ja prokuratuuriorganites või advokaadina, — otsuses märgitud aja jooksul;
4) kriminaalvastutusele võetud isikud.

§ 5. Kokkulepe vaidluse üleandmise kohta vahekohtule läbivaatamiseks (vahekohtukiri) peab sisaldama:

1) poolte nimed ja elukohad;
2) vaidluse eseme;
3) valitud kohtunike nimed;
4) vaidluse lahendamise tähtaja;
5) kokkuleppe koostamise aja ja koha.

§ 6. Kohtunike vahetus enne asja läbivaatamise lõpetamist ei ole lubatud. Pool on õigustatud kokkuleppest loobuma, kui ta tõendab, et mõni kohtunik on asja lõpplahendusest huvitatud ja et ta sellest asjaolust kokkuleppe sõlmimisel teadlik ei olnud.

§ 7. Juhul kui mõni kohtunikest sureb, sõidab ära või raskesti haigestub, oleneb poolte kokkuleppest, kas anda vaidluse lahendamine olemasolevale kohtu koosseisule või valida uus kohtunik selle poole nimetusel, kes valis väljalangenud kohtuniku; selle kohta tehakse vahekohtukirjal enesel pealdis, millele kirjutavad alla kõik teised kohtunikud ja pooled.

§ 8. Asjade arutamine vahekohtutes toimub tasuta.

§ 9. Kodanikud, kes sõlmisid kokkuleppe vaidluse üleandmise kohta vahekohtu lahendada, ei või sellest loobuda enne vahekohtukirjas ettenähtud tähtaja möödumist, välja arvatud käesoleva põhimääruse §-s 6 tähendatud juhud.

§ 10. Vahekohus ei ole seotud «Eesti NSV tsiviilprotsessi koodeksis» esinevate kohtumenetluse eeskirjadega. Kuid ta ei või otsustada asja ilma poolte seletusi kuulamata, välja arvatud juhud, kui pool seletuse andmiseks kohtusse ilmumisest kõrvale hoidub.

§ 11. Vahekohus loetakse mittetoimunuks:

1) vahekohtukirjas ettenähtud tähtaja möödumise tagajärjel;

2) mõne kohtuniku loobumise või taandamise tagajärjel (käesoleva põhimääruse § 6);

3) kui asja menetlusel selgub asjaolu, mis annab aluse algatada kriminaaljälitust mõne poole suhtes ja mis võib avaldada mõju asja lõpplahendusele;

4) ühe poole surma korral.

§ 12. Vahekohtu otsus tehakse häälteenamusega.

§ 13. Otsus tehakse kirjalikus vormis; selles peab kohustuslikult märkima:

1) otsuse tegemise aja ja koha ja vahekohtu koosseisu;

2) vahekohtukirja, mille alusel kohus tegutses;

3) kõikide vaidlusosaliste nimed;

4) motiivid, mille alusel vahekohus jõudis oma järeldusteni;

5) vaidluse eseme;

6) vahekohtu määruse.

§ 14. Otsusele kirjutavad alla kõik kohtunikud, mõne kohtuniku keeldumine allakirjutamisest ja eriarvamus märgitakse otsusel enesel.

§ 15. Otsus kuulutatakse pooltele kohtuistungil, mille kohta nad annavad allkirja otsusel enesel. Kui pool keeldub alla kirjutamast või jääb kaaluvate põhjusteta kohtuistungile tulemata, loetakse otsus talle kuulutatuks, mille kohta otsusele tehakse eesistuja märge.

§ 16. Kõik vahekohtu toimingud pärast asja läbivaatamise lõpetamist antakse hoiule rajooni (linna) rahvakohtule, kelle tööpiirkonnas vahekohus toimus.

§ 17. Vabatahtlikult täitmata vahekohtu otsust võib täita sundkorras rahvakohtu poolt väljaantud täitelehe alusel.

§ 18. Täitelehe väljaandmisel kontrollib kohtunik, et vahekohtu otsus ei oleks vastuolus seadusega ja et selle tegemisel ei rikutud käesolevas põhimääruses ettenähtud eeskirju.

§ 19. Kohtuniku poolt täitelehe väljaandmisest keeldumise peale võib esitada erikaebuse või -pro-

testi kümne päeva jooksul, arvates keeldumise päevast.

§ 20. Pärast täitelehe väljaandmisest keeldumise kohta tehtud kohtuniku määruse jõustumist võib vaidlust lahendada kohtus sellest huvitatud poole avalduse põhjal.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS

Eesti NSV tsiviilkoodeksi ja tsiviilprotsessi koodeksi ellurakendamise korra kohta

Vastavalt Eesti NSV Ülemnõukogu poolt 1964 a. 12. juunil vastuvõetud seadustele ««Eesti NSV tsiviilkoodeksi» kinnitamise kohta» ja ««Eesti NSV tsiviilprotsessi koodeksi» kinnitamise kohta» Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium **otsustab:**

1. Kuni Eesti NSV tsiviil- ja tsiviilkohtumenetluse seadusandluse kooskõlla viimiseni «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» ja «Eesti NSV tsiviilprotsessi koodeksiga» kohaldatakse Eesti NSV tsiviil- ja tsiviilkohtumenetluse seadusandluse kehtivaid akte niivõrd, kuivõrd nad ei ole vastuolus koodeksitega.

2. «Eesti NSV tsiviilkoodeksit» kohaldatakse õigussuhetele, mis on tekkinud pärast tema kehtestamist, s. o. pärast 1. jaanuari 1965. a.

Enne 1. jaanuari 1965. a. tekkinud lepingulistele ja muudele tsiviilõiguslikele suhetele kohaldatakse «Eesti NSV tsiviilkoodeksit» nende õiguste ja kohustuste suhtes, mis tekivad pärast koodeksi kehtestamist.

Neil juhtudel, kui «Eesti NSV tsiviilkoodeksis» sisalduvad sätted olid varem kehtestatud «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilseadusandluse alustega», kohaldatakse neid aluste vastavate sätete ellurakendamise ajast.

3. Tsiviilõigussuhetele, mis on tekkinud enne 1. jaanuari 1965. a., kuid mis ei ole nende tekkimise ajal kehtinud seadusandlusega reguleeritud

(lepingud elamu võõrandamise kohta eluaegse ülalpidamise tingimusega, tasuta varakasutamise lepingud ja muud), kohaldatakse «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» sätteid.

4. «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» §-de 21 ja 24 sätteid teadmata äraolijaks tunnistatud või surnuks kuulutatud isiku ilmumise või tema viibimiskoha teadasaamise tagajärgede kohta kohaldatakse sõltumata kodaniku ilmumise või viibimiskoha teadasaamise ajast ja tema teadmata äraolijaks tunnistamise või surnuks kuulutamise ajast.

5. «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» §-des 48—63 tähendatud sätteid tehingute kehtetuse tagajärgede kohta kohaldatakse pärast koodeksi ellurakendamist kehtetuks tunnistatud tehingutele sõltumata sellest, millal need tehingud teostati.

6. Sätteid hagi aegumise ja pretensioonide esitamise tähtaegade kohta, mis on ette nähtud «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» §-des 252, 253 lg. 3, 254 ja 367 täiendavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilseadusandluse alustega» kehtestatud eeskirjadele, kohaldatakse hagide ja pretensioonide suhtes, mille esitamise õigus tekkis pärast 1. jaanuari 1965. a.

7. «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» § 475 säte hagi aegumise tähtaja kulgemise peatumise kohta seoses isiku avaldusega vastavale organile pensioni või toetuse määramiseks laieneb ka juhtudele, kui avaldus esitati enne 1. jaanuari 1965. a.

8. «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» § 110 sätteid isikliku omandiõiguse kohta elamule (elamu osale) kohaldatakse sõltumata sellest, mis ajal ja mis alusel tekkis kodaniku omandiõigus elamule (elamu osale).

Kui kodaniku või kooselavate abikaasade ja

nende alaealiste laste isiklikus omanduses on elamud (elamu osad), mis kuulusid võõrandamisele vastavalt varemkehtinud seadusandlusele, kuid ei ole võõrandatud «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» kehtestamise päevaks, siis tuleb need võõrandada koodeksi §-s 111 sätestatud korras ja tähtajal.

«Eesti NSV tsiviilkoodeksi» § 110 lg. 1 sätet selle kohta, et kodanike isiklikus omanduses võib olla üks elamu (või selle osa), ei kohaldata ühel maatükil asuvale kahele või rohkemale elamule, kui nende majade eraldamine on võimatu nende majanduslikku terviklikkust, maatükkide eraldamise eeskirju, samuti ka ehitus-, tuleohutus- ja muid eeskirju rikkumata, mis peab olema kindlaks tehtud kohaliku töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsusega.

«Eesti NSV tsiviilkoodeksi» §-s 110 lg. 5 ettenähtud säte elamu (või selle osa või osade) elamispinna piirmäära kohta (kuuskümmend ruutmeetrit), mis võib olla kodaniku isiklikus omanduses, ei laiene elamutele, mis omandati või mis ehitati või mille ehitamist kinnitatud projekti järgi alustati enne 1. augustit 1958. a.; sama säte kasuliku pinna piirmäära osas (sada kümme ruutmeetrit) ei laiene elamutele, mis omandati või mis ehitati või mille ehitamist kinnitatud projekti järgi alustati enne 1. jaanuari 1965. a.

9. «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» §-s 112 kindlaksmääratud sätteid isikliku omandiõiguse alusel elamu (või elamu osa) omandamise tagajärgede kohta, kui on olemas korter elamuehituskooperatiivi majas, kohaldatakse sõltumata elamule (elamu osale) omandiõiguse tekkimise ajast, samuti ka elamuehituskooperatiivi korterisse elama asumise ajast.

10. «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» § 113 sätteid elamu, suvila või nende osade omavolilise ehitamise tagajärgede kohta kohaldatakse sõltumata nende ehitamise ajast, kui need olid enne 1. jaanuari 1965. a. tunnistatud omavolilisteks ehitusteks varemkehtinud seadusandluse järgi.

11. Riigi ja kodaniku, kooperatiivse või ühiskondliku organisatsiooni ja kodaniku kaasomand, mis on tekkinud enne «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» kehtestamist, kuulub lõpetamisele selle koodeksi §-s 128 ettenähtud korras ja tähtajal.

Kui kaasomandi lõpetamine kindlaksmääratud tähtajaks ei osutu võimalikuks, võib rajooni (linna) töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee igal üksikul juhul seda tähtaega pikendada.

12. «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» § 136 sätteid kohaldatakse ka enne koodeksi kehtestamist olemast lakanud kolhoosipere vara jagamise korral.

13. «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» § 306 sätet ainult isoleeritud eluruumi üürile andmise kohta kohaliku töörahva saadikute nõukogude, riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide majades ei kohaldata neil juhtudel, kui kodanikud elavad mitteisoleeritud eluruumides üürilepingu alusel, mis on sõlmitud enne 1. jaanuari 1965. a.

14. «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» § 312 sätted eluruumi kasutamise õiguse säilitamise kohta ajutiselt äraolijaile laienevad üürnikele ja nende perekonnaliikmeile, kelle ajutine äraolek koodeksis ettenähtud alustel algas ka enne 1. jaanuari 1965. a.

15. «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» §§ 531—565 kohaldatakse ka enne «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» kehtestamist avanenud päranditele, mis ei olnud ühegi pärija poolt vastu võetud ega ka pärimis-

õiguse järgi riigi omandusse üle läinud enne 1. jaanuari 1965. a.

16. Tsiviilasjad, mis on kohtutesse sisse tulnud kehtivaid pädevuse ja kohtualluvuse eeskirju järgides, kuid mille läbivaatamine seisuga 1. jaanuar 1965. a. ei ole veel lõpetatud, vaadatakse läbi nende kohtute poolt, kelle menetluses nad on.

17. Kui kohtute menetluses olevates tsiviilasjades 1. jaanuariks 1965. a. ei ole möödunud protsessuaalsed tähtajad ja need tähtajad on pikemad kui «Eesti NSV tsiviilprotsessi koodeksiga» ettenähtud tähtajad, siis kohaldatakse varemkehtinud tähtaegu.

18. Asjad, mis «Eesti NSV tsiviilprotsessi koodeksiga» on antud kohtute pädevusse ja mille menetlus administratiiv- ja teistes organites 1. jaanuariks 1965. a. ei ole lõpetatud, antakse nende organite poolt üle kohtutesse vastavalt koodeksiga kehtestatud kohtualluvuse eeskirjadele.

19. Teha Eesti NSV Ministrite Nõukogule ülesandeks viia Eesti NSV valitsuse otsused kooskõlla Eesti NSV tsiviil- ja tsiviilprotsessi koodeksiga.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
A. MÜÜRISEPP

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
B. TOLBAST

Tallinn, 30. septembril 1964.

TÄHESTIKULINE SISUJUHT

(Numbrid viitavad koodeksi paragrahvidele)

A

Aadress — kohustus teatada aadressi muutmisest asja menetluse kestel — 92.

Abinõud — kohtuistungi korra rikkujate suhtes — 159.

Administratiivõiguslikud suhted — administratiivõiguslikest suhetest tekkinud asjad, mis kuuluvad läbivaatamisele kohtutes — 236; nende läbivaatamise kord — 237.

Advokaadid — kulude tasumine advokaadi abi eest — 73; advokaadid kui esindajad kohtus — 116; dokument, mis tõendab esindaja volitusi — 117.

Aktid — ebaõigsuse tuvastamine perekonnaseisuaktide sissekannetes — 273, 274; vara arestimise akti sisu — 360.

Alimendid — hageja vabastamine kohtukuludest alimentide sissenõudmise hagides — 70; kostja tagaotsimine alimentide sissenõudmise asjades — 94; kostja kohtuistungile mitteilmumise tagajärjed alimentide sissenõudmise asjades — 170; viivitamatule täitmisele kuuluvad otsused — 217.

Ametiühing — teiste isikute õigusi kaitsvate riigivalitsemisorganite, ametiühingute, riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide või üksikute kodanike osavõtt protsessist ja nende õigused — 122, 123.

Asja ettevalmistamine — kohtulikuks arutamiseks asja ettevalmistamise eesmärk ja ülesanded — 150—153.

Asja menetluse lõpetamine — alused asja menetluse lõpetamiseks — 226; asja menetluse lõpetamise kord — 227; lõpetamise tagajärjed — 228; edasikaebamine menetluse lõpetamise peale — 229.

Autoriõigus — hageja kohtukulude tasumisest vabastamine autoriõigusest tulenevates hagides — 70.

Avaldused — asjast osavõtvate isikute avalduste lahendamine — 167; avalduse esitamine maksustamise asjades — 245; avalduse sisu — 246; avalduse läbivaatamine — 247; kohtu otsus avalduse kohta — 248; avaldused juriidilise tähtsusega faktide tuvastamiseks — 254, 255; avaldus kodaniku teadmata äraolijaks tunnistamise kohta — 257; avalduse sisu — 258; avaldus kodaniku piiratult teovõimeliseks tunnistamise kohta — 263, 264, 266; avaldus vara peremehetuks

tunnistamise kohta — 269, 270; avaldus ebaõigsuste tuvastamise kohta perekonnaseisuaktide raamatute sissekannetes — 273, 274; avaldus kaotatud dokumendi kehtetuks tunnistamise kohta — 278, 279, 283.

Avalik enampakkumine — eluhoonete müümine avalikul enampakkumisel — 375; enampakkumise teatavakstegemine — 376; isikud, kellel ei ole õigust enampakkumisest osa võtta — 377; enampakkumise läbiviimise kord — 378; enampakkumise kuulutamine nurjunuks — 379, 380; enampakkumise kehtetuks tunnistamine — 381.

Avalikkus — kohtuliku arutamise — 9.

D

Dokumendid — originaaldokumentide tagastamine — 48; avaldus dokumendi võltsituse kohta — 185; kaotatud esitajadokumentidest tulenevate õiguste ennistamine — 278—282; kaotatud dokumendi kehtetuks tunnistamine — 283—285.

E

Edasikaebamine ja protestimine — edasikaebamine määruste peale kohtukuludega seoses olevates küsimustes — 78; edasikaebamine menetluse peatamise kohta tehtud kohtumääruse peale — 224; kohtuotsuse peale kassatsioonikorras edasikaebamise ja protestimise õigus — 286; esimese astme kohtu määruste peale edasikaebamise ja protestimise õigus — 322; kohtutäituri tegevuse peale edasikaebamine — 415; otsused ja määrused, millede peale võib esitada protesti — 420.

Eksperdid — taandamise alused — 24; määramine — 56; eksperdi kohustused ja õigused — 57, 164; eksperdi arvamus — 58; eksperdi arvamuse hindamine kohtu poolt — 60; ekspertide kohtuistungile mitteilmumise tagajärjed — 171; eksperdi arvamuse uurimine — 188.

Ekspertiis — ekspertiisi määramine — 55; ekspertiisi tegemise kord — 56; ekspertiisi määramine kodaniku psüühilise seisundi kindlakstegemiseks — 265.

Eluhoone — arest — 365; eluhoonete müümine avalikul enampakkumisel — 375.

Erimenetlus — asjad, mida kohus vaatab läbi erimenetluse korras — 250; erimenetluse asjade läbivaatamise kord — 251.

Erinõuded — 35; kohtuliku erinõude täitmise kord — 36.

Esindus — asjaajamine esindajate kaudu — 114; seadusliku esindajad — 115; isikud, kes võivad olla kohtus esinda-

jateks — 116; esindaja volituste vormistamine — 117; esindaja volitused — 118; isikud, kes ei või olla kohtus esindajateks — 119.

H

Hageja — mitme hageja osavõtt asjast — 107; hageja loobumine hagist — 175, 298; otsus mitme hageja kasuks või mitme kostja vastu — 209.

Hagi — hind — 63; hagi esitamine kostja asukoha järgi — 125; avalduste vastuvõtmine tsiviilasjades — 135; hagiavalduse vorm ja sisu — 136; avalduse ärakiri — 137; mitme hagiavalduse liitmine ja eraldamine — 138; vastuhagi esitamine — 139; vastuhagi vastuvõtmise tingimused — 140; hagiavalduse käiguta jätmine — 141; hagi tagamise alused — 142; tagamise abinõud — 143; tagamise ühe liigi asendamine teisega — 144; tagamise avalduse läbivaatamine — 145; hagi tagamise määruse täitmine — 146; hagi tagamise tühistamine — 147; hagi tagamise küsimustes tehtud määruste peale edasikaebamine ja protestimine — 148; kostjale hagi tagamisega tekitatud kahjude tasumine — 149; loobumine hagist, hagi õigeksvõtt ja poolte kokkulepe — 175; kohtu õigus ületada haginõude piire — 202; hagi läbi vaatamata jätmine — 230—232.

Hagi tagamine — alused — 142; hagi tagamise abinõud — 143; hagi tagamise ühe liigi asendamine teisega — 144; hagi tagamise avalduse läbivaatamine — 145; hagi tagamise määruse täitmine — 146; hagi tagamise tühistamine — 147; hagi tagamise küsimustes tehtud määruste peale edasikaebamine ja protestimine — 148; kostjale hagi tagamisega tekitatud kahjude tasumine — 149.

Hoiused — sissenõude pööramine kodanike hoiustele — 369.

Hooldus — hoolduse või eestkoste määramine — 267.

I

Isikud — asjast osavõtvad isikud — 100; nende õigused — 101; asjast osavõtvate isikute kohustus kasutada oma õigusi heauskselt — 102; asjast osavõtvate isikute õiguste ja kohustuste selgitamine — 165, 303; asjast osavõtvate isikute avalduste lahendamine — 167; asjast osavõtvate isikute kohtuistungile mitteilmumise tagajärjed — 168, 304; asjast osavõtvate isikute seletused — 177, 308; asjast osavõtvate isikute avalduste ja taotluste lahendamine — 305; teiste isikute õiguste kaitse kohtuotsuse täitmisel — 416.

J

Juriidilise tähtsusega faktid — juriidilise tähtsusega faktide tuvastamise asjad — 252; tingimused faktide tuvastamiseks — 253.

Järelevalve — NSV Liidu Ülemkohtu ja Eesti NSV Ülemkohtu järelevalve kohtuliku tegevuse üle — 11; prokuröri järelevalve tsiviilkohtumenetluses — 12; ametiisikud, kellel on kohtuliku järelevalve korras protesti esitamise õigus — 421; järelevalve korras asja läbivaatava kohtu volitused — 430; alused kohtuotsuste või -määruste tühistamiseks järelevalve korras — 431; kohtuliku järelevalve korras asja läbivaatava kohtu juhendite kohustuslikkus — 432.

K

Kaebused — kaebuste esitamine valijate nimekirjades esinevate ebaõigsuste kohta — 238; kaebuse läbivaatamine — 239; kohtuotsus kaebuse kohta — 240; kaebused administratiivorganite tegevuse peale — 241—244; kaebused notarite ja notariaaltoiminguid teostavate organite tegevuse peale — 275—277; erikaebuste ja -protestide esitamise ja läbivaatamise kord — 323.

Kassatsiooniastme kohus — asja läbivaatamise piirid — 299; kohtuistungi kord — 300; asja läbivaatamise algus — 301; asja ettekandmine — 307; määruse tegemine — 310; kassatsiooniastme kohtu volitused — 311; kassatsiooniastme kohtu juhendid — 316; kassatsiooniastme kohtu volitused — 324; erikaebuse või -protesti kohta tehtud kassatsiooniastme kohtu määruse seadusjõud — 325.

Kassatsioonikaebus ja -protest — kohtuotsuse peale kassatsiooni korras edasikaebamise ja protestimise õigus — 286; kassatsioonikaebuse ja -protesti esitamise kord — 287; esitamise tähtaeg — 288; pärast asja kassatsiooni korras läbivaatamist sissetulnud kassatsioonikaebuse või -protesti läbivaatamine — 289; kassatsioonikaebuse või -protesti sisu — 290; kassatsioonikaebuse või -protesti ärakirjad — 291; kassatsioonikaebuse või -protesti käiguta jätmine — 292; esimese astme kohtu toimingud pärast kassatsioonikaebuse või -protesti saamist — 293; kassatsioonikaebusega ühinemine — 294; seletused kassatsioonikaebuse või -protesti kohta — 295; uute materjalide esitamine — 296; kassatsioonikaebustest loobumine ja kassatsiooniprotesti tagasivõtmine — 297.

Keel — milles toimub kohtulik menetlus — 8.

Kinnine kohtuistung — 9.

Kohustuslikkus — kohtuotsuse ja -määruse — 13.

Kohtualluvus — tsiviilasjade alluvus kohtule — 15; rahvakohtule ja Eesti NSV Ülemkohtule alluvad tsiviilasjad — 124; kohtualluvus hageja valikul — 126; erandlik kohtualluvus — 127; lepinguline kohtualluvus — 128; mitme omavahel seotud asja kohtualluvus — 129; asja üleandmine kohtuniku poolt — 130; menetlusse võetud asja üleandmine — 131; asja üleandmine kõrgemalseisva kohtu poolt — 132; asja üleandmine ühest Eesti NSV kohtust teise — 133; asja üleandmine ühe liiduvabariigi kohtust teise liiduvabariigi kohtusse — 134.

Kohtuistung — 158; istungisaalis viibijate kohustused — 158; kohtuistungi korra rikkujate suhtes kohaldatavad abinõud — 159; kohtu eemaldumine nõupidamistuppa — 196; otsuse kuulutamine — 197; kohtuistungi avamine — 160; kohtuistungi kord — 300.

Kohtukulud — 61; asja läbivaatamisega seotud kulud — 66; tunnistajatele, ekspertidele ja tõlkidele väljamaksmisele kuuluvad summad ja nende väljamaksmine — 67, 69; kohtukulude tasumisest vabastamine — 70; tasumise pikendamine ja ajatamine — 71; jagamine poolte vahel — 72; kulude tasumine advokaadi abi eest — 73; hüvituse sissenõudmine kaotatud tööaja eest — 74; kulude jaotamine hagist loobumise ja poolte kokkuleppe korral — 75; kohtukulude hüvitamine pooltele — 76; hüvitamine riigile — 77; edasikaebamine määruste peale kohtukuludega seoses olevates küsimustes — 78.

Kohtukutsed — 88; kutse sisu — 89; kutsete kätteandmine — 90; vastuvõtmisest keeldumine — 91; kohustus teatada aadressi muutmisest asja menetluse kestel — 92; kutse kätteandmine, kui kostja viibimiskoht ei ole teada — 93.

Kohtulik arutamine — asja arutamine kohtuistungil — 154; kohtuliku arutamise vahenditus, suulisus ja katkestamatus — 156; asja arutamise edasilükkamine — 172; asja sisulise läbivaatamise algus — 174; asja sisulise läbivaatamise lõpetamine — 191; kohtulikud vaidlused — 192; repliigid — 193; asja sisulise läbivaatamise uuendamine — 195; administratiivõiguslikest suhetest tekkinud asjad, mis kuuluvad läbivaatamisele kohtutes — 236, 237; asja läbivaatamine kassatsiooniastme kohtus — 299—311; asja läbivaatamise piirid — 428.

Kohtumäärus — kohustuslikkus — 13; kohtu määrus tõendite tagamisest keeldumise kohta — 38; hagi tagamise mää-

ruse täitmine — 146; hagi tagamise küsimustes tehtud määruste peale edasikaebamine — 148; menetluse peatamise kohta tehtud kohtumääruse peale edasikaebamine — 224; esimese astme kohtu määrus — 233; määruse sisu — 234; kohtu erimäärused — 235; kassatsiooniastme kohtu määrus — 317; määruse sisu — 318; määruse seadusjõud — 319; kassatsiooniastme kohtu erimäärus — 320; kassatsiooniastme kohtu juhendite kohustuslikkus — 321; erikaebuse või -protesti kohta tehtud kassatsiooniastme kohtu määruse seadusjõud — 325; kohtumäärused järelevalve korras — 433.

Kohtunikud — sõltumatus ja allumine ainult seadusele — 7; taandamine — 21, 22; korduva osavõtu lubamatus asja läbivaatamisest — 23; kohtunike nõupidamise saladus — 200.

Kohtuorganid — tsiviilasjade kuulumine kohtuorganite pädevusse — 15; kohtu koosseis — 19; küsimuste lahendamise kord kohtu poolt — 20; rajooni (linna) rahvakohtule ja Eesti NSV Ülemkohtule alluvad tsiviilasjad — 124.

Kohtuotsus — kohtuotsuse tegemine — 198; otsuse seaduslikkus ja põhjendatus — 199; otsuse tegemisel lahendatavad küsimused — 201; otsuse koostamine — 203; otsuse sisu — 204; otsuse täitmise korra ja tähtaja kindlaksmääramine — 205; otsus rahasummade sissenõudmise kohta juriidilistelt isikutelt — 206; otsus vara või selle maksumuse väljamõistmise kohta — 207; kirjavigade ja ilmsete aritmeetiliste vigade parandamine otsuses — 210; täiendav otsus — 211; otsuse selgitamine — 212; otsuse täitmise pikendamine — 213; otsuse jõustumine 214, 215; kohtuotsuste ja -määruste ärakirjade väljasaatmine pooltele — 220; kohtuotsus ebaõigsuste kohta valijate nimekirjades — 240; kohtuotsus administratiivorgani või ametiisiku ebaseadusliku nõude kohta — 244; kohtuotsus maksuvõla nõude kohta — 248; kohtuotsus fakti tuvastamise kohta — 256; kohtuotsus kodaniku piiratult toevõimeliseks tunnistamise kohta — 267; kohtuotsus vara peremehetuks tunnistamise kohta — 269; kohtuotsus ebaõigsuse kohta perekonnaseisuaktide raamatutes — 274; kohtuotsus notari tegevuse peale — 277; kohtuotsus dokumendi kehtetuks tunnistamise kohta — 284; alused kohtuotsuse tühistamiseks kassatsiooni korras — 312—315; täitmisele kuuluva otsuse selgitamine — 342; kohtuotsuses märgitud esemete üleandmine sissenõudjale — 392; kriminaalasjas tehtud kohtuotsuse täitmise järjekord vara konfiskeerimise osas — 413.

Kohtuotsuse ja -määruse täitmine — 216; viivitamatule täitmisele kuuluvad otsused — 217; kohtu õigus pöörata otsus

viivitamatule täitmisele — 218; otsuse täitmise tagamine — 219; otsuse täitmine maksuvõlgade sissenõudmise alal — 249; kohtute ja teiste organite täitmisele kuuluvad lahendid — 326; otsuse täitmise pikendamine ja ajatamine, otsuse täitmise viisi ja korra muutmine — 343; ettepanek otsuse vabataht-likuks täitmiseks — 344; kohtuotsuse täitmine sundkorras — 345; sundkorras täitmise abinõud — 346; täitetoimingute edasilükkamine — 348; kohtuniku õigus ja kohustus peatada täitemenetlust — 349, 350; täitemenetluse peatamise täht-ajad — 351; täitemenetluse lõpetamine — 352; täitedokumentide tagastamine sissenõudjale — 353; täitemenetluse peatamise või lõpetamise ja täitedokumendi sissenõudjale tagastamise küsimuste läbivaatamise kord — 354; otsuse täit-misega seotud kulud — 355; võlgnikku teatud toimingute soo-ritamiseks kohustavate otsuste täitmine — 393; otsuse mitte-täitmise tagajärjed tööle ennistamise asjus — 394; otsuste täitmine riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude koope-ratiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide suhtes — 395; teiste isikute õiguste kaitse kohtuotsuse täitmisel — 416; otsuse tagasitäitmine — 417—419; täitmise peatamine — 424.

Kohtutäiturid — 336; taandamine — 338; kohtutäituri toi-mingute üldised tingimused — 339; kohtutäituri nõudmiste kohustuslikkus — 341; kohtutäituri nõudmiste mittetäitmise tagajärjed — 370; kontroll kinnipeetud summade õigsuse üle — 391; kohtutäituri poolt koostatav arvestus raha jaota-misel sissenõudjate vahel — 414; kohtutäituri tegevuse peale edasikaebamine — 415.

Kokkulepe — poolte kokkulepe — 175; poolte kokkulepe asja arutamisel kassatsiooniastme kohtus — 298.

Kolhoosid — osavõtt protsessist — 122; protsessuaalsed õigused — 123.

Kollegiaalsus — asjade läbivaatamisel — 6.

Kolmandad isikud — seletused — 40; vaidluseseme suhtes iseseisvaid nõudeid esitavad — 110; iseseisvaid nõudeid mitteesitavad — 111; avaldused kolmandate isikute kaasa-tõmbamiseks — 112; nende kaasatõmbamine tööle ennista-mise asjades — 113.

Konfiskeerimine — kodanike hoiuste konfiskeerimine — 369.

Kostja — mitme kostja osavõtt asjast — 107; kostja koh-tuistungile mitteilmumise tagajärjed alimentide sissenõud-mise asjades — 170; kostja poolt hagi õigeks võtmine — 175; kohtuotsused, millega kohustatakse kostjat teostama tea-tud toiminguid — 208; otsus mitme hageja kasuks või mitme kostja vastu — 209.

M

Maksuvõlad — avalduse esitamine sissenõudmiseks — 245; avalduse sisu — 246; avalduse läbivaatamine — 247; kohtuotsus avalduse kohta — 248; otsuse täitmine — 249.

Menetluse peatamine — kohtu kohustus peatada menetlus — 221; kohtu õigus peatada menetlus — 222; menetluse peatamise tähtajad — 223.

Menetluse uuendamine — 225.

N

Notarid — kaebused notarite ja notariaaltoiminguid teostavate organite tegevuse peale — 275—277.

P

Palk — sissenõude pööramine võlgniku palgale — 382—386; võlgniku palgale sissenõude pööramise kord — 390; palgast kinnipeetud summade õigsuse kontroll — 391.

Perekonnaseisuaktid — avalduse esitamine ebaõigsuse tuvastamise kohta perekonnaseisuaktide raamatute sissekannetes — 273.

Peremeheta vara — avalduse esitamine vara tunnistamise kohta peremehetuks — 269; avalduse sisu — 270; kohtuniku toimingud pärast avalduse vastuvõtmist — 271.

Pooled — poolte ja kolmandate isikute seletused — 40; pooled — 105; poolte õigused — 106; mittevastava poole asendamine — 108; poolte kohtuistungile mitteilmumise tagajärjed — 169; kohtuotsuste ja -määruste ärakirjade väljasaatmine pooltele — 220.

Prokurör — järelevalve — 12; taandamine — 21; taandamise alused — 24; protsessist osavõtu vormid — 120; prokuröri õigused — 121; prokuröri arvamus — 194, 309; kohustuslik osavõtt asja läbivaatamisel — 260.

Protest — esimese astme kohtu määruste peale edasikaebamise ja protestimise õigus — 322; ametiisikud, kellel on kohtuliku järelevalve korras protesti esitamise õigus — 421; proteste läbivaatavad kohtud — 422; asja väljanõudmine protesti esitamise küsimuse lahendamiseks — 423; protesti esitamine — 425; protestide ärakirjade saatmine ja asjast osavõtvatele isikutele teatamine — 426; protesti tagasivõtmine — 427; protesti läbivaatamise kord — 429.

Protokollid — pidamise kohustuslikkus — 95; protokolli sisu — 96; koostamine — 97; määrused protokolli kohta — 98; protokolli kohta esitatud märkuste läbivaatamine — 99.
Protsessiosalised — taandamine — 21; protsessiosaliste ilmumise kontrollimine — 161; mitteilmumise tagajärjed — 168.
Pädevus — kohtute — 15; seltsimehelike kohtute — 16; vahekohtute — 17; omavahel seotud nõuete alluvus — 18.

R

Rahvakaasistujad — osavõtt ja kollegiaalsus asjade läbivaatamisel — 6.
Rahvusvahelised lepingud — 444.
Riigilõiv — 62; riigilõivu täiendav tasumine — 64; riigilõivu tagastamine — 65.
Riigivalitsemisorganid — arvamused — 189.

S

Seadusandlus — tsiviilkohtumenetluse — 1; asjade lahendamise kehtiva seadusandluse alusel — 10.
Seltsimehelik kohus — tsiviilasjade kuulumine seltsimehelike kohtute pädevusse — 16.
Sissenõudmised — tunnistajatele ja ekspertidele väljamaksmisele kuuluvate summade sissenõudmine pooltelt — 68; hüvituse sissenõudmine kaotatud tööaja eest — 74; otsus rahasummade sissenõudmise kohta juriidilistelt isikutelt — 206; sissenõude pööramine võlgniku varale — 356; vara, millele ei või pöörata sissenõuet — 357; sissenõude pööramine võlgniku rahale ja varale, mis on teiste isikute käes — 367; sissenõude pööramine kodanike hoiustele — 369; sissenõude pööramine võlgniku palgale — 382—386; sissenõude pööramine võlgniku muudele sissetulekutele — 387; sissenõude pööramine toetusele — 388; summad, millele ei või sissenõuet pöörata — 389; võlgniku palgale ja muudele sissetuleku liikidele sissenõude pööramise kord — 390; sissenõude pööramine riigiasutuste, ettevõtete ja organisatsioonide rahalistele vahenditele — 396, 397; sissenõude pööramine riigiasutuste, ettevõtete ja organisatsioonide varale — 398; sissenõude pööramine kolhooside, muude kooperatiivsete organisatsioonide ja nende koondiste varale — 399; sissenõude pööramine ametiühingute ja muude ühiskondlike organisatsioonide varale — 400; sissenõude kord organisatsioonide likvideerimise korral — 402; sissenõutud summade väljaand-

mine sissenõudjatele — 403; sissenõudega ühinemine — 404; sissenõudjate nõudmiste rahuldamise järjekord — 405—410; sissenõude pööramine panditud varale — 411; sissenõudmise erieeskirjad — 412.

Sõltumatus — kohtunike sõltumatus ja nende allumine ainult seadusele — 7.

T

Taandamine — kohtuniku, prokuröri ja teiste protsessist osavõtvate isikute — 21; alused — 22, 24; ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi esindaja — 25; avaldus taanduste kohta — 26; avaldatud taanduste lahendamise kord — 27; taanduste lahendamise tagajärjed — 28; taandamisõiguste selgitamine — 166, 302; kohtutäituri taandamine — 338.

Tagaotsimine — kostja tagaotsimine — 94; võlgniku tagaotsimine — 340.

Taotlused — asjast osavõtvate isikute taotluste lahendamine — 167, 305.

Teadmata äraolijad — avalduse esitamine kodaniku teadmata äraolijaks tunnistamise kohta — 257—261; teadmata äraolijaks või surnuks tunnistatud kodaniku ilmumise tagajärjed — 262.

Teovõime — tsiviilprotsessuaalne — 104; kodaniku tunnistamine piiratult teovõimeliseks — 263; avalduse sisu — 264; avalduse läbivaatamine — 266; kodaniku tunnistamine teovõimeliseks — 268.

Trahvid — kohtulike rahatrahvide määramine — 79; trahvist vabastamine või vähendamine — 80; trahv kohtuistungil korra rikkumise eest — 159; trahv kostjale kohtuistungile mitteilmumise eest alimentide asjades — 170; trahv täitelehe kaotamise eest — 332, trahv kohtutäituri otsuse mittetäitmise eest — 393.

Tsiviilasi — algatamine kohtus — 4; tsiviilasjade kuulumine kohtuorganite pädevusse — 15; tsiviilasjade kuulumine seltsimehelike kohtute pädevusse — 16.

Tsiviilkohtumenetlus — seadusandlus — 1; ülesanded — 2

Tunnistajad — tunnistajate ütlused — 41; kohustused — 42; vastutus — 43; hoiatamine — 163; kohtuistungile mitteilmumise tagajärjed — 171; tunnistajate ülekuulamine — 173; ülekuulamise kord — 178; 179; kirjalike märkmete kasutamine tunnistaja poolt — 180; alaealise tunnistaja ülekuulamine — 181; tunnistajate ütluste avalik teatavakstegemine — 182.

Tõendid — 29; tõendamise ja tõendite esitamise kohustus — 30; tõendite kuuluvus — 31; lubatavus — 32; tõendamisest vabastamise alused — 33; tõendite hindamine — 34; tagamine — 37; avaldus tõendite tagamise kohta — 38; tõendite tagamise kord — 39; kirjalikud tõendid — 44; kirjalike tõendite väljanõudmise ja esitamise kord — 45; nende esitamise kohustus — 46; kirjalike tõendite vaatlus ja uurimine nende hoidmise kohas — 47; asitõendid — 49; asitõendite väljanõudmine — 50; kohustus esitada asitõendid — 51; asitõendite hoidmine — 52; kiiresti riknevate asitõendite vaatlus — 53; asitõendite tagastamine — 54; tõendite uurimise korra kindlaksmääramine — 176; kirjalike tõendite uurimine — 183; asitõendite uurimine — 186, 187.

Tõlk — tõlgile tema kohustuste selgitamine — 162.

Tähtajad — protsessuaalsete tähtaegade arvutamine — 81; tähtaegade lõppemine — 82; tähtaegade möödalaskmise tagajärjed — 83; tähtaegade peatamine — 84; tähtaegade pikendamine — 85; tähtaegade ennistamine — 86; tsiviilasjade läbivaatamise tähtajad — 87; otsuse täitmise tähtaja kindlaksmääramine — 205; menetluse peatamise tähtajad — 223; täitedokumentide täitmiseks esitamise tähtajad — 333; täitedokumendi esitamise aegumise tähtaja katkemine — 334; täitedokumendi täitmiseks esitamise möödalastud tähtaja ennistamine — 335; täitemenetluse peatamise tähtajad — 351.

Täitedokumendid — 327; täitelehe väljaandmine — 328; ühe otsuse alusel mitme täitelehe väljaandmine — 329; täitelehe sisu — 330; täitelehe dublikaadi väljaandimine — 331; vastutus täitelehe kaotamise eest — 332; täitedokumentide täitmiseks esitamise tähtajad — 333; täitedokumendi esitamise aegumise tähtaja katkemine — 334; täitedokumendi täitmiseks esitamise möödalastud tähtaja ennistamine — 335; täitekodumentide tagastamine sissenõudjale — 353.

U

Uuesti läbivaatamine — jõustunud otsuse ja määruse uuesti läbivaatamise alused — 434; avalduse esitamine — 435; avalduse esitamise tähtaja arvestamine — 436; avalduse läbivaatamine — 437; kohtumäärus asja uuesti läbivaatamise kohta — 438.

V

Vaatlus — paiklik vaatlus — 187; võlgniku ruumide vaatlus — 347.

Vahekohus — vaidluste üleandmine vahekohtule — 17.

Vara — otsus vara või selle maksumuse väljamõistmise kohta; — 207; vara tunnistamine peremehetuks — 269—272; sissenõude pööramine võlgniku varale — 356; võlgniku vara hindamine — 361; vara hoidmine — 362; võlgnikult äravõetud väärtuste hoidmine — 363; vara hoidja vastutus — 364; võlgniku osa määramine varas, mida ta valdab koos teiste isikutega — 366; riigile üleantava vara realiseerimine — 372, riiklike organisatsioonide vara realiseerimine — 401.

Vara arestimine — 358; vara arestimise akti sisu — 360; eluhoonete arest — 365; teiste isikute käes oleva vara arestimine — 368; arestitud vara realiseerimine — 371; arestitud vara realiseerimine müügi teel komisjonilisel alusel — 374.

Vastuhagi — 139, 140.

Viivitamatu otsuse täitmine — 217, 218.

Volitus — esindaja volituste vormistamine — 117; esindaja volitused — 118.

Võrdõiguslikkus — kodanike võrdõiguslikkus kohtu ees — 5.

Välisriigi kodanikud — tsiviilprotsessuaalsed õigused — 439; kodakondsuseta isikute tsiviilprotsessuaalsed õigused — 440.

Välisriigid — hagid välisriikide vastu — 441.

Välisriikide kohtud — välisriikide kohtute erinõuete täitmine — 442; välisriigi kohtu- ja arbitraažiotsuste täitmine — 443.

Väljamaksmine — tunnistajatele, ekspertidele ja tõlkidele kuuluvate summade väljamaksmine — 69.

Väärtused — võlgnikult äravõetud väärtuste hoidmine — 363; väärtesemete realiseerimine — 373.

Õ

Õigused — pöörduda kohtusse kohtuliku kaitse saamiseks — 3; poolte õigused — 14; välisriigi kodanike, ettevõtete ja organisatsioonide õigused — 439; kodakondsuseta isikute õigused — 440.

Õigusemõistmine — ainult kohtu poolt — 5.

Õigusjärglus — protsessuaalne õigusjärglus — 109.

Õigusvõime — tsiviilprotsessuaalne — 103.

Ühiskondlikud organisatsioonid — ühiskondlike organisatsioonide ja töötajate kollektiivide arvamus — 190.

Üldsus — üldsuse osavõtt kohtulikust arutamisest — 157; ühiskondlike organisatsioonide ja töötajate kollektiivide arvamus — 190; üldsuse osavõtt asja läbivaatamisest kassatsiooniastme kohtus — 306.

Ülemkohus — NSV Liidu ja Eesti NSV — 11; koosseis — 19; asjade alluvus — 124.

Üleskirjutamine — võlgniku vara üleskirjutamine — 359.

SISUKORD

	§-id	Lk.
Eesti NSV seadus «Eesti NSV tsiviilprotsessi koodeksi» kinnitamise kohta		3
I osa. Üldsätted		
1. peatükk. Põhisätted	1—14	5
2. peatükk. Pädevus	15—18	11
3. peatükk. Kohtu koosseis. Taandamine	19—28	13
4. peatükk. Tõendid	29—60	17
5. peatükk. Kohtukulud	61—78	28
6. peatükk. Kohtulikud rahatrahvid	79—80	38
7. peatükk. Protsessuaalsed tähtajad	81—87	38
8. peatükk. Kohtu teadaanded ja kohtusse kutsumine	88—94	41
9. peatükk. Protokollid	95—99	45
II osa. Asjast osavõtvad isikud; nende õigused ja kohustused		
10. peatükk. Üldsätted	100—104	48
11. peatükk. Pooled: nende õigused ja kohustused	105—109	51
12. peatükk. Kolmandad isikud	110—113	53
13. peatükk. Esindus kohtus	114—119	55
14. peatükk. Prokuröri osavõtt protsessist	120—121	59
15. peatükk. Teiste isikute õigusi kaitsvate riigivalitsemisorganite, ametiühingute, riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide või üksikute kodanike osavõtt protsessist	122—123	60
III osa. Menetlus esimese astme kohtus		
I. Hagimenetlus		
16. peatükk. Kohtualluvus	124—134	62
17. peatükk. Hagi esitamine	135—141	66
18. peatükk. Hagi tagamine	142—149	70
19. peatükk. Tsiviilasjade ettevalmistamine kohtulikuks arutamiseks	150—153	73
20. peatükk. Kohtulik arutamine	154—197	76
21. peatükk. Kohtuotsus	198—220	93
22. peatükk. Asja menetluse peatamine	221—225	102
23. peatükk. Asja menetluse lõpetamine	226—229	104
24. peatükk. Hagi läbi vaatamata jätmine	230—232	105
25. peatükk. Kohtumäärus	233—235	107
II. Menetlus administratiivõiguslikest suhetest tekkinud asjades		
26. peatükk. Üldsätted	236—237	108
27. peatükk. Kaebused valijate nimekirjades esinevate ebaõigsuste kohta	238—240	109
28. peatükk. Kaebused administratiivorganite tegevuse peale	241—244	110

29. peatükk. Kodanikelt maksuvõlgade sissenõudmise asjad riigi- ja kohalike maksude ja maksete, kohustusliku määrkindlustuse ja enesemaksustamise alal ..... 245—249 112

III. Erimenetlus

30. peatükk. Üldsätted ..... 250—251 115
31. peatükk. Juriidilise tähtsusega faktide tuvastamine ..... 252—256 116
32. peatükk. Kodaniku teadmata äraolijaks tunnistamine ja kodaniku surnuks kuulutamine ..... 257—262 118
33. peatükk. Kodaniku piiratult teovõimeliseks või teovõimetuks tunnistamine ..... 263—268 120
34. peatükk. Vara tunnistamine peremehetuks .... 269—272 123
35. peatükk. Perekonnaseisuaktide sissekannete ebaõigsuse tuvastamine ..... 273—274 124
36. peatükk. Kaebused notarite ja notariaaltoiminguid teostavate organite tegevuse peale ..... 275—277 124
37. peatükk. Kaotatud esitajadokumentidest tulenevate õiguste ennistamine (väljakutsemenetlus) ..... 278—285 125

IV osa. Menetlus kassatsiooniastmes

38. peatükk. Kohtuotsuste peale edasikaebamine ja protestimine ..... 286—321 129
39. peatükk. Kohtumääruste peale edasikaebamine ja protestimine ..... 322—325 142

V osa. Kohtuotsuste täitmine

40. peatükk. Üldsätted ..... 326—355 144
41. peatükk. Otsuste täitmine kodanike suhtes .... 356—394 158
42. peatükk Otsuste täitmine riigiasutuste, ettevõtete, kolhooside ja muude kooperatiivsete ning ühiskondlike organisatsioonide suhtes ..... 395—402 175
43. peatükk. Sissenõutud summade jaotamine sissenõudjate vahel ..... 403—414 178
44. peatükk. Sissenõudja, võlgniku ja teiste isikute õiguste kaitse kohtuotsuste täitmisel 415—419 182

VI osa. Jõustunud otsuste ja määruste uuesti läbivaatamine

45. peatükk. Jõustunud otsuste ja määruste uuesti läbivaatamine kohtuliku järelevalve korras ..... 420—433 186
46. peatükk. Jõustunud otsuste ja määruste uuesti läbivaatamine uute asjaolude avastamise korral ..... 434—438 192

VII osa. Välisriigi kodanike ja kodakondsuseta isikute tsiviilprotsessuaalsed õigused. Hagid välisriikide vastu, välisriigi kohtute kohtulikud erinõuded ja otsused. Rahvusvahelised lepingud ja kokkulepped ..... 439—444 195

Lisad:

1) Loetelu kodanike vara liikide kohta, millele ei või täitedokumentide järgi pöörata sissenõuet 199
2) Kaotatud kohtu- või täitemenetluse taastamine 202
3) Vahekohtu põhimäärus 204
4) Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus Eesti NSV tsiviilkoodeksi ja tsiviilprotsessi koodeksi ellurakendamise korra kohta 208
Tähestikuline sisujuht 213

ГРАЖДАНСКИЙ ПРОЦЕССУАЛЬНЫЙ КОДЕКС ЭСТОНСКОЙ ССР
На эстонском языке

Издательство «Ээсти Раамат»
Таллин, Пярнуское шоссе, 10.

Toimetaja A. Lukas
Tehniline toimetaja M. Tammes
Korrektor M. Tihane
Ladumisele antud 6. II 1965. Trükkimisele antud 5. III 1965. Paber 70×90, 1/32. Trükipoognaid 7,125. Tingtrükipoognaid 8,34. Arvestuspoognaid 8,7. Trükiarv 4000. Tellimise nr. 331. Trükikoda «Punane Täht», Tallinn, Pikk tn. 54/58.

Hind 31 kop.

1—14

A
26850
158258

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00430092 9